

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra flurnalistiky

Obor Mediální studia

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**REFLEXE ÚNOROVÉHO PĚVRATU 1948
V OSTRAVSKÉM REGIONÁLNÍM TISKU**

REFLECTION OF FEBRUARY COUP OF THE YEAR 1948 IN OSTRAVA
REGIONAL PRESS

Autorka: Bc. Martina Gojová

Vedoucí práce: PhDr. Petr Orság

Olomouc 2011

Prohlá-uji, že jsem svou magisterskou práci zpracovala samostatn ě a uvedla v ní v ěchnu literaturu a ostatn ě zdroje, které jsem pouřila. Práci tvo ř ě 307 800 znak ě .

V Olomouci dne 9. kv ětna 2011.

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu magisterské diplomové práce panu PhDr. Petru Orságovi, který mně svými radami a zkušenostmi ochotně pomáhal řešit odborné a organizační problémy práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretická část	6
2.1	Historický kontext	6
2.2	Tisk v období t etí republiky.....	19
2.3	Co se d lo za únorových dní s tiskem?	23
2.4	Ostravský region a jeho tisk.....	27
2.5	Metodologie, zkoumaný vzorek.....	29
3	Praktická část	31
3.1	Analýza ostravských periodik.....	31
3.1.1	Nová svoboda ó deník Komunistické strany eskoslovenska.....	32
3.1.2	Nové slovo ó list eskoslovenské strany národn socialistické	41
3.1.3	Hlas ó deník eskoslovenské strany lidové.....	49
3.1.4	eskoslovenská demokracie - list eskoslovenské sociální demokracie.....	53
3.1.5	Práce ó list Revolu ního odborového hnutí.....	58
3.2	Shrnutí únorových událostí tak, jak je zachytilo p t ostravských periodik	65
3.2.1	P ed asné ukon ení sch ze vlády v úterý 17. 2. 1948	67
3.2.2	St eda 18. 2. 1948 ó Zasedání ústavodárného sn mu Národní fronty, situace se vyhrocuje	68
3.2.3	Jak (ne)probíhalo poslední zasedání vlády, minist i podávají demisi.....	69
3.2.4	Sobotní manifestace a Gottwald v projev na Starom stském nám stí.....	70
3.2.5	Rozhovor p ti lenné delegace s prezidentem Bene-em.....	73
3.2.6	Jak listy zobrazovaly a interpretovaly podání demise?	74
3.2.7	Sjezd závodních rad.....	75
3.2.8	Stávka	78
3.2.9	Poslední den krize, st eda 25. 2. 1948	80
3.2.10	Vývoj politického stanoviska sociálních demokrat	82
3.2.11	Uklid ování Nového slova vs. burcování Nové svobody	84
3.2.12	Komunistická politická agitace nové Národní fronty vs. pravicové strany.....	86
3.2.13	Nejv t-í rozpory mezi jednáním KS , jak jej popisují historické prameny a informacemi Nové svobody	87
3.2.14	P ítomnost cenzury v Novém slov	90
4	Záv r.....	94
5	Anotace.....	96
6	Annotation	97
7	Použitá literatura a prameny	98
8	Bibliografie analyzovaných lánk	101
9	Seznam použitých zkratk	110
10	Seznam p íloh	111
11	P ílohy	112

1 Úvod

Diplomová práce poskytuje dobovou reflexi devíti únorových dní roku 1948. Pro tento účel jsme si vybrali pět ostravských periodik, která v té době vycházela. Cílem práce je vytvořit co nejucelenější pohled o tom, jak noviny o dění, odehrávajícím se v průběhu dnů, které vyvrcholily mocenským převratem, informovaly své čtenáře. Zároveň se pokusíme zjistit, nakolik se sdělení o probíhajících událostech obsahovala v jednotlivých periodikách.

Nejprve se zaměříme na přiblížení dobového kontextu, ve kterém uvedeme hlavní události na politické scéně, které bezprostředně předcházely samotnému komunistickému převratu. Pro jeho vytvoření použijeme dostupnou odbornou literaturu týkající se únorových událostí. V neposlední řadě popíšeme i následky únorového převratu, jež ovlivnily československý periodický tisk. Součástí teoretické části bude i přiblížení mediální legislativy České republiky¹ a ostravského regionu². V následné metodologii popíšeme způsob, jakým budeme pracovat se zkoumaným vzorkem.

Na základě historických pramenů a stanovené metodologie v praktické části budeme analyzovat jednotlivé články ze čtyř stranických listů a jednoho periodika celonárodní organizace. Všechny vycházely v Ostravě. Konkrétně jde o deníky *Nová svoboda* (deník Komunistické strany československa), *Nové slovo* (list československé strany národně socialistické), *Hlas* (deník československé strany lidové), *československá demokracie* (list československé sociální demokracie) a o regionální mutaci celostátního listu *Práce* (list Revolučního odborového hnutí). Analyzovali jsme články, která vyšla v období od 18. 2. do 26. 2. 1948. Pro každé periodikum vyhradíme samostatnou kapitolu, kde nejprve uvedeme obecné formální informace o listu, následně se zaměříme na obsahovou stránku. Kapitoly v rámci zkoumaných novin budeme navíc chronologicky podle data, tedy od středy 18. 2. do úterku 26. 2. 1948.

Dobová žurnalistika byla charakteristická především svou stranickostí. Nejinak tomu bylo i v ostravském tisku. Tomu je však v odborné literatuře věnováno minimum pozornosti. Referování o stejných událostech bývalo v novinách jednotlivých politických stran různě. Proto je naším dalším cílem analyzované články vzájemně srovnat a poukázat na odlišnosti v jejich výkladu.

¹ Zde budeme vycházet zejména z prací M. Drápaly a P. Bednářky.

² Pracovat budeme s dvěma zdroji: KALETA, I., HORSÁKOVÁ, M., CHROBÁK, J., HRUŠKA, PAVEL, HRUŠKA, PETR, MALURA, J., *Bílá kniha, 17 příběhů z ostravské kulturní historie*. 1. vyd. Ostrava, Statutární město Ostrava 2009. / PRZYBYLOVÁ, B. a redakční rada, *Ostrava: pět desítek let jímám a současnosti Ostravy a Ostravska*. 23. 1. vyd. Těnov u Ostravy, Tilia 2007.

2 Teoretická část

V této kapitole se zamůžeme na p řiblížení historického kontextu zkoumaného období. Krom ě obecného úvodu, který oz ejmuje politický vývoj na p elomu let 1947 a 1948, zde podrobn ě ji popisujeme, co se d ělo v kritických dnech února 1948.³ Rozsah t ěchto informací považujeme za nutný vzhledem k jejich vyuffití v rámci komparace jednotlivých lánk .⁴ Dále se zabýváme situací v tehdejm tisku, uvádíme, jaká byla mediální legislativa v SR od konce druhé sv tové války do p evzetí moci komunisty, a krátce shrnujeme, co se za únorových dnů d ělo s tiskem.

V metodologii uvádíme postupy p ě zkoumání zvoleného vzorku a specifika, na které jsme u jednotlivých lánk narazili.

2.1 Historický kontext

Komunistický p evrat v únoru roku 1948 znamenal pro ná- stát 41 let nadvlády jedné strany, která byla ukon ěna afl Sametovou revolucí v listopadu 1989.⁵ Historické dohady spekulují o r ťných m ěrách zavin ění ze strany politických stran a samotného prezidenta. Jedno je v-ak jisté. To, co Gottwaldova strana dovr-ila 25. února 1948, nebyla fládná spontánní akce. Práv ě naopak. K p evzetí moci se komunist ě chystali n kolik m síc , a protofe bylo v-e navíc ězeno z Moskvy, byl opozi ní boj v nemalé nevýhod ě. Jedna v c se komunist ěm up ět nedá, v-echo m ěli naplánované dob ě a v fládném bod nezaváhali natolik, aby je bylo mofné zastavit. Jifl od konce 2. sv tové války byla na-e zahrani ní politická scěna natolik orientovaná na SSSR, fe se v mnoha p ěpadech dá mluvit o r flových brýlích, které n kterým významným politik ěm nedovolily zahlédnout první varovné signály. Sám prezident dr. Edvard Bene- p ě iznal svou p vodní zaslepenost a víru v dobré konání Sov tského svazu a nebyl schopen skrývat své zklamání z vývoje sov tsko- eských vztah ě. O jeho slovech psal národn socialistický politik, p ed p evratem ministr zahrani ního obchodu, Hubert Ripka: šZ rozhovor , které jsem s Bene-em m ěl v roce 1947, jsem v d ěl, fe soudí politiku Kremle se stále v t-í p ěsností. Trapné zku- enosti, které u ěinil na ja ě 1945 v Moskv ě a v Ko- ěcích, ot ásly d ě v rou, kterou do té doby ke svěmu sov tskěmu spojenci choval.⁶

³ V historickěm kontextu jde o dny 17. - 25. února. P ě analýze jsme museli p ěhlédnout ke skute nosti, fe noviny o daných událostech informují afl o den pozd ěji. Proto zkoumáme ěíska vydaná afl od 18. 2. do 26. 2. 1948.

⁴ Volba těmat pro srovnávání proběhala p edev- ěm na základ ě odborně literatury k daně problematice.

⁵ šÚnorový konflikt v roce 1948 hluboko zasáhl do fivota ěské a slovenské spole nosti, p edur ěl dal- ěch ty icet let její existence a byl ě významnou událostí evropské povále né historie. ě - KAPLAN, K., *P ět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln ěk 1997. s. 7.

⁶ RIPKA, H., *Únorová tragědie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 200.

Ko-ický vládní program z roku 1945 omezil počet politických stran. V celém Československu zbylo šest stran. Dvě na Slovensku, Komunistická strana Slovenska (KSS) a Demokratická strana (DS), a čtyři v Čechách, Komunistická strana Československa (KSČ), Československá strana národně socialistická (SNS), Československá strana demokratická (SSD) a Československá strana lidová (SL). Špolitickým základem nového lidově demokratického režimu v osvobozeném Československu byla Národní fronta jako koalice šesti politických stran.⁷

V květnu roku 1946 se konaly první poválečné volby. Komunisté v nich zvítězili, získali 40 % hlasů⁸. Některí historikové tvrdí, že jim to mělo být pro ostatní politické strany varování a zároveň výzva k tomu, aby začali s danou situací něco dělat. ŠA mohlo být vysoké vítězství komunistů dostatečným ponaučením pro další postup nekomunistických stran do příštích parlamentních voleb, totiž že jednotlivě nemohou komunisty porazit a vládnout z nekomunistických stran z toho tento poznatek nevyvodila, ba dokonce si jej ani neuvědomila.⁹ Nicméně kostky byly vrhny a KSČ se poprvé v historii země dostala do vlády. Komunisté si z voleb odnesli především ideu nového cíle ve volbách příštích a získat nadpoloviční počet hlasů. A bez nadsázky můžeme říct, že byli připraveni pro to udělat cokoli. ŠDruhá nejvíce strana, národně socialisté, získali 18,3 % hlasů v celostátním měřítku.¹⁰

Jedním z prvních důležitých kroků směrem k ovládnutí politické scény komunisty bylo zakládání informačních sítí. V první fázi šlo o tzv. špasivní zpravodajství. K tomu bylo zapotřebí samostatných, navzájem izolovaných divů, kteří vedení strany podávali informace o dění na ministerstvech a ve stranách, kam dosud komunistické škonexe nedosáhly. Dokud se však systém nestal celistvým (a to se povedlo až v únoru 1948), byly informace doplňovány především komunisty ve vedoucích funkcích zpravodajských útvarů Bezpečnosti a armády.¹¹ Tento fakt se stal jedním z těch, které vyvolaly první větší neshody mezi nekomunistickými stranami a KSČ následované vládní krizí. Takové informace, které dostával Gottwald i Slánský, byly mnohdy neověřené, ale i přesto rozhodování politiků značně ovlivňovaly.¹²

⁷ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 11.

⁸ 40 % získali komunisté v rámci Česka, v celém Československu to vycházelo na 31 %.

⁹ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 168.

¹⁰ Tamtéž s. 73.

¹¹ Tamtéž s. 27.

¹² KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 17. Što hlavně informace týkající se dění v jednotlivých politických stranách, například před volbami v květnu 1946. Kaplan uvádí několik ukávek o schůzích a rozhodnutích SNS, SSD, DS i SL, které zpravodajské šlofiky švypátraly. Přesněji však neuvádí, které informace byly mylné.

Do ofenzívy přešli komunisté v druhé polovině roku 1947. Hlavními a bezprostředními příčinami byl především nový směr evropské velmocenské politiky Sovetského svazu po jednáních o Marshallově plánu (červenec 1947) a postupující izolace komunistů v Národní frontě.¹³ Ohledně rozhodnutí SSSR, aby Československo odmítlo pomoc západních velmocí v rámci koncepce Marshallova plánu, byli naopak jedni politici poněkud zaskočeni. Měly být tedy do této doby byli především dohoda, která byla sjednána se Sovetským svazem, znamenala možnost nezávislého rozhodování. Stejně tak nezasahování SSSR do zahraniční politiky rozhodnutí národních států. Nejen zástupci nekomunistických stran, ale také Gottwald, odjížděl do Moskvy především na to, aby se na země potěbuje peníze, které nám západní státy prostřednictvím Marshallova plánu nabízely. Stalin však rozhodl jinak a Gottwaldovi nezbývalo nic jiného, než aby přešel na jeho stranu a šel na vlastní argumentaci. Nastolení komunistické moci v Československu, kde dosud vládla lidová demokratická koalice, se stalo především zájmem sovětské zahraniční politiky a v postojích a postupech KS se to jasně promítlo.¹⁴

Komunisté začali být poprvé agresivní v otázkách milionářské daně. K izolaci komunistické strany v Národní frontě docházelo pod vlivem tzv. královské a mostecké aféry.¹⁵ Byly to další z faktorů, na základě kterých chtěla KS v únoru vyvolat vládní krizi. Politický klivot Československa na přelomu roku 1947/48 charakterizovaly vyhrocující se rozpory mezi stranami a napětí, v němž schopnost ústavních a koaličních orgánů a institucí dospívat k dohodě a řešit naléhavé problémy oslabla.¹⁶

Pod vlivem těchto dvou afér vznikaly spory v NF. Protikomunistické strany se dohladovaly nějakého vyřešení akcí, stejně tak revize činnosti Noskova ministerstva vnitra. Kritice se nevyhnuly především poměry v Bezpečnosti. Komunisté mlčeli a jednotlivé požadavky odmítali. Do převratu se protikomunistickým stranám více dokázat nepodařilo

¹³ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 27.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tzv. královská aféra bývá dnes popisována jako jedna z komunistických provokací, kterou se snažili podřít autoritu jednotlivých stran, jejich členů a ministrů. Nekomunistické strany, především národní socialisté, hlasovaly proti milionářské dani, kterou se KS snažila prosadit. Aférou byla tedy zastrašením zaměřeným proti těm, kteří byli proti zavedení daně. Ministru Drtinovi, předsedovi Zenklovi (oba SNS) a ministru Janu Masarykovi (nestraník) byl doručena balíček s výbušninou. Trhaviny byly však zavazadly odhaleny a zneškodněny. Komunisté v tomto případě mluvili o provokaci ze strany národních socialistů, ti akcí naopak nazývali pokusem o atentát a dohladovali se nějakého vyřešení. Gottwaldova strana se snažila vše uhrát do ztracena, což se jí ze zájmu dařilo (především díky ministru vnitra Noskovi a jeho lidem v Bezpečnosti). Později se však do vyřešení pustilo i ministerstvo spravedlnosti Prokopa Drtiny. To odhalilo stopy vedoucí ke KS a malé obci Královna Olomoucku.

Mostecká aféra byla provokací ministerstva vnitra, hlavními účastníky zde byli lidé z řad StB. Ti se měli na Mostecku spojovat s předem vybranými lidmi a chystat protikomunistický převrat. Záměrem bylo propojit aféru s národními socialisty, jako dlužnou osobu komunisté vyhlásili Pravomila Reichla. (viz kap. 3.2.13) Akce však byla Drtinovým ministerstvem spravedlnosti odhalena.

¹⁶ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 269.

a po únoru 1948 byly aféry komunisty vyuffity k perzekucím a politickým soudním proces m.

Sch ze vlády konaná 13. února se stala jablkem sváru celé krize politické scény. Tím p edev-ím o její usnesení. Jedním z bod ů bylo: ůší p edsednictvo vlády se bude zabývat stíflnostmi na Bezpe nost a podá o tom vlád zprávu do 24. února 1948.¹⁷ Snahou nekomunistických stran tedy bylo vy- et it a zm nit situaci v Bezpe nosti. V- e souviselo s p esunem osmi d stojník praflské SNB na venkov. ůPro nekomunistickou ást vlády bylo toto usnesení úsp chem, který v- ak nic nezaru oval. Tu- ili, fl komunisté prohrané spory bu p enesou ůdo uliců, nebo podmínky prost nesplní.¹⁸

Národní socialisté na sch zi strany 16. února rozhodli takto: ůMinist i budou trvat na spln ní vládního usnesení z 13. února, nezú astní se sch zí vlády, dokud usnesení nebude provedeno, a vyzvou ostatní nekomunistické strany k následování. V p ípad , fl komunisté odmítnou usnesení vlády splnit, podají demisi, p i emfl budou usilovat o to, aby demisi podali zárove i minist i lidové a Demokratické strany, sociální demokraty budou informovat, afl bude sou innost s ob ma stranami zaji- t na.¹⁹ Chování stran v následujících dnech tomu odpovídalo.

Proti sob se tedy postupn stav ly dva tábory p emost né sociálními demokraty. V bojích o monopol moci na jedné stran a obranu republiky proti totalit na stran druhé -lo asto i o to, být zadob e s SSD.

Úterý 17. února ů Dal-í bezvýsledná vládní sch ze

Na sch zi 17. února byla hlavním programem zpráva ministra spravedlnosti Prokopa Drtiny v souvislosti s usnesením vlády z 13. února. Nám stek p edsedy vlády Petr Zenkl se zeptal, zda je p ítomen ministr vnitra Václav Nosek a zda byla usnesení minulé sch ze spln na. Klement Gottwald oznámil, fl je Nosek nemocen a fl bez n j nem fl danou problematiku e-ít. KS se snaflila stá et debatu jinam a zabývala se tím, zdali p ede-lá rozhodnutí vlády nebyla v rozporu s ústavou.²⁰

Gottwald p ed asn ukon il sch zi ministerské rady, pozd ji se ukázalo, fl odjel na Hrad, kde p ed prezidentem Bene-em obvinil národní socialisty a ostatní

¹⁷ KAPLAN, K., *P t kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 289.

¹⁸ Tamtéfl.

¹⁹ Tamtéfl. 290-291.

²⁰ Tamtéfl. s. 292.

nekomunistické strany z ochromování činnosti vlády, snah izolovat komunistickou stranu a nastolit ústřednickou vládu.²¹

Na veřejnosti však komunisté mluví o konfliktu, který vypukl ve vládě v otázce bezpečnostních služeb, kampaní namířenou proti nekomunistickým stranám se naopak snažili od této choulostivé otázky odvést pozornost. Chtěli také utajit fakt, že pro vládní rozhodnutí, kterým se nekomunisté snažili zabránit vzrůstajícímu vlivu KSČ v policejním aparátu, byla i sociální demokracie.²²

Na zasedání se tedy nic relevantního nevydělo. Šlo o to, že Nosek usnesení nesplnil a že na schůzi 20. února komunisté hodlají napadnout oprávněnost a správnost vládního rozhodnutí.²³

Středa 18. února – Ripka a Zenkl seznamují prezidenta s ideou demise

Politici národně socialistické strany ministr Hubert Ripka a předseda strany Petr Zenkl navštívili prezidenta Beneše. Poprvé jej informovali o úmyslu jejich strany stejně jako lidovců a slovenských demokratů podat v případě nesplnění vládního usnesení z 13. února demisi. Jejich představa byla, že tak komunisty donutí k ústupku a následnému dodržení vládou schválených podmínek. Dle Ripky, hlavního iniciátora demise, prezident schválil její případné podání a řekl, že je to co nejdříve, a mohou být nové volby. V pátek byl však prezident odstoupením ministrů překvapen. Ze zápisu nevyplývá, zda Beneš řekl, že demisi nepřijme. Později se obsah rozhovoru stal předmětem sporů a rozdílných výkladů.²⁴ Tímto tématem se zabývali také exiloví politici, shodli se na tom, že šlo o nedorozumění.

²¹ RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 190-191.

²² Tamtéž s. 185.

²³ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 294.

²⁴ Šlo o to, že výtky, že nesplnil svůj slib a ministři z jeho strany opustil, prezident odpovídal, že demisi neschvaloval, naopak nabádal k rozmyšlení takového kroku, že ho demise překvapila, zejména rychlost jejího podání. Uváděl, že pokud ministři v rozhovoru mluvili o neústupnosti vlády, předpokládal, že tak k demisi donutí Gottwalda a jeho ministři. Šlo o KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 300. / Když shrneme to, co píše ve své knize o setkání Ripka, můžeme říci: P. Zenkl oznamoval Benešovi myšlenku demise skrze otázku, zda by prezident přijal vládu, ve které by byly nepřítomny členy strany NF. Beneš kategoricky odmítl fakt, že by takovou vládu přijal. Podle Ripky tedy prezident nemohl mluvit jasněji. Před odchodem oznámil prezidentovi, že možná bude mít jejich demisi v rukou do 48 hodin, na to se Beneš zeptal, zdali jen jejich, nebo i jiných stran. Ripka odpovídal, že má na mysli také demisi politiků SSD a DS. Na to přýbě Beneš spokojeně reagoval slovy: „Šťastně je velmi dobře a je to tak správně. Čím dříve to bude, tím lépe, protože je správně dle přání, aby se volby konaly v nejbližším možném termínu.“ – RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 200-202.

úterek 19. února ó Rozhodnutí podat demisi

Tento den byl plný různých politických jednání. Předná ze stran nezahálela. Každou hodinu slábla nad je na překonání krize. Oba tábory (KS vs. SNS, SL, DS) stále bojovaly o získání sociální demokracie na svou stranu. Ta sice souhlasila s požadavkem, aby komunisté dodrželi nařízení z usnesení vlády 13. února, ale to byl také jediný krok směrem k nekomunistickým stranám, který SSD podnikla.²⁵

Došlo k jednání mezi předsedou sociální demokracie Lau-mánem, Tyme-em (SSD), Zenklem (SNS) a Drtinou (SNS). Podle Kaplana však národní socialisté demokratům o úmyslu podat demisi nic neřekli. To vše z důvodu, že se báli, aby SSD nepředstíla lidovce a slovenské demokraty, aby ji také nepodávali.²⁶ Národní socialista Hubert Ripka ve svých vzpomínkách píše, že sám Lau-mán přiznal, že ho Zenkl s Drtinou spravili o úmyslu demisi podat.²⁷

Tento den byl předseda KS Klement Gottwald u prezidenta a opět zde oznamoval zhoršující se situaci ve vládě, z čehož vinil nekomunistické strany včetně národními socialisty.

Strany si začaly uvědomovat, že komunisté nejspíše neustoupí a rozhodly se podat následující den demisi. Gottwaldova strana vyčkávala v pohotovosti a byla připravena zasáhnout.

Pátek 20. února ó Dvanáct ministrů podává demisi

Ráno začala oteklá vládní schůzka, které se osobně zúčastnily jen dvě strany. Komunistická strana Československa a Československá sociální demokracie. Ostatní ministři byli shromážděni v kancelářích svých stran. Členové SNS zaslali Gottwaldovi dopis, že se zúčastní zasedání až ve chvíli, kdy budou v dluhu, že ministr Nosek splnil požadavky. Usnesení však splněna nebyla a národní socialisté poslali prezidentu Benešovi oficiální dopis, ve kterém podali demisi. Později tak učinili také ministři SL a DS.²⁸

²⁵ Demokraté byli uvnitř rozděleni na dvě poloviny: na prokomunistické křídlo Zdeňka Fierlingera a na křídlo tvořené Václavem Majerem, který vedl nezávislou politiku a jako jeden z mála sociálních demokratů byl pro podat také demisi.

²⁶ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 304.

²⁷ Ve své knize Hubert Ripka popisuje, že dostal v pátek ráno za úkol oznámit SSD úmysl ministrů tří stran podat je-ten den demisi. Šel v pátek 20. února odpoledne, poté co jsme složili své funkce, vyhledal jsem předsedu sociální demokratické strany Lau-mána, abych se pokusil docílit toho, aby s námi ministři jeho strany solidarizovali. Ráno jsem ve stejném smyslu jednal přímo se sociální demokratickými ministry (Konkrétně s Tyme-em, Majerem a Jankovcovou - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 243). Byl jsem nemálo překvapen, když mi Lau-mán vyčetl, že jsme včas neinformovali své sociální demokratické kolegy a že jsme je postavili před hotovou věc. I když jsem přiznal, že mu předchozího dne moji kolegové Zenkl a Drtina ohlásili náš úmysl podat demisi, tvrdil, že nic neví o mém ranním rozhovoru se sociální demokratickými ministry. Ā RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 242-243.

²⁸ Ministři, kteří podali v únoru 1948 demisi: P. Drtina, M. Franek, F. Hála, Ā Kovara, J. Kopecký, J. Lichner, I. Pieter, A. Procházka, H. Ripka, J. Stránský, J. Āááek a P. Zenkl.

Komunistické vedení ten den jednalo o dalších postupech. Gottwald bral vzniklé události jako příležitost, ulehčující jejich situaci. Nedá se však říct, že by jífi rozhodl o švyuffití konfliktu k definitivnímu mocenskému st etnutí²⁹. Jednozna n pro byli zatím jen radikálové, kte í cht li boj p esunout šdo ulicõ jífi d íve. Mezi takové pat ili p edev-ím minist i Václav Kopecký a Július úri-.

Minist i, kte í slofili své funkce, z stávali ve v t-in optimisti tí. Jedinou nemilou okolností bylo, že sociální demokraté nep sobili dojmem, že by se k demisi p idali. Proti byl p edev-ím Bohumil Lau-man, který stále p ipomínal, že jeho strana byla nep im en postavena p ed hotovou v c. šUfi v 11 hodin nav-tívil Lau-mana Vladimír Krajina (SNS), informoval ho o p ipravované demisi, (í), (Lau-man byl o demisi informován v p edstihu jífi o den d íve Drtinou, mohl jako ú adující p edseda strany tuto otázku dost významn ovlivnit).³⁰ O hodinu pozd jí se dostavil také Ripka.

Komunisté se nakonec rozhodli svolat na dal-í den demonstraci na Starom stské nám stí. Tam Gottwald vyzval k zakládání ak ních výbor Národní fronty, které se staly rozhodující mocenskou silou ve stát , a vyhlásil p ísnou pohotovost útvar Bezpe nosti a zpravodajství.

Sobota 21. února ó Vládní krize p enesena do ulic

Komunisté se nakonec rozhodli p esunout boj o uchopení monopolní moci ve stát mezi ve ejnost. šTo vtisklo únoru 1948 druhý rozm r.³¹ e-ení vládní krize -lo stranou, rozhodující bylo vyhrát a chopit se vlády. Boj probíhal šnaho eõ mezi politiky, i šdoleõ mezi ve ejností. Komunisté m li p ipraveny ozbrojené slofky bezpe nosti i tzv. Lidové milice, tvo ené ozbrojenými d lníky. Docházelo k mnofení pravdivých, ale asto i fale-ných zpráv.

Nejd lefit j-í událostí dne se stala v pátek ohlá-ená komunistická demonstrace na Starom stském nám stí v Praze. P edseda vlády Klement Gottwald zde pronesl projev, p i kterém vyhlásil koncepci KS a vyzval k zakládání ak ních výbor Národní fronty. P i proslovu neopomn l své protikomunistické kolegy obvinít z vlastizrady. To odstupující ministry sice uráflelo, z stávali v-ak stále klidní. šOptimismus národních socialist naru-ila zpráva z Hradu, že byl Bene- demisi p ekvapen a nechápe, pro také nepodnikají kroky podobné t m komunistickým, a že je tím v-ím prezident sklí en.³²

²⁹ KAPLAN, K., *P t kapitól o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 320.

³⁰ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 242-243.

³¹ KAPLAN, K., *P t kapitól o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 359.

³² Tamtéfl s. 370.

lenové KS jednali na Hradě s prezidentem, chtěli po něm přijetí demise ministrů, Beneš byl však proti. Komunisté na něho udeřili s tím, že jako prezident by se měl podrobit přání většiny lidu. Beneš je však ujistil, že situace není v takovém stadiu, aby ulice rozhodovala o tom, zdali má on jako prezident přijmout či nepřijmout demisi. Strana Klementa Gottwalda nechtěla ubrat na tlaku. Komunisté pochopili, že přijetí v této chvíli nedosáhnou.

Nekomunistické strany se zatím stále drhly v pozadí. Ripka delegáty sjezdu závodních rad vyzval ke klidu, statečnosti, k hlasování proti komunisty připravovaným rezolucím sjezdu závodních rad a řekl, že švývoj dá jejich strana za pravdu a že chladný rozum nastoupí cestu, nebo bez Národní fronty se vládnout nedá.³³

Jedinou veřejnou protikomunistickou akcí toho dne byla formující se vlna odporu na Václavském náměstí, kde se rozdávaly letáky vyzývající ke klidu s ujetím, že se nic vážného nestane.

Úterý 22. února o Sjezd závodních rad

Vedoucí pravicových stran měli představu, že sjezd závodních rad bude kulminací bodem veřejné vládní krize. Brali jej jako vyvrcholení komunistické aktivity a tlaku a předpokládali, že se situace bude po něm postupně uklidňovat. Realita ale byla opačná o sjezd probíhal zcela podle komunistických představ a nad je delegáti stran se rozplynuly. Veřejně se sobě ve prospěch komunistů a jejich zájmů.³⁴

Nekomunistickým ministrům ubývalo optimismu. Jejich plán, stojící jistě především na podpoře prezidenta Beneše, začal uvadat ve chvíli, kdy se dozvěděli, že prezident za nejlepší veřejné situace považuje přijetí demise. Byl to výrok, kterým byli ministři zaskočení, ba otěseni.

Pondělí 23. února o Den štěstí

Dle historika Kaplana je tento den z mnoha důvodů nejdeleším dnem krize. Bezpečnost začala se zatýkáním a domovními prohlídkami.

Zástupci národních socialistů byli přijati prezidentem a po rozhovoru s ním znovu nabývali optimismu.³⁵ Ministři prezidenta utvrdili ve snaze zachovat Národní frontu a ten jim slíbil podporu proti KSČ.

³³ KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 389.

³⁴ Tamtéž s. 394-395.

³⁵ Beneš je podrobněji informoval o slovech, která padla mezi ním a Gottwaldem. Dle Ripky začal prezident energickým prohlášením: šel jsem z etelna a jasně Gottwaldovi: to co dáváte, je převrat, pane, ale já si to nedám líbit (í) řekl jsem

Sociální demokraté dostali od KS ultimátum: museli se rozhodnout, zda budou s nimi, i proti nim. Nejprve bylo paktování s komunisty odmítnuto, SSD stála za zachováním Národní fronty.

Gottwald byl op t na Hrad . Prezidentova snaha donutit KS k udržení Národní fronty narazila, Bene– si uv domil, že na Gottwalda nezap sobí ani prohlá–ením o vlastní abdikaci (tuto okolnost ve skute nosti Gottwald opravdu podcenil, Bene– abdikaci totiž zvařoval). Proti sob stály dv nesou m itelné koncepce e–ení vládní krize. Prezident v–ak p ipustil vým nu osob ve vlád , bylo jasné, že po ítá s p íjetím demise ministr , jeho p edstavy ale m ly dle Kaplana trhliny. šNavíc nebylo síly, která by komunisty donutila k jejímu [Národní fronty] obnovení, kdyfl jífl úsp –n budovali organiza ní strukturu nové, obrozené Národní fronty.³⁶

Dal–ím úsp chem KS tohoto dne bylo odvolání sch ze plánované na 24. února. Armádu (ve které byla ást nekomunistických d stojník) se komunist m da ilo drflet stranou, byla totiž zna n neinformovaná o aktuálním d ní a navíc stále nabádána ke klidu ze strany nekomunistických stran. To se dob e informovaným a zorganizovaným komunist m hodilo.

Pod zost eným dohledem se ocitnul Rozhlas, slofkami SNB byl kontrolován i Hrad. V úst edním sekretariát SNS byla provedena blesková domovní prohlídka. Komunisté zde hledali informace potvrzující p ípravu protistátního pu e, fládné d kazní materiály se zde v–ak nena–ly. KS z toho vyvodila, že o prohlídce národní socialisté v d li p edem a kompromitující listiny zni ili.

Na ve er vznikl manifesta ní pr vod vysoko–kolák z nám stí Republiky na Hrad, postupn se k nim p idávali dal–í ob ané, afl jich bylo 10 tisíc, v t–ina provolávaných hesel vyjad ovala podporu prezidentovi, p t zástupc se se–lo s Bene–em, ujistili ho o podpo e v boji za demokracii, ten opakoval své rozhodnutí krizi e–it parlamentní cestou.

mu rovnou: To, co tu chystáte, je nový Mnichov. (RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 228.) Na záv r prezident Ripku pov il sepsat komuniké, ve kterém informovali ve ejnost o postoji jejího prezidenta. Národní socialisté spravili Bene–e o situaci ve m stech a p edev–ím na venkov , kde byl odpor proti komunistické moci obzvlá–silný. Proto se prezident pomocí zprávy rozhodl vyjád it své stanovisko a podpo it tak lid. O d sledku Ripka pí–e: šKomuniké bylo vysíláno téhoř ve era v rozhlase a nazít í vy–lo v novinách. Ve ejnost velmi dob e pochopila jeho smysl. Vid la v n m d kaz, že se prezident staví proti komunist m na obranu ohrožené demokracie, a s netrp livostí o ekávala ohlá–ený projev. Události v–ak vzaly jiný obrat a eskoslovenský lid uřl nem l nikdy Bene– v hlas sly–etí .
RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 232.

³⁶ KAPLAN, K., *P t kapitól o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 439.

Úterý 24. února o Sociální demokraté se p iklán jí k návrh m KS

Bezradnost nekomunistických stran se prohlubovala. Konala se jednohodinová generální stávka, kterou komunisté prezentovali jako souhlas lidu s jejich politikou a vyuffili ji jako prost edek nátlaku na prezidenta, aby p ijal demisi dvanácti ministr a zároveň schválil Gottwald v návrh nové vlády. KS p itvrдила. Rozhodla se postavit do slufby ozbrojené milice, urychlovala o istu ve ejnosti od reakce, rozhodla se ukon it krizi do st edy.

Národní socialisté z stávali v pasivní ne innosti. Bene–ovi oficiáln oznámili, že jednotliví lenové strany mají od vedení zakázáno podílet se lenstvím na Gottwaldov vlád . Pravicové strany se stále více upínaly na prezidenta, aíl se stal jejich poslední záchranou. Dle historika Vebera v–ak jejich ne innost vyfladuje vysv tlení: nekomunisti tí politici s komunisty dlouho spolupracovali, nyní se ale nesta íli divit aktivitám, které KS provád í. í nebyli schopni reagovat na jejich razantní a hrubé jednání. Nebyli p ipraveni a nedokázali se bránit p ed b flným komunistickým zneuffiváním demokracie (í).³⁷

Perný den zafflvala sociální demokracie. Její lenové za ali p echázet do otev eného konfliktu mezi Lau–manovým blokem, který cht l zachovat p vodní Národní frontu, a blokem Fierlingerovým, který pofladoval p istoupit na návrhy KS . Lau–man pozd ji odjel vyjednat s Gottwaldem alespo p t ministerských k esel v nové vlád , ten to odmítl. Kdyfl p edseda SSD odjífl l, byla mu p edána zpráva, že ást sociálních demokrat obsadila sekretariát o to byla pro Lau–mana rána, Gottwalda ani Slánského, kte í byli u p edání zprávy p ítomni, to nep ekvapilo. Tuto akci organizovala KS a dala pokyn Fierlingerovi, a sekretariát obsadí, slíbila mu, že se dostane do vedení sociální demokracie. Ten sice s obsazením sekretariátu nesouhlasil, ale musel jen trpn p íhlíftet, pokud cht l s komunisty spolupracovat.³⁸

Sociální demokracie se nakonec málem roz–t pila, p edseda strany v zájmu udržení kompaktnosti SSD Gottwaldovi oznámil, že souhlasí s ú astí na nové Národní front .

³⁷ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 309.

³⁸ Akce byla p ipravena pro p ípad, že levice v sociáln demokratické stran neprosadí své návrhy a to se také stalo, Fierlinger v–ak o obsazení sekretariátu dop edu nev d l. Strhla se bitva, kterou sociální demokraté nakonec prohráli a byli násilím vyhozeni. Po del–ím boji se komunist m poda ilo obsadit i redakci Práva lidu v Lidovém dom , díky Lau–manovým protest m u Noska byl ve er Lidový d m od šokupant ō vyklizen. - KAPLAN, K., *P t kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 470.

Středa 25. února - Konec demokracie

Poslední den krize. SNS se jí přenesla, KS přebrala také ústředí strany lidové a slovenská Demokratická strana se raději v domě rozcházela, než by sloužila komunistickému režimu.

Janu Masarykovi, Janu Jínovi, Jaromíru Smutnému³⁹ a svému doktorovi Klinerovi Beneš oznámil, že přijme vládu dle Gottwaldova návrhu v obavě z chaosu, který by stav bez vlády způsobil, a že přesto dění, že pokud odpor proti komunistickým akcím nezačal alespoň v den podání demise, nyní jí by byl marný.⁴⁰

V deset hodin dopoledne komunisté začali s přípravou demonstrace s tím, že pokud Beneš-Gottwald v návrh nepřijme, půjdou na Hrad protestovat, naopak, pokud požadavky schválí, půjdou mu vyslovit díky. O půl páté odpoledne Beneš přijal demisi ministrů a schválil návrhy předsedy vlády.

Na Václavském náměstí bylo jí od začátku přes 100 tisíc lidí. V opozici se začala formovat demonstrace vysokoškolská, kteří chtěli podpořit prezidenta v boji proti komunistům a nakonec jich bylo několik desítek tisíc.⁴¹ Přesvechná opatření se provedla díky velkému odhodlání dostal skrze SNB až na Hrad. Svého záměru, podpořit prezidenta a nedovolit mu tak schválit návrhy komunistů však nedosáhli. V době, kdy spokojený Gottwald odjížděl s podepsanou listinou, snáhl se studenti teprve prodrat pod okna Hradu. Švýznam studentské demonstrace to však nijak neuměňuje: stala se jediným ve stejném a masovým projevem odporu proti nastolování komunistické moci a na obranu demokracie.⁴² Nicméně přehdí jí ovlivnit nemohla a šz stala jen symbolem odvahy vystoupení proti předsile⁴³.

Odstupující ministři a další členové nekomunistických stran byli zdrceni, nechápali, proč prezident štak najednou změnil svůj názor, a to bez jejich vědomí, byli přesto dění, že se na Hrad muselo něčeho stát. Beneš situaci rozmyšlel v noci z 24. na 25. února, rozebíral jí z hlediska nadnárodního i vnitropolitického. V tu chvíli jí komunisté neměli soupeře, šlo jen o KS a prezidenta republiky Edvarda Beneše.

³⁹ Jína byl politický referent prezidenta, Smutný jeho kancléřem (později i Gottwaldovým).

⁴⁰ KAPLAN, K., *Přítel kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 506.

⁴¹ Veber přičítá až o 20-30 tisících studentů. (VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 300)

⁴² KAPLAN, K., *Přítel kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 512.

⁴³ Tamtéž s. 513.

Vládní krize tímto dnem skončila, prezident zatím ustoupil od svého záměru abdikovat⁴⁴. Při schvalování Gottwaldovy vlády pouze 11 poslanců odešlo, zbylých 230 přítomných program odhlasovalo.

Vít zství KS

Komunisté tedy dosáhli svého cíle, a to způsobem, který dle sledných kopíroval metody užívané v jiných komunistických zemích Evropy. Usilovali o zestránění národního hospodářství, prováděli politiku zastránování a hrozili sovětskou intervencí⁴⁵. Účelových pak se snažili chopit pomocí ministerstva vnitra, Bezpečnosti a Národních výborů. V případě národní země neměly být nazbyt, chystaly se totiž kvůli nové volbě a ty by pro ně mohly být riskantní.

Nastolení komunistického režimu v Československu zapříčinilo dlouhodobý úpadek země, což bylo od první republiky vybudováno. I když měla národní země v rámci Evropy dobré postavení a patřila mezi hospodářsky nejvíce prosperující, druhá světová válka ji srazila ke dnu a komunistický režim ji tam přidržel ještě několik desetiletí.⁴⁶

Nadvláda jedné strany s sebou přinesla perzekuce, represe a mnoho uměle vykonstruovaných afér a soudních procesů. Došlo k rozbití demokracie, zničení parlamentního demokratického systému a to způsobem, který nerespektoval ústavu. Štúrův převrat otevřel cestu ke komunistickému režimu se všemi jeho následky a k zapojení Československa do sovětského mocenského bloku.⁴⁷

Okamžitě po převratu a jich byli nekomunističtí politici sledováni, hlídáni (i před vlastním domem) i ve veřejném doprovázení leny bezpečnostních složek. Několik předních nekomunistických politiků se přesunulo do exilu. Za necelý týden zemřel Jan Masaryk, jeho smrt národ silně zasáhla.⁴⁸

⁴⁴ Abdikoval až o pár měsíců později, v květnu. Odmítal dále vést zemi, ve které byla demokracie pohřbená. Jeho abdikace vešla v platnost 7. června 1948.

⁴⁵ Dnes víme, že moskevské vládní kruhy tuto možnost 22. února odmítli jako neopodstatněnou. Štúrův převrat nemohli eventuality přímé sovětské intervence v Československu vyloučit, mimo jiné také na základě informací, jež měli o postupu SSSR v jiných zemích. Gottwald na prezidentovu otázku, co se stane, když demisi nepřijme odpověděl: „Je to sovětský svaz.“ (DEJMEK, J., Únor 1948 v mezinárodním kontextu. In: Dejmek, J., Loufek, M., *Únor 1948. Desát let poté. Sborník textů*. 1. vyd. Praha, CEP 2008. s. 68.)

⁴⁶ Štúrův převrat tak zásadní a tak rozsáhlé přeměny všech oblastí společenského dění – mocenské, politické, ekonomické, sociální, kulturní – zasáhly do života země, nevyhnuly se žádné sociální vrstvě a žádné instituci ani zájmovým organizacím. Komunistická moc a na ni budovaný režim razily novou stupnici hodnot, zatímco staré hodnoty ztracovaly. Rozkládaly i dlouholeté vztahy mezi občanými, mezi přáteli i uvnitř rodin, snížily se vymýtit nebo ve svůj prospěch znefunkčtily tradice, zvyky, a tak zasahovaly do každodenního života občana. Čtenář ovlivňovat jeho v domě, uřadovat směr jeho myšlení, hranice jeho poznání. Monopol na pravdu totiž patřil k podmínkám stability monopolu moci. (KAPLAN, K., PALEČEK, P., *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1. vyd. Brno, Barrister & Principal 2001. s. 18.)

⁴⁷ KAPLAN, K., *První kapitola o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 541.

⁴⁸ Jan Masaryk se zabil pádem z okna 10. 3. 1948. Spekuluje se o těchto možnostech: vražda, sebevražda, nebo že spadnul při útěku před vědci z jeho bytu. Dodnes tato událost není uspokojivě vyřešena. / O sebevraždu se pokusil exministr

Prezident považoval za svou ústavní povinnost konfliktu zabránit. Pokusil se o to a p t dní odolával a odporoval Gottwaldovým nemístným nátlak m. Ustoupil afl ve chvíli, kdy si uv domil, že své e-ení situace neprosadí, a kdy v d l, že se v republice nezformovala fládná ú inná protisíla. šZ p edních politik , kte í ur ovali odpor proti komunistickému e-ení vládní krize, ustoupil prezident Bene- nátlaku jako poslední, afl poté, co ostatní p ední politikové nekomunistických stran v d sledku komunistického nátlaku jifl nebyli s to vést své strany ani vyvinout ú inný odpor.⁴⁹ Bene- se asto vracel k otázce, zda v únoru jednal správn . Jeho kroky byly obsahem mnoha studií a diskusí. Jeho nejv t-í slabinou a nedostatkem byla skute nost, že po ítal s KS jako s demokratickou stranou. šNedo- lo mu, že komunisté mají jinou morálku, že jsou ‚lidmi zvlá-tního raflení‘, že jednají tak, aby byli jasnými vít zi (í).⁵⁰ Neuv domoval si ani, že ostatní se pak mají stát kapitulujícími poraflnými. Bene- si neporadil s tím, že se s komunisty v demokracii vyjít nedá.

Historik Kaplan je k nekomunistickým stranám kritický. Tvrdí, že se strany nejen nepou ily z výsledk voleb v roce 1946, ale že si ani po ádn neuv domily, že kroky KS p ed volbami 1948 nejsou jen šnevinnou o p edvolební kampaní.⁵¹ Podobn mluví o postupech pravice p i rozhodujících p edrevolu ních dnech. šVýklad prezidentových stanovisek a víra v jeho schopnost prosadit je proti komunist m byly jednou z p í in, pro které se národn socialistické vedení rozhodlo z stat tvá í v tvá vystup ované komunistické aktivit v podstat pasivní.⁵² Nekomunistické strany z staly bezradné, jedinou záchranu spat ovaly v prezidentu Bene-ovi ó ten v-ak bez aktivního boje stran nem l v daném konfliktu tém fládnou moc. Tento fakt strany nedocenily, pí-e Kaplan dále.

Vzpomínky politika SNS Huberta Ripky nazírají na vzniklou situaci z jiného úhlu. Ripka pí-e o obrovské podpo e venkovského obyvatelstva. Je-t 24. února národní socialisté svolali společnou sch zi len , které se zú astnilo na 200 delegát . šZatím zprávy, které podávali delegáti z r zných oblastí, dokazovaly, že ohromná v t-ina obyvatelstva je v i komunist m nep átefská a že se od nich v n kterých p ípadech

Prokop Drtina. Skok z okna v-ak p eflil a kv li zdravotním následk m z stal jako jediný národn socialistický ministr v rukou svého nep ítele.

⁴⁹ KAPLAN, K., *P t kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 533.

⁵⁰ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 324.

⁵¹ KAPLAN, K., *P t kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997.

⁵² Tamtéfl s. 419.

odvracejí i d lníci. Ani policie a armáda⁵³ nebyly zcela v jejich rukou. Delegáti nás fládali, abychom v-echny tyto informace odevzdali Bene-ovi.⁵⁴

Dle historika Vebera bylo vedení SNS v den podání demise nabito optimismem. Pot-eni byli, fle celé p edsednictvo jejich konání schválilo. ší snad jisté o ekávání vít zství nebo pevná d v ra v Bene-e vedly k p ekvapivým rozhodnutím.⁵⁵ Národní socialisté se rozhodli nepodnikat fládné ve ejné akce na svou podporu, soust edili se jen na p ípravu voleb, v ili si. Ve ejnost uklid ovali a nabádali k zamezení jakýmkoli stranickým akcím. Byli p esv d eni, fle se v-e vy e-í ústavn a demokraticky.

Kaplan tvrdí, fle nekomunisti tí politici by prohráli tak jako tak, jen by nemuseli prohrát tak moc. Domníváme se, fle se krizi snaffili vy e-it zodpov dn vzhledem k na-í zemi i k jejím obyvatel m. Jenfle na rozdíl od KS byli omezeni zákonem, ústavou a vlastním sv domím. Václav Veber pí-e: ší eskosloven-tí demokraté nakonec pochopili(í), fle s komunismem jako s kařdým totalitním reflimem nejde se zaplést jen ,nap l', p evzít z n ho n co a jiné zamítnout, zachovat si lidskost i demokratické zvyklosti a chování. A fle jediným e-ením je odmítnout jej jako celek.⁵⁶

2.2 Tisk v období t etí republiky

Po druhé sv tové válce pro-la eskoslovenská republika mnohými zm nami. Osvobození státu s sebou p ineslo úlevu v-em jeho ob an m. K prom n nep íznivých kařdodenních podmínek do-lo v mnoha oblastech lidské pracovní innosti. Ve -kolství, pr myslu, obchodu, hospodá ství a v neposledních ad také v médiích. Pod nadvládou nacistického N mecka byl eskoslovenský tisk cenzurován pod dohledem Úst edí tiskové a dozor í slufby, hlídalo jej také Gestapo a tehdej-í Bezpe nostní slufba.⁵⁷ šCenzura byla p edb flná, pr b flná i následná.⁵⁸ eskoslovenský tisk podle Milana Drápaly v prvních týdnech po osvobození p ipomínal lad ním svého zpravodajství koncert národní jednoty.

⁵³ šPodle výpo t jednoho z nejv t-ích znalc této problematiky, Franti-ka Hanzlíka, tvo ili aktivní komunisté a jejich spojenci zhruba 25-30 % profesionálních d stojník s armády. Nejmén 15 % tvo ili naopak vyslovení ,antikomunisté' (í). šDEJMEK, J., Únor 1948 v mezinárodním kontextu. In: Dejmek, J., Louflek, M., *Únor 1948. Tředesát let poté. Sborník text* . 1. vyd. Praha, CEP 2008. s. 59.

⁵⁴ RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 254.

⁵⁵ WEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 245.

⁵⁶ Tamtéřl s. 238.

⁵⁷ Úst edí tiskové dozor í slufby pracovalo p i tiskovém odboru p edsednictva ministerské rady (TO PMR). Dále byl založen tiskový odbor p i kulturn politickém odd lení Ú adu í-ského protektora (Stejn jako TO PMR jej vedl Wolfgang Wolfram von Wolmar.), který na tisk dohlířel. Okupanti z ídili i tiskové referenty p i okresních ú adech. Vydáno bylo mnoho pokyn pro vedení periodik. Hlavním se stal tzv. Souborný p ehled pokyn pro tiskovou p ehřldku ze dne 17. zá í 1939. Velmi d leřitým nástrojem ízení a kontroly tisku byly i tzv. tiskové konference p i TO PMR, kde redakto i a -ěfredakto i dostávali dal-í instrukce, jak psát a tvo it ti-t ná média. Roku 1942 p e-lo Úst edí tiskové dozor í slufby pod nov slou ené ministerstvo -kolství a lidové osv ty. - KON ELÍK, J., VE E A, P., ORSÁG, P., *D jiny eských médií 20. století*. 1. vyd. Praha, Portál 2010. s. 90-91.

⁵⁸ Tamtéřl s. 91.

Nejast ji byly slyšet motivy zútočování s poraženým nepřítelem a odhodlaného budování.⁵⁹

Od jara roku 1945 převládala tendence ustavujících politiků tisk osvobodit.⁶⁰ Zároveň se však snažili vyvarovat tzv. červenému tisku z dob první republiky.⁶² Již v dubnu 1945 se v Košicích představitelé Komunistické strany Československa, s. sociální demokracie, s. strany národně socialistické a s. strany lidové shodli, že nezávislý tisk nebude v poválečném období povolen, protože svým úsilím o prosazení soukromých zájmů přispěl k politické krizi předválečné republiky.⁶³ Klíčovým dokumentem se stal tzv. Košický vládní program.⁶⁴ Tisk měl ve svém resortu ministerstvo informací, které od počátku jeho vzniku vedl komunistický Václav Kopecký.

Nezávislá žurnalistika tehdy neupadala v úvahu, vláda rozhodla, že všechny periodika budou vycházet pod vedením politických stran, státních úřadů, nebo pod patronací celonárodních organizací. Košickým programem formulované stranické noviny této republiky navázalo na vedení politického tisku první republiky. ŠMinisterstvo informací vydalo již 18. května 1945 vyhláškou, na jejímž základě bylo zastaveno vydávání veškerých periodik s výjimkou deníků stran Národní fronty. Povolení k vydávání mohly od ministerstva dostat kromě státem uznaných politických stran, státních úřadů a veškerých institucí jenom korporace celonárodního významu - masové a zájmové organizace⁶⁵, které prokázaly na vydávání veřejný zájem.⁶⁶ Noviny se tak dostaly do područí stran, psaly to, co fládali jejich vydavatelé. Články se staly nástrojem politických bojů, které vyvrcholily v únorových dnech vládní krize. ŠV situaci, kdy

⁵⁹ ŠV sobotu 25. 8. 1945 však do něj vpadl nelibozvůňný akord. Toho dne vyšlo první číslo týdeníku pro politiku a kulturu *Obzory*, který zaal nezvykle kriticky poukazovat na znepokojivé rysy režimu této republiky a poskytovat svým čtenářům nezastřený výhled na dění dovnitř svůtočových stran, zejména však směrem západním. DRÁPALA, M., *Na ztracené vart západu*, 1. vyd. Praha, Prostor 2000. s. 52.

⁶⁰ ŠSlovení nové vlády vycházelo z kompromisu dojednaného mezi Benešovým londýnským vedením a představiteli komunistické strany zastupujících exilové vedení v Moskvě. URL: <<http://www.vlada.cz/cz/tema/kosicky-vladni-program-70176/tmplid-560/>> [citováno 11. 4. 2011]

⁶¹ ŠPoválečná obnova Československa byla (přinejmenším oficiálně) vedena snahou o o istu společnost (i médií) od kolaborantů a o její přeměnu na sociálně spravedlivý systém, jehož ideový zdroj tehdejší politické elity čerpaly ze sovětského ideálu. KON ELÍK, J., řízení a kontrola českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava. In: FORET, M., LAPÍK, M., ORSÁG, P., *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc, UP 2008. s. 307.

⁶² Červený tisk byly bulvární noviny, které patřily soukromým osobám. Snažily se především o co nejvyšší zisk. (1918-1939). Jejich zákazem zanikly například předválečná bulvární periodika koncernu Tempo J. Stříbrného. KON ELÍK, J., VEJNĚ, A., ORSÁG, P., Dějiny českých médií 20. století. 1. vyd. Praha, Portál 2010. s. 115.

⁶³ BEDNAŘÍK, P., Český tisk v letech 1945-1948. In: KON ELÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

⁶⁴ Tento koncept v médiích zaručil svobodu slova, uvolnil prostor pro tzv. o istu novinářského stavu, vedl k zásadním změnám ve struktuře tisku a nově definoval roli médií ve společnosti. (KON ELÍK, J., řízení a kontrola českého tisku v Protektorátu Čechy a Morava. In: FORET, M., LAPÍK, M., ORSÁG, P., *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc, UP 2008. s. 308.)

⁶⁵ Například listy Revolučního odborového hnutí i Jednotného svazu českých zemělců.

⁶⁶ BEDNAŘÍK, Petr, Český tisk v letech 1945-1948. In: KON ELÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

politická moc splývala s politickým režimem, a stal být [tisk] chápán jako protiváha moci a připadla mu role jejího zprostředkovatele, spojence a pomocníka. Tisk se stal odrazem Národní fronty a jejich elementů, tento rámec vytvářel podmínky jeho působení a v podstatě vymezoval hranice novinářské svobody.⁶⁷

V tisku se projevovala socialistická orientace. ŠV politické arény mezi sebou soupeřily tři strany, které ideál socialismu vykreslovaly ve třech odstínech: revolučním, reformním a národním.⁶⁸ Revoluční tendence připadala komunistům, reformní sociálním demokratům a tato poslední národním socialistům. Tisk ŠL se zaměřoval spíše konzervativně-liberálním směrem.⁶⁹

Vleklým problémem ministerstva informací byl nedostatek papíru. Měly říci, že této deficitní situace Kopecký od počátku zneúffoval.⁷⁰ V kompetenci měl vydávání povolení k tisku, po čemž titul v zemi se tak výrazně změnil. Zcela se ukončilo vydávání v zahraničí, noviny nevycházely v pondělí.⁷¹

Situaci novinářskou (alespoň těch nekomunistických) přehlénil zákon o postavení redaktorů a o svazech novinářů, který byl schválen v květnu roku 1947.⁷² Hlavní podmínkou bylo povinné členství ve svazu. Pokud chtěl zůstat nestranný novinář, bylo mu znemožněno publikovat v jakémkoli periodiku. V únoru 1948 tento fakt komunistům napomáhal v odstranění neřádných novinářů. Postavení novinářů nebylo

⁶⁷ ŠNapětí mezi jednotlivými složkami Národní fronty nicméně otevíralo omezený prostor pro kritickou reflexi poměrů, jehož rozsah závisel také na odvaze anebo konformitě novinářů. Vykleštěná ducha nezávislé kritiky se z tehdejších novin a časopisů nepodařilo, po celou dobu však zůstal podvázán mocenskými nástroji a vynucenou autocenzurou. DRÁPALA, M., *Na ztracené vartě západu*, 1. vyd. Praha, Prostor 2000. s. 45-46.

⁶⁸ Tamtéž s. 24.

⁶⁹ ŠV celkově odmítavě nepřátelským prostředí této republiky přehlévaly jen nepočetné liberální ostrůvky. Vzhledem k historickým okolnostem se poněkud utvářely v zóně vlivu československé strany lidové. Pod její záštitou vycházely časopisy *Obzory* a *Vývoj* kolem sebe soustředily několik nekonformních smýšlejších novinářů, staly se tribunou svobodomyšlných názorů a poskytovaly ve své době výjimečný přídavek otevřeného, liberálního způsobu informování. Tamtéž s. 23.

⁷⁰ ŠMinistr informací Václav Kopecký vydal 26. října 1945 vyhlášku o přechodném omezení ve vydávání periodických tiskopisů, která stanovila, že od 1. prosince 1945 budou moci vycházet jen ta periodika, která schválí ministerstvo informací na základě nové žádosti o povolení k tisku. Dále si ministerstvo na základě vyhlášky vyhrazovalo pravomoc stanovovat náklad, rozsah, rozměr a periodicitu každého titulu. BEDNAŘÍK, Petr: *Český tisk v letech 1945-1948*. In: KONELÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 1326144.

⁷¹ ŠNa území Protektorátu Čechy a Morava v roce 1940 vycházelo celkem 55 deníků a v zahraničí. V roce 1946 bylo v českých zemích jich pouze 28 deníků. Tamtéž s. 1326144.

⁷² ŠTomáček ve svém díle uvádí, že neřízená restrikce novinářů způsobila pokles z 37 deníků v roce 1947 na pouhých 11 v roce 1953. (TOMÁČEK, D., *Pozor cenzurováno! Aneb ze života soudrušky cenzury*. 1. vyd. Praha, MV, ČR 1994, s. 8.)

⁷³ ŠZákon šdefinoval osobu redaktora, stanovoval jeho práva a povinnosti. Deklaroval právo novinářů psát svobodně v souladu se svým svědomím. Pro celé území republiky zřizoval Ústřední svaz československých novinářů jako samosprávnou korporaci, jejímiž členy budou Svaz českých novinářů a Svaz slovenských novinářů. BEDNAŘÍK, Petr: *Český tisk v letech 1945-1948*. In: KONELÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 1326144.

tedy jednoduché. Navíc se během prubhu let 1945-1948 ukázalo, že není v době dobré odchýlovat se od stanovených pravidel.⁷³

Komunisté si od začátku vytvářeli ideální podmínky, které jim i samotným převratu pomohly k snadnému převzetí tisku⁷⁴. Šlo zejména o to, že jim v poválečných letech komunisté vytvářeli prostřednictvím ministerstva informací základy pro řízení tisku v podmínkách totalitního režimu.⁷⁵ Kromě toho a právě proto, že KSČ měla ministerstvo informací, dosazovala do redakcí i novinářských svazových funkcí své lidi, často také kolaboranty. Ti byli pro stranu velmi užitelní, kvůli svému nezávislému svobodě posluhovali komunistům o to více.

Z počátku této republiky byla komunistická strana proti jakékoli cenzuře, alespoň se tak veřejně vyslovovala. Ministr vnitra Nosek se pokoušel aktualizovat předválečné cenzurní předpisy, narazil však na nesouhlas z vlastního komunistického aparátu.⁷⁶

Na podzim roku 1947 boj o (ne)zavedení cenzury nastoupil do nové fáze. Šest listopadu vydalo velitelství Sboru národní bezpečnosti svým úředním pokynem k případnému stáhnutí redaktorů za širokou škálu projevů proti „veřejnému zájmu“.⁷⁷ S tímto návrhem nekomunistické strany příliš nesouhlasily, především pak Drtinovo ministerstvo spravedlnosti. Na půdě Národní fronty se o takovém způsobu postihu novinářů dlouho diskutovalo, ať se nakonec v únoru 1948 komunistům uvolnily ruce a mohli se s širokým tiskem vypořádat podle svých představ.⁷⁸

Mezi nejrelevantnější deníky a jejich ideové zaměření patřil především radikálně levicový proud, který tvořil komunistický tisk. Jeho hlavním periodikem Rudé právo,

⁷³ Šlo například o Obzor, který si novináři potvrdili, že je skutečně nebezpečné odchýlit se od stanovené linie. Tisk se jí tedy raději držel a uplatňoval ve svém psaní několik zásad - nekriticizovat prezidenta Beneše, činnost vlády, poměry v československých armádách, odsun Němců, politiku Sovětského svazu. Š. BEDNAŘÍK, Petr: Český tisk v letech 1945-1948. In: KONELÍK, J., KÖPPLOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

⁷⁴ Svého z hlediska plánovanému uchopení moci se ovšem komunisté z ministerstva vnitra a ministerstva informací shodli v prosinci 1947 na nutnosti většího sledování tisku. Na schůzce, která se konala 5. prosince 1947, rozhodli zřídit v rámci ministerstva informací kontrolní oddělení, které bude sledovat veřejný tisk a předepisovat ke stáhnutí ministerstvu vnitra. Státní bezpečnost měla poté předložit k podání trestního oznámení na redaktory, v případě hrubého porušení zákona periodikům zabavit. Tyto zásady byly potvrzeny na schůzce komunistů z obou ministerstev dne 19. prosince 1947. Kontrolní odbor tiskového oddělení ministerstva informací zahájil svoji činnost 22. prosince 1947. Měl si v těchto oblastech: a) dvouletý hospodářský plán, b) úvahy o vztazích s slovenskými národy, c) otázky zásobovací a vyřizovací, d) základní linie domácí a zahraniční politiky, e) v oboru obrany státu. Š. BEDNAŘÍK, Petr: Český tisk v letech 1945-1948. In: KONELÍK, J., KÖPPLOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Šestý odbor ministerstva, tvořený strukturami Státní bezpečnosti a politického zpravodajství, se vyjádřil, že považuje za neslučitelné se zásadami lidové demokracie a za politicky neúnosné, aby byl znovu zaveden předválečný cenzurní režim, cenzura tisku, a že to dává nesouhlas s návrhem na obnovení poměrů z doby před okupací. Š. DRÁPALA, M., *Na ztracené vartě západu*, 1. vyd. Praha, Prostor 2000, s. 50.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž, s. 51.

Rovnost, Nová svoboda, Stráfl lidu a Pravda. V rny m spojencem komunist byl odborá ský tisk ó deník Práce (ROH), Mladá fronta (S M) a Zem d lské noviny (JS Z).⁷⁹

Tisk demokratické levice, respektive z tehdej-ího pohledu politického st edu, p edstavovaly v prvé ad deníky národních socialist Svobodné slovo, eské slovo, Nové slovo, Volné slovo a Svobodný sm r. Blízkou pozici zastávaly Peroutkovy nadstranické Svobodné noviny a Dne-ek.⁸⁰

Prostor mezi radikální a umírn nou levicí zaujímal sociáln demokratický tisk, konkrétn deníky Právo lidu, in, eskoslovenská demokracie, Nový den a Stráfl severu.⁸¹

Nejmén po etnou skupinu pak tvo il nesocialistický politický tisk, reprezentující z dobového pohledu pravici. Zahrnoval lidovecké deníky Lidová demokracie, Národní obroda, Hlas, Osvobozený na-inec a týdeníky Obzory a Vývoj⁸². šNa Slovensku p íbuznou linii reprezentoval tisk Demokratické strany, v prvé ad deník as a Nové prúdy.⁸³

Léta 1945-1948 v cn definoval historik Drápala: šPro jedny p edstavují krátké období svobody, vklín né mezi dv diktatury. Druhým se jeví jako demokratická kamufláfl, pod jejímfl nát rem se odehrával nezadrflitelný skluz do komunistické pasti. První náhled je snad ovlivn n spí-e osobními proflitky, druhý osvobozeným historickým poznáním.⁸⁴

Po únoru 1948 komunisté provedli systematickou o istu jak v adách periodik, tak v adách jejich tvo itel , samotných noviná . Sv d í o tom také lánky, analyzované v rámci na-eho výzkumného vzorku.⁸⁵

2.3 Co se d lo za únorových dní s tiskem?

V tomto d jinném období na-í republiky bylo b flné, fl politiké strany m ly svá vlastní periodika. Politická neutrálnost v tisku neexistovala, práv naopak jednotlivé listy dávaly výrazn najevo náklonnost ke své stran a ke v-emu, co k ní pat í. Noviny se mezi sebou asto atakovaly. šProcházíme-li noviny z povále ného období, tak vidíme, fl noviná i hlavn prosazovali názory a zájmy svého vydavatele. Zvlá- výrazné to bylo

⁷⁹ DRÁPALA, M., *Na ztracené vart západu*, 1. vyd. Praha, Prostor 2000. s. 51.

⁸⁰ Tamtéfl.

⁸¹ Tamtéfl.

⁸² Oba tyto asopisy hodn lefely v flaludku nejen samotným komunist m, ale také sov tským politik m. V únoru 1947 sov tský velvyslanec v Praze Valerian Zorin adresoval ministru zahrani í Janu Masarykovi protestní nótu, v nífl ho fládal o sd lení, šjaká opat ení hodlá vláda eskoslovenská podniknouti v d sledku uve ej ování podobných provoka ních zmínek, které jsou ve z ejmém nesouladu s p átelskými a spojeneckými vztahy exitujícími mezi na-ími státy. Masaryk nakonec odeslal Zorinovi šuklid ující o odpov , fl redakci Obzor byla ud lena ú ední výstraha, a ujistil ho, fl postup týdeníku rozhodn odsuzuje. Ve skute nosti v-ak jeho nám stek -éfredaktora Obzor Duchá ka ujistil, fl ministerstvo zahrani í v po ínání asopisu nespát uje protisov tský zám r. - Tamtéfl s. 61.

⁸³ Tamtéfl s. 51.

⁸⁴ Tamtéfl s. 17.

⁸⁵ Nap . lánky *Melantrich pod národní správou i Noviná i o i-ují své ady*, oba Nová svoboda dne 26. 2. 1948.

u tisku politických stran. Jednotlivé deníky se velmi ostře vzájemně napadaly.⁸⁶, přičemž ve své práci Petr Bednářík. Nejinak tomu bylo také v únoru roku 1948.

Komunisté v tisku bojovali zcela ústředně. Štraničtost byla podstatou novinářské činnosti, posláním médií bylo vyvolávat masový souhlas ve sjednotění s politikou KSČ.⁸⁷ Snáhl se co nejvíce vymezovat vůči nekomunistickým stranám. Jejich zprávy v novinách nazval Ripka švariacemi na známé téma: šReakce, která se vztahovala do demokratických stran, se snaží svrhnout lidovou demokracii.⁸⁸

Úmrtím s rozruchem stávkou se vládní krizí a blížícím se převratem stoupal také zájem médií a ve sjednotění o politické dění. ŠPolitické napětí naplňovalo stránky novin, ve sjednotění stranické schůzky a též ranní setkání.⁸⁹ Nejvyhročenější byla situace v posledních dnech krize. Tedy 23. až 25. února. Proti komunistické činnosti, síle a prolhanosti v tisku v akční opozice bojovala neúspěšnými prostředky. ŠDenní tisk českých nekomunistických stran, vyzývající tenaž k zachování klidu, polemizoval s Gottwaldovým projevem na sobotní demonstraci, odmítal akční výbory NF a zakazoval do nich vstupovat.⁹⁰

Ve sjednotění se prostřednictvím tisku dozvěděla o oficiálním postoji SSSR. ŠV posledním únorovým pondělím roku 1948 střet mezi demokratickými silami a komunistickou snahou ovládnout zemi vrcholil. Přestože v pondělí noviny tradičně nevycházely, vyšla v tisková listina mimořádným vydáním, aby informovaly o nedělním článku v moskevské Pravdě, vyjadřujícím sovětskou podporu československým komunistům.⁹¹ O využití médií pro komunistickou propagandu přičemž také Veber: šRozhlas v moci komunistické strany byl samozřejmě mocnou silou této strany. Stejným způsobem se aktivizovalo i zpravodajství, okamžitě se začalo monitorovat ve kterém tisku a zajistovat jeho nepřímé ovlivnění (í).⁹² Komunisté bojovali také o to, aby se v tisku neobjevovaly žádné šreakční projevy. Podle Bednáříka se na sledování tisku dohodli (v rámci ministerstva vnitra a ministerstva informací) již v prosinci roku 1947.⁹³

⁸⁶ BEDNÁŘÍK, Petr: český tisk v letech 1945-1948. In: KONELÍK, J., KÖPPLOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

⁸⁷ KONELÍK, J., VEJNAR, P., ORSÁG, P., *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha, Portál, 2010. s. 137-138.

⁸⁸ RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 185.

⁸⁹ KAPLAN, K., *První kapitola o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 311.

⁹⁰ Tamtéž s. 412.

⁹¹ HUDEC, V., *30 let socialistické žurnalistiky*. 1. vyd. Praha, Novinář 1975. 6. Nutno podotknout, že speciální čísla vyšla pouze komunistickým novinám.

⁹² WEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 248.

⁹³ BEDNÁŘÍK, Petr: český tisk v letech 1945-1948. In: KONELÍK, J., KÖPPLOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

První kroky vedoucí k omezení tisku politických soupe se uskute nily jifi 20. února, kdyfi papírny v eské Kamenici zastavily dodávky papíru pro tiskárny národn socialistické a lidové strany. Úinek sice nebyl okamfiitý, protofe tiskárny m ly zásoby, nicmén trvalý.⁹⁴ Komunisté tato opat ení interpretovali po svém jako šspontánní zásahy d lnické t ídy.

Obsazeny byly tiskárna a redakce deníku Lidová demokracie, zastaveno bylo vydávání týdeník Obzory a Vývoj. V redakci Svobodného slova byl zbaven funkce –řfredaktora Ferdinand Peroutka⁹⁵, jeho místo obsadil komunistický spisovatel Jan Drda⁹⁶. ŠSvobodné slovo po zabavení dokonce dva dny nevycházelo.⁹⁷ Nakonec komunisté obsadili také nakladatelství Melantrich.

Nekomunistický tisk, který mohl existovat i po p evratu ukázn n slouffil nov nastolenému reffimu. ŠHned ode dne následujícího po p evratu se noviny demokratických stran, které si v t–inou podrřely své p vodní názvy, za aly k nerozeznání podobat novinám komunistickým a ve snaze se zalíbit je dokonce p edhán jí.⁹⁸ Ru–ení novinových list se rozpoutalo ve velkém m ítku. ŠHned po státním p evratu v únoru 1948 zakázala komunistická moc z politických i jiných d vod v eských zemích 149 novin a asopis , na Slovensku 102 periodik, z toho 47 náboffenských.⁹⁹ Zkonfiskovány byly regionální tiskoviny, i kdyfi hlavní pokyny produkovalo ministerstvo informací, v praxi tyto úkoly vykonávaly sloffky SNB. ŠJe–t v p edve er p evzetí moci komunisty byly zabaveny národn socialistické deníky Svobodné slovo a ostravské Nové Slovo a lidovecký deník Lidová demokracie a následujícího dne národn socialistický týdeník Svobodný zít ek (í) a lidovou stranou vydávaný Tigríd v týdeník Vývoj.¹⁰⁰ Zastavena byla v–echna krajská

⁹⁴ KAPLAN, K., *P t kapitól o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 391.

⁹⁵ Ferdinand Peroutka (1895-1978) je vedle Karla Havlí ka Borovského asto pokládán za nejvýznamn j–ho p edstavitele eské demokratické řfurnalistiky. Oba spojuje nejen jejich cílev domá orientace na tradice kritického, západn orientovaného my–lení, ale skv lý noviná ský styl, sarkastické ost í a schopnost p esné, pregnanční formulace. Týdeník *Dne–ek* za al vydávat v b eznu 1946 a byl také –řfredaktorem *Svobodných novin*. P ed rokem 1948 za al v tisku ost e kritizovat nové pom ry v politice. Brzy se Peroutka i jeho noviny staly p edm tem útok a nenávisí. Po p evratu uprchl do exilu. fiil v USA, kde také zem el. ó URL: <<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php>> [citováno 15. 4. 2011]

⁹⁶ Jan Drda (1915-1970): šRozporná osobnost J. Drdy v sob spojovala jednak výrazného autora, vybaveného lidov p ístupným jazykem a schopností spontánního vyprav ství, a jednak eticky slabého lov ka, ochotného po únoru 1948 - za vidinu oficiální p ízn a poct - p evzít roli jakéhosi vrchního "organizátora" literárního řívota. V roce 1948 byl Drda dosazen jako –řfredaktor *Lidových novin* a pod jeho vedením, kdyfi odstranil p ední nekonformní redaktory, dosp l tento nejprestiřní j–í list p edvále né republiky roku 1952 ke krachu. ŠRpnová okupace v roce 1968 p inesla pro Drdu t řké trauma. Zareagoval v–ak na ni nekompromisn : *Neublifujte jim, ale nepodejte jim ani hrnek vody!*, vyzýval v *Práci*. Není divu, ře sv j řívot dořil v nep ízni normalizátor .ó URL: <<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php>> [citováno 15. 4. 2011]

⁹⁷ fiÁ EK, P., Zneuffití Sboru národní bezpe nosti v únoru 1948. In: Dejmek, J., Louffek, M., *Únor 1948. ředesát let poté. Šborník text* . 1. vyd. Praha, CEP 2008. s. 53.

⁹⁸ RIPKA, H., Únorová tragédie. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 287.

⁹⁹ KAPLAN, K., PALE EK, P., *Komunistický reffim a politické procesy v eskoslovensku*. 1.vyd. Brno, Barrister & Principal 2001. s. 34.

¹⁰⁰ BYSTROV, V., *Svobodná nesvoboda*. 1. sv. Praha, Studie 2006. s. 79.

a jiná místní periodika, s odvodněním si ministerstvo přehlavu nelámalo. Zpočátku se vymlouvalo na nedostatek papíru, později si dokonce předtisklo formulář, do kterého se jen přepisovaly nezbytné údaje jako datum a název listu.

Totalitní režim znamenal také zavedení cenzury. Do února 1948 u nás fládná pevná cenzurní pravidla nastavena nebyla.¹⁰¹ Od převratu se uplatňovala cenzura i autocenzura. Komunisté uplatňovali také cenzuru před sbíhovou. Jednotliví novináři dostávali informace o tom, jak články psát. Důvodem zavedení cenzury byl prostý, KSČ si tak nejen zajišťovala vlastní propagandu, ale zároveň zabránila jejímu odporu. Snářila se znemožnit jakoukoli mobilizaci opozice, chtěla izolovat ústřední skupiny politických stran od veřejnosti, od jejich členů a funkcionářů. Štoto však neznamenalou pouhou úpravu struktury a vlastnických vazeb médií, s únorem započal razantní nástup nového modelu veřejné komunikace o modelu typického pro totalitní režimy (1) Média ufl neodpovídala za svoji činnost ve veřejnosti, nýbrž výhradně KSČ jako rozhodující politické síle (1) .¹⁰²

Kromě cenzury zastavili komunisté tiskárnám dovoz papíru. To vše trvalo přinejmenším do té doby, než danou redakci sami převzali. Krátce po únoru 1948 oznámil ministr informací Václav Kopecký základní změnu v oblasti kultury a hromadných sdělovacích prostředků: šNyní máme v rukou tiskárny, papír, nakladatelství (1) .¹⁰³ S nedostatkem papíru se republika potýkala ufl déle. Pro rušení nekomunistických periodik se KSČ tento fakt velice hodil. Václav Kopecký byl jedním z hlavních představitelů gottwaldovského vedení KSČ. Z ministerstva udělal skutečně orwellovské Ministerstvo pravdy.¹⁰⁴ ŠMezi prvními byla rušena zejména periodika, která se již dříve profilovala jako protikomunistická. V dalších letech to byla ta, která musela být zrušena z úsporných důvodů. Co fl byl nepravý důvod vymyšlený Ministerstvem informací, který napomáhal rušení dalších a dalších periodik.¹⁰⁵

Politický převrat v únoru 1948 zásadně změnil dosavadní vývoj i situaci v české a slovenské žurnalistice. Na dlouhou dobu komunistický režim našel žurnalistiku ovlivňovat a v neposlední řadě ji také navždy poznamenal. ŠDošlo nejen k očištění redakcí¹⁰⁶, kádrovým

¹⁰¹ BEDNAŘÍK, P., CEBE, J., Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. In: *Sborník Národního muzea v Praze, řada C o Literární historie*. Praha 2008, ro. 53, s. 164, s. 53656.

¹⁰² KONELÍK, J., VEJNAR, P., ORSÁG, P., *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha, Portál, 2010. s. 137.

¹⁰³ KOSATÍK, P., *Ferdinand Peroutka*. Praha a Litomyšl, Ladislav Horáček o Paseka v Praze a Litomyšli 2000. s. 12-13.

¹⁰⁴ KNAPÍK, J., Únor a kultura. Sovětizace české kultury 1948-1950. Praha, Libri, 2004.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ ŠAkční výbor svazu v čele s redaktorem Rudého práva Vojtěchem Dolejškem, vedoucím útvaru svazu po smrti Otakara Wünsche v září 1947, započal svoji činnost 25. února 1948, okamžitě přistoupil k vyloučení ze Svazu českých novinářů všech publicistů, kteří měli k politice KSČ v poválečném období kritické výhrady (hned 25. února byli vyloučeni například Ferdinand Peroutka, Pavel Tigrid). Tito novináři přili o jakoukoliv možnost pokračovat v publicistické práci a odcházeli do emigrace. I v jednotlivých vydavatelstvích se utvořily akční výbory, řada šefredaktorů

zm nám ve vedení ady novin a asopis , ale i ke zm nám ve struktu e tisku.¹⁰⁷ Zánik i obm nu mnoha eských periodik tedy krom ekonomických p í in (nedostatek papíru) poznamenaly p edev-ím zm ny politického systému zem . Nového zevn j-ku, a p edev-ím obsahu se tak do kaly listy nejen politické i kulturní, ale pod vlivem šprocesu sm ujícího k vytvá ení jednotných spole enských organizací se m nila i tvá tisku mládefnického, t lovýchovného, tisku pro fleny atd.¹⁰⁸

2.4 Ostravský region a jeho tisk

Po ukon ení druhé sv tové války se snaflila v t-ina ob an Ostravy vrátit do kolejí b flného flivota. Po odchodu N mc se zm nila struktura ob an m sta. Lidé za ali mít více volného asu, díky tomu nastal nap íklad rozkv t v kulturní oblasti Ostravy.

Samotné po átky periodického tisku v Ostrav šsahají do konce 19. století, p esn do roku 1880, kdyfl v rámci Opavského týdeníku za ala vycházet p floha Ostravan.¹⁰⁹ Dal-í nov vzniklé tiskoviny se udržely bu krátkodob , nebo vycházely adu let afl do roku 1938. P ed válkou, za období první republiky, zde vycházely i politické listy. šStranickost jednotlivých deník m la samoz ejm vliv i na objektivitu p iná-ených zpráv. By postupem asu n které listy p e-ly od politického obsahu k ob anskému, p flí-nestranné p irozen nebyly.¹¹⁰ Vycházelo zde -est hlavních periodik: Duch asu (asopis SSD), D lnický deník (list levého k ídla SSD, po odrflení sociáln demokratické levice a vzniku Komunistické strany eskoslovenska vycházel od roku 1922 coby tiskový orgán KS), Moravskoslezský deník (orgán národní demokracie), Ostravský deník (odpolední, pozd ji polední list národní demokracie), eské slovo (p estofle se oficiáln nehlásilo k fládné ze stran, bylo stranickou tribunou národn socialistické strany) a Ostravský kraj (tiskový orgán eskoslovenské strany lidové).¹¹¹

V t-in z nich se nepoda ilo existen n p eflít mnichovský diktát a vznik Protektorátu echy a Morava. šNacisté zastavili vydávání liberálního tisku, na nové podmínky musel p istoupit i pravicov orientovaný Polední deník, za al vycházet deník

byla zbavena funkcí a redakce procházely velkou kádrovou obm nou.š (BEDNA ÍK, Petr: eský tisk v letech 1945ó 1948. In: KON ELÍK, J., KÖPPLOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J.,

Rozvoj eské spole nosti v Evropské unii. III, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132ó144.)

¹⁰⁷ Kolektiv autor , *Z historie na-í noviná ské organizace (1877ó1987)*. 1.vyd. Praha: Noviná , 1987. s. 88.

¹⁰⁸ Tamtéfl.

¹⁰⁹ Záhy za aly na Ostravsku vycházet dal-í listy. Nap . Arneiterfreund, Zájmy d lnictva, Ostrauer Zeitung, Ostravice, Ostravský obzor, Hlasy z Ostravska, Prokop, Národní socialista, Svoboda, D lnický deník, Sokolský v stník atd.

¹¹⁰ Kol. autor , Tisk. In: Kolektiv autor , *Bílá kniha, 17 p íb h z ostravské kulturní historie*, 1. vyd. Ostrava, Statutární m sto Ostrava 2009. s. 232.

¹¹¹ Tamtéfl. s. 234-237.

Národní práce a vycházelo české slovo v jeho redakci ovšem zůstali pouze redaktoři, kteří s nacistickým režimem kolaborovali.¹¹²

Po válce navázaly na předválečná periodika Divadelní list, Psychická revue a Sokolský vstřípek flupy Moravskoslezské. Začaly vycházet také nové politické deníky Nová svoboda, Nové slovo, Hlas a československá demokracie. V neposlední řadě vznikly i závodní časopisy zaměstnanců velkých ostravských podniků Úderník (Ostravsko-karvinské doly), Jiskra (Vítkovické vlečárny) a Ostravský tramvaják (Společnost moravských drah).¹¹³

Únor 1948 znamenal pro Ostravu velké změny v mnoha oblastech. Pro kulturu znamenal především podřízení působícím nově ustavených ústředních uměleckých svazů. Po únoru 1948 byl zrušen veškerý nekomunistický tisk, na výběr byl pouze jediný ostravský deník Nová svoboda. Vedle toho se kupovalo Rudé právo, české slovo a závodní časopisy.¹¹⁴ První mysl byl komunistickým vládním programem ovlivněn již před převratem. Mocenskopolitická orientace československa na Sovětský svaz a jeho satelity znamenala opět výraznou preferenci určitého předsmyšlu pro zbrojní výrobu. Vládní program pro léta 1947-1948, v němž ostravskému předsmyšlu připadly klíčové úkoly, zpečetil osud Ostravy, především jejích tehdejších i budoucích obyvatel.¹¹⁵

Politickou scénu v únoru 1948 představovali hlavně místní komunisté. Komunistickou stranu v Ostravě ovládla úzká skupina předválečných členů strany a účastníků odboje. Účel 28. února, záhy po únorovém převratu, bylo zastaveno vydávání národně socialistického Nového slova a lidoveckého Hlasu. Masová likvidace soukromých podniků a jejich začlenění do komunálních podniků znamenaly zánik podnikatelských iniciativ a znatelný pokles odborné úrovně služeb.¹¹⁶

Mocenský převrat znamenal pro Ostravu negativní změny nejen v předsmyšlu (který sice vzkvétal, ale znamenal pro Ostravu do budoucna předzvěst šerné minulosti díky nepatřnému ovzduší), kultuře a novinářství, ale také ve stavitelství, zábavě i turistice.

¹¹² Kol. autor, Tisk. In: Kolektiv autor, *Bílá kniha, 17 příběhů z ostravské kulturní historie*, 1. vyd. Ostrava, Statutární město Ostrava 2009, s. 237.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ JEŘÁBKOVÁ, J., *Kulturní život, využití volného času, stravování a odívání Ostravanů v letech 1945-1953*, s. 361. In: Blažena Przybylová s redakční radou, *Ostrava: příběh vyprávěný a současnosti Ostravy a Ostravska*, 23. 1. vyd., Tiskárna Ostravy, Tilia, 2007, s. 361, 367.

¹¹⁵ Kol. autor, Tisk. In: Kolektiv autor, *Bílá kniha, 17 příběhů z ostravské kulturní historie*, 1. vyd. Ostrava, Statutární město Ostrava 2009, s. 22, 107.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 107.

2.5 Metodologie, zkoumaný vzorek

Oblast ostravského regionálního tisku patří mezi doposud nedostatečně probíraná témata. Problematické bylo najít jakákoli svědectví o rozhodujících dnech února 1948, natož odbornou literaturu k dobovému tisku. Pokud historici zmíní obsahy tištěných hromadných sdělovacích prostředků¹¹⁷, slouží jim především ke konkretizaci obecných shrnutí. V takovém případě citují často již celostátní deníky, jakými v té době byly například Rudé právo, Svobodné slovo, Právo lidu a Lidová demokracie.¹¹⁸ Práce s primárními prameny Archivu Ostrava je postavena především na srovnávání jednotlivých článků analyzovaných novin. Výběr těchto textů a jejich případná interpretace jsou podloženy historickou literaturou zabývající se únorovým převratem roku 1948. V této kapitole uvádíme metodologii, kterou jsme aplikovali v rámci výzkumu námi zvolených periodik.

Při práci bylo třeba uvědomit si, že noviny tehdejší doby nebyly psány a vedeny, jako ty dnešní. Jde především o periodika stranická, která publikovala dle požadavků politických stran. Nemůžeme zde proto hledat formu zpravodajství v podobě, v jaké ji známe dnes (viz dále, kap. 3.2). Listy jsou silně orientovány na názorová stanoviska svých vydavatelů. Tomu nasvědčují i články, které jsme analyzovali. Mnoho v nich především o seznámení čtenářů s prohlášeními a činnostmi stran, zároveň upozorovaly na chyby a nesprávné postupy a tvrzení ostatních partají. Termíny šnezávislé noviny a šsvobodný novinář neexistovaly. V Košickém vládním programu z roku 1945 se vládní strany dohodly na zrušení nezávislého tisku, považovali jej za jednu z příčin krize předválečné republiky.¹¹⁹ Redaktoři museli být členy Novinářského svazu a jako takoví byli povinni dodržovat jisté stanovy, jinak jim hrozilo vyloučení a s tím související znemožnění žurnalistické činnosti.¹²⁰

Protože média konstruují realitu¹²¹ a stranické listy z roku 1948 obzvláště, k objasnění jednotlivých historických událostí využíváme odborné literatury vydané po roce 1990, která již není pod vlivem cenzury komunistického totalitního režimu.

Články zařazené do zkoumaného vzorku jsou z regionálních novin Ostravy Nová svoboda, Nové slovo, Hlas, československá demokracie a regionální mutace celostátního

¹¹⁷ Slovním spojením hromadné sdělovací prostředky se za socialismu označovala média.

¹¹⁸ Takové citace používá například Václav Veber - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008.

¹¹⁹ BEDNAŘÍK, P., *Český tisk v letech 1945-1948*. In: KONELÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Viz dále, kap. 3.2.

deníku Práce.¹²² Věchny jsou dostupné v Archivu města Ostrava. Zkoumané období představuje dobu od středy 18. 2. 1948 do úterku 26. 2. 1948. Tento časový úsek byl zvolen na základě odborné literatury.¹²³ Ve věchny dny vyšla pouze komunistická Nová svoboda. Ostatní periodika nevyšla v pondělí, v ten den se noviny netiskly, vyšlo jen zvláštní vydání Nové svobody. Poslední analyzovaný den (26. 2.) již zanikly Nové slovo a Hlas, jejich ostravské tiskárny Melantrich a Hlas byly zabráněny komunistickými slofkami. Dohromady jsme analyzovali 327 článků obsažených v 39 číslech novin. Z toho nejvíce textů bylo v Nové svobodě (106 vzorků), pak v Práci (84 vzorků), v Novém slově (64 vzorků), československé demokracii (45 vzorků) a zejména v Hlasu (28 vzorků).

Jednotlivé články měly svou grafickou úpravu. Krátké zprávy a poznámky byly většinou zařazeny do jednoho sloupce, popř. byly odděleny linií oddávající je od zbytku stránky. Větší texty pak byly označovány vlastním titulkem, popř. i nadtitulkem a podtitulkem. Názorové rubriky téměř jsme do vzorku nezařazovali.¹²⁴ Stejně tak jsme nezkoumali ani inzerci a fotografie dokumentující únorové dny v republice a zobrazující přední politické osobnosti.¹²⁵ Nejvýraznější pro sobily titulky uvedené nad nebo vedle záhlaví novin. Barevné odlišení se v listech neuplatňovalo, pouze název listu Práce byl tiskem zvýrazněn.

Hlavním cílem práce je reflexe únorového převratu v ostravském tisku tak, jak ho noviny podávaly svým čtenářům. Důležitým cílem je vzájemná komparace zobrazování událostí jednotlivými listy. Zde vycházíme z komparativní (historickosrovnávací) metody Miroslava Hrocha. Snadíme se zde o elementární určení shod a rozdílů mezi jednotlivými objekty komparace.¹²⁶

V rámci výtisků jsme nejprve zvolili články, které tematicky zapadají do předmětu práce. V průběhu dalšího kroku byly u článků určovány pracovní znaky, které nám později

¹²² Tato periodika byla vybrána jako hlavní ostravské listy největších českých politických stran Národní fronty. Práce ve vzorku zastupuje celonárodní organizaci ROH, zároveň byla vybrána jako ukázka nestranického periodika. (I když se během analýzy ukázalo, že texty v ní obsažené jsou prokomunisticky orientované.)

¹²³ Stejně pracuje s rozhodujícími únorovými dny Karel Kaplan ve své knize Pět kapitol o únoru. Vladimír Veber sice šel jiná cestou od 20. 2. 1948, v bezprostředně předcházející kapitole s názvem Poslední zasedání vlády vskazuje, že schůzka ze 17. 2. měla švým způsobem netypický průběh, program je téměř ani nezačal a už se objevily první spory. (í) Nakonec Gottwald náhle schůzku ukončil a oznámil, že pokračovat se bude v pátek 20. února (í), vláda se tedy rozešla, aniž cokoli dohodla. - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 221-223. Z tohoto důvodu tímto dnem v analýze začínáme i my, protože 17. 2. se stala být NF akceschopná a Gottwald definitivně přešel do útoku. O posledním zkoumaném dnem je středa 25. 2., protože šje všeobecně známo, že středa 25. února byla posledním dnem československé vládní krize. - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 326. Články analyzujeme z vydání novin od 18. do 26. 2. 1948, protože se o daných událostech v tisku informuje o den později.

¹²⁴ Například rubriky deníku Práce *Co tomu říká i Mluvíme s předními národohospodáři*.

¹²⁵ Ty byly v novinách přítomny jen sporadicky. Celkem jsme jich zaregistrovali pouhých 8. Z toho většina byla v Práci (5 fotografií).

¹²⁶ HROCH, M., *Úvod do studia dějepisu*, 1. vyd. Praha, SPN 1985. s. 235.

dopomohly k lepší orientaci při zpracování a komparaci.¹²⁷ Témata, která jsou zde takto srovnávána, byla zvolena na základě historické literatury.¹²⁸ Předpokládáme tedy, že jako taková musela být v únoru roku 1948 relevantní. Historický kontext témat je uveden v teoretické části diplomové práce.

Texty, které byly analyzovány, tudíž obsahují informace týkající se únorového mocenského převratu roku 1948. Především jsou to články prvních a druhých stran jednotlivých periodik. Redakce tato politická témata v dnech krize upřednostovala a přidala na titulní strany listů.

3 Praktická část

3.1 Analýza ostravských periodik

V teoretické části jsme se pokusili zasadit především výzkumu do obecného historického kontextu, v metodologii předložit pracovní postup zkoumání. Nyní budeme analyzovat námi určený vzorek článků v každém listu den po dni, a to od úterý 18. 2. do úterku 26. 2. 1948.

Některé informace uvedené v novinových textech budou doplněny citacemi z odborné literatury.¹²⁹ Pro ilustraci používáme také ukázky článků, které však v této práci uvádíme v poznámkách pod čarou. Slova v textech, která neodpovídají dnešní pravopisné normě, necháváme v původní podobě.

Do zkoumaného vzorku jsou zařazeny *Nová svoboda* (deník Komunistické strany Československa), *Nové slovo* (list Československé strany národně socialistické), *Hlas* (deník Československé strany lidové), *Československá demokracie* (list Československé sociální demokracie) a *Práce* (list Revolučního odborového hnutí). Všechna vybraná čísla listů jsou z období 18. 2. až 26. 2. 1948.¹³⁰

¹²⁷ Tato značení byla opravdu jen pracovní a některá nakonec ani nebyla vyhodnocena či použita v textu diplomové práce. Příklad analyzovaných článků: umístění v listu, příjmení autora, prokomunistická orientace / protikomunistická orientace, proti komu byl konkrétně zaměřený, (ne)volba v parlamentní vyřešení krize, (ne)souhlas s demisí, (ne)spoléhání na Beneše, vztah k SSSR, propaganda, neutralita, vlastní názory autora, stylizace autora do role mluvčího národa, (ne)odhalení komunistických praktik, populismus.

¹²⁸ Především monografie k tématu: KAPLAN, K., *Pět kapitol o únoru*. a VEBER, V., *Osudové únorové dny*. I když Veber cituje Kaplana, domníváme se, že jeho pohled je v některých záležitostech odlišný (a nový). Proto tyto dva prameny využíváme pro odhalení různých úhlů pohledu.

¹²⁹ Vzpomínky Huberta Ripky jsou zařazeny jen pro ilustraci dobové situace. (RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995.)

¹³⁰ Ve všechny tyto dny vyšla jen *Nová svoboda*, podrobnější informace viz následující podkapitoly rozboru periodik.

Samotným politickým událostem devíti kritických dní v novala periodika nejvíce prostoru na titulních stranách.¹³¹ Do rozboru jsme zahrnuli články, které se týkaly bu přímo politické krize, nebo politického dění, které se ve zkoumaném období odehrávalo a mělo bezprostřední vliv na vzniklou situaci. V novinách jsou to články s tématy týkajícími se sjezdu odborů a závodních rad, manifestační stávky, jednotlivých podnikových rezolucí, dále jde o texty, které se týkaly schůzek s prezidentem Benešem i samotného politického jednání prezidenta. Zprávy jsou zde i zprávy, které se týkají Revolučního odborového hnutí, Ústřední rady odborů, tisku domácího i zahraničního. Ve všech případech bylo důležitou podmínkou, aby se jejich obsahy týkaly událostí, které rozhodovaly o samotném vývoji únorového mocenského převratu.

Nkteří redaktori analyzovaných novin nepracovali v láncích s minulým časem tak, jak tomu je v naší době. Dnešní novináři o švédských událostech píše v minulém čase. Zatímco domicily některých článků z února 1948 vypadaly například takto: ŠPraž, 20. února. Dále v textu pak jeho autor jifi pokračoval v přítomném čase.

Dalším úkazem, typickým pro zkoumané noviny, byly redaktory často nepodepsané články. Tvorily 36 % celého vzorku. Nejpočetnější byl tento jev v Nové svobodě, zde jsme zjistili 61 % anonymních textů.¹³²

3.1.1 Nová svoboda a deník Komunistické strany Československa

Periodikum Nová svoboda začalo vycházet 5. května roku 1945. Třeba o regionální noviny KS pro město Ostravu. Zpočátku mělo 8-12 stran, v období kolem února 1948 průměrných 4-16 stran na vydání. Formát listu byl ve velikosti 46x31 cm. Od 14. července 1946 vedl noviny šéfredaktor Svatopluk Raška. Od 16. listopadu 1947 Novou svobodu tisklo nakladatelství Svoboda v Ostravě. Po převratu, konkrétně 27. 2. 1948, se tisk novin přesunul do prostor ostravského Melantrichu, kde se do té doby tisklo národně socialistické Nové slovo. Podle dostupných pramenů se však Nová svoboda v Melantrichu dlouho netiskla. Od 11. 3. se její produkce vrátila zpět do tiskárny Svoboda. List vycházel denně kromě pondělí, v analýze je však zaznamenáno i speciální číslo vydané v pondělí 23. 2. 1948. Novou svobodu vydával krajský výbor KS v Ostravě.¹³³

¹³¹ Viz kap. 8.

¹³² Anonymní texty v dalších listech: Hlas (57 %), Československá demokracie (53 %), Nové slovo (14 %) a Práce (10 %). Nejméně anonymních textů bylo tedy v Práci, možná tento fakt souvisí s oficiálním nestraničským zaměřením listu.

¹³³ Kubíček, J., *Padesát let komunistického tisku na Moravě*. 1. vyd. Brno, Blok 1974. s. 185-186.

Ohledn únorových událostí podávala Nová svoboda obraz, který vyhovoval stranické politice a jenfi napomáhal v t-í oblib strany mezi ob any a, v neposlední ad , díky tomuto stylu psaní mohla KS zmobilizovat davy ke kone nému politickému p evratu.¹³⁴

Nadpolovi ní v t-ina text z stala svými autory nepodepsána. Celkem -lo o 65 anonymních text , 26 lánk bylo podepsáno zkratkou redaktorova jména, -est lánk bylo od tiskových agentur¹³⁵ a pouze v osmi p ípadech jsou lánky podepsány celým jménem. Z toho t i jsou prohlá-ení známých politických osobností.¹³⁶

Nová svoboda je analyzována od vydání ze dne 18. 2. do vydání dne 26. 2. 1948. Jako jediná tedy vy-la kařdý den zkoumaného období. Celkem bylo pro analýzu pouřlito 106 lánk .

St eda 18. února 1948

Archivované vydání tohoto ísla novin je poznamenáno chyb jící tvrtinou první strany, která byla z neznámých d vod vytrřena. itelná je jen ást textu, proto dva lánky, které se dle torza titulk týkají tématu, nemohly být do analýzy za azeny. Na téfle stran najdeme krátkou zprávu, ve které se její autor ptá, zdali se dal-í sch ze Národní fronty bude konat. Text nepochybn navazuje na vzniklou situaci p ede-lého dne, kdy byla p ed asn ukon ena sch ze vlády.

Na titulní stran jsme analyzovali první úto ný lánek v i nekomunistickým politik m. Text s názvem *Lid se uřl nedá okrádat* vystupuje proti len m vlády, kte í řohrořlují hospodá skou politiku státu¹³⁷ tím, fle napomáhají milioná m a podvodník m.

Text *Jak Drtinova justice pomáhala nár. soc. provokatérovi* vystupuje proti národním socialist m, kte í m li vyuffit osobu V. Ho ice pro pokus o rozvrat KS . řPlán provokatéřské skupiny nár. soc. strany s V. Ho icem, který byl vyslán do Stalinových závod , aby se tam vloudil do KS a vyvolával incidenty, hanebn selhal. Proto se nyní tato skupina pokou-í vpa-ovat jej do KS podruhé!¹³⁸ Podrobn ji je zde popsán jeho

¹³⁴ Co se tý e formální podoby text , byly nadepisovány titulky, na první stran novin se ásto objevovaly tzv. titulky palcové. Nadepisování lánk bylo dopl ováno také nadtitulky (22 p ípad) a podtitulky (27 p ípad). Ve v t-in p ípad byl vyuffit bu jeden, nebo druhý. lánek obsahoval titulek s nadtitulkem i podtitulkem jen výjime n (8 p ípad). Ostatní texty byly bu za azeny v rubrikách, nebo -lo jen o krátké zprávy, avíza í poznámky a tyto pak byly oti-t ny bez titulk .

¹³⁵ 5krát -lo o eskoslovenskou tiskovou kancelá a jednou o tiskovou agenturu SSSR Tass.

¹³⁶ Zde p edseda ÚRO Antonín Zápotocký, generální tajemník ÚRO Evřen Erban a zemský bezpe nostní referent Linhart.

¹³⁷ Nová svoboda, *Lid se uřl nedá okrádat*, 18. 2. 1948.

¹³⁸ Nová svoboda, *Jak Drtinova justice pomáhala nár. soc. provokatérovi*, 18. 2. 1948.

kriminální flivot, data a d vody jeho zat ení a následné propou-t ní vedené národními socialisty.

Po prvním dni krize bylo v Nové Svobod publikováno –est lánk , které se dotýkaly d ní na eskoslovenské politické scén . Analyzovány byly ty i.

tvrtek 19. února 1948

Následující den pokračuje tisk KS ve –tvavé kampani proti národním socialist m. Napadá stranu ze snahy vyvolat vnitropolitickou krizi a obvi uje ji z toho, že zma ila jednání o ústav v zasedání Národní fronty. Sch ze, o které se v p ede-lém ísle psalo, že se mofná nebude konat, nakonec prob hla. V textu se v-ak pí-e, že se nedostavila delegace, která má na starost projednávání ústavy, nýbrf pouze minist i Stránský a Drtina (oba SNS), aby p ednesli svou zprávu. V lánku autor uvádí, že cht li projednávat otázku ohledn d stojník SNB, dále pokračuje: ší a o ústav necht li v bec jednat. Tím p ekvapili zástupce ostatních stran, zvlá-t sociální demokraty, kte í prohlásili, že byli pozváni k projednávání ústavních otázek (í). Národní socialisté p esto trvali na svém pofladavku a odmítli jednat. Proto bylo nutno sch zi skon it, zvlá-t kdyf se ke stanovisku nár. soc. p ipojili více mén i lidovci.¹³⁹ SNS dále dle textu plánuje vytvo ení krize, aby mohla ustanovit ú ednickou vládu a chopit se moci.

První známky šmobilizace lidu jsou v lánku *Odražíme kafdý pokus o reak ní pu* , kde se pí-e o vystoupení komunistického poslance Slánského p ed závodními d v rníky KS v Praze. Ten je m l nabádat k pohotovosti p ed snahou reakce zvrátit pom ry ve stát ve sv j prosp ch.

Z vydání Nové svobody ze dne 19. 2. bylo do analýzy za azeno –est text .

Pátek 20. 2. 1948

Vydání otevírá lánek o sjezdu závodních rad konaném v ned li 22. 2. 1948 v Praze. V perexu autor vypisuje hlavní pofladavky nejv t-ích závod a apeluje na fakt, že jednota d lník a ú edník je nejv t-í obrannou silou proti rozvratník m, kte í se snaží vyvolat státní politický i hospodá ský chaos.

Ve v-ech analyzovaných periodikách se objevuje lánek informující o náv-t v sov tského velvyslance Zorina¹⁴⁰ v Praze. Konkrétn v Nové svobod má lánek

¹³⁹ Nová svoboda, *Nár. socialisté se pokou-ejí vyvolat vnitropolitickou krizi*, 19. 2. 1948.

¹⁴⁰ Valerian Alexandrovi Zorin (1902-1986) ó sov tský diplomat, velvyslanec v SR (1947-1948) a nám stek ministra zahrani í (1947-1955, 1956-1965). Veber o tomto mufl pí-e, že v SR sehrával tém í-ského protektora. - VEBER, V. Osudové únorové dny, 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 100. Zaji-oval astá jednání mezi eskými

o této události ti v ty a konstatuje se v n m, že Zorin se do Prahy vrací rád, ale jinak jeho p íjezd není nijak komentován.

K politické scén se dostává afl láněk na spodu titulní strany. KS v n m upozor uje, že bojuje za dojednání a schválení nové ústavy je-t p ed volbami. Autor v noval pár slov také p ípomenutí, že tím, kdo brání ústavodárnému jednání, jsou eskoslovenská strana národn socialistická a eskoslovenská strana lidová.¹⁴¹ Následující zpráva vysv tluje tená m, pro nekomunistické strany kritizují pom ry v SNB. Autor vystupuje i proti n kterým len m SSD.¹⁴²

V tomto ísle bylo analyzováno –est láněk .

Sobota 21. 2. 1948

Nejv t-í prostor titulní strany redakce Nové svobody v novala p edm tu demise dvanácti ministr SNS, SL a DS. Úst edním lánkem je text s názvem *Pracující lid stojí za vládou Klementa Gottwalda*. Celý je vypsán tu ným písmem a jde o úto nou a ú elovou filipiku proti ministr m, kte í podali demisi.¹⁴³ Na text navazuje šp vodní reportáží pražského redaktora A. Svobody z p edsednictva vlády, který popisuje, co se 20. 2. mezi stranami d lo hodinu po hodin .

Následující zpráva ministerstev vnitra a národní obrany vydaná prost ednictvím TK¹⁴⁴ palcovými titulky informuje, že vedoucí initelé KS m li být zavražd ní a atakován je zde úst ední tiskový orgán národních socialist Svobodné slovo.

a slovenskými komunisty a Moskvou. Náv-t va z 19. 2. 1948 lefela národním socialist m v flaludku: šPravd podobn j-í, a dokonce z ejmé bylo, že Zorin byl vyslán do Prahy, aby zasáhl do vnit ní krize v na-í zemi, jinými slovy, aby pomohl komunist m v boji proti demokrat m. Jiný výklad nebyl možný.õ - RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 205. Komunisté p íjezd Zorina sice nazvali b fínou kontrolou dodávek obilí od SSSR, zám r Sov tského svazu byl v-ak zcela jiný. šZorinovy aktivity jsou charakteristické a znovu sv d í o moskevské dirigentské taktovce i o podrobných informacích, které m li v Moskv k dispozici. O ekávali demisi a t -ili se na ni, nemohli ov-em p ípustit, aby demisi podala nadpoloví ní polovina len vlády, to si spo ítali dob e. Klí ovými osobnostmi v tomto smyslu byli Masaryk a ze sociálních demokrat Majer, u nichfl se demise v podstat rovn flo ekávala. Proto jist Zorin v p ekotný a ne ekaný p íjezd a je-t p ekotn j-í náv-t vy, ob vykonal Zorin v byt obou vyhlédnutých politik , to v p ípad diplomat je skute n neobvyklé. (í) Dá se rovn fl íci, že Zorinova náv-t va sv j ú el splnila. Masaryk byl zastra-en a rad ji z stal v posteli.õ Majer po dlouhém rozhovoru se Zorinem a jeho výhrufkách vytrvale odmítal a slíbil jenom, že se poradí se svými stranickými kolegy. ó Tamtéfl s. 236.

¹⁴¹ Podobným textem je oslavný text na po ínání komunistické strany. Konkrétn na její organizovanost a oblíbenost ze strany jejich p íznivc . Zárove autor p í-e, že je t eba plné pohotovosti strany a generální mobilizace v-eho lenstva.

¹⁴² Pro v-ak strany na sloflky SNB úto í? Velkostatká m, advokát m, obchodník m a fabrikant m se více hodila p edmnichovská policie, která by dnes rozehnala sjezd závodních rad í rolnických komisí, uvádí pisatel. - Nová svoboda, *Pozadí útok na SNB*, 20. 2. 1948. / šMinistr vnitra Václav Nosek, nový Sbor národní bezpe nosti a jeho velitelské kádry jsou zárukou, že bezpe nostní orgány nikdy své povinnosti v í lidu nezradí. To je p í ina, pro jsou znovu a znovu rozpoutávány útoky proti ministrovi vnitra a SNB.õ - Nová svoboda, *Pozadí útok na SNB*, 20. 2. 1948.

¹⁴³ šZástupci jmenovaných stran [SNS, SL, DS] se op t nedostavili na páte ní mimo ádnou sch zi vlády, která m la vyslechnout zprávu ministra vnitra V. Noska o n kterých otázkách Sboru národní bezpe nosti, jeff se staly záminkou provokativního postupu národn socialistických initel . (í) Na p edstavitele národn socialistické, lidové a slovenské demokratické strany padá odpov dnost za to, že se ani páte ní sch ze vlády nemohla konati (í).õ - Nová svoboda, *Pracující lid stojí za vládou Klementa Gottwalda*, 21. 2. 1948.

¹⁴⁴ D kaz, že i samotná TK byla v té dob jifl mocensky ovládnuta komunistickou stranou.

V samotných úvodcích se přitom, že se policie dopátrala Pravomíra Reichla (viz kap. 3.2.13), který organizoval protistátní akci, ale o možnosti útoku na komunistické ústředí je v celém pětistránkovém textu jen pět slov.¹⁴⁵

Ve výtisku je připomenut i nedělní sjezd závodních rad. V rámci agitace celé akce je sjezd označován jako šroghodující událost vnitřní politiky, kde promluví pracující lid.

Na čtvrté straně vystupují komunisté proti návrhu ministra výřivý Václava Majera (ČSSD). Jde o regionální zprávu.¹⁴⁶

Polovina páté strany je věnována odstupujícím ministrům a obraně SNB. V prvním z textů je patrná ironie: šSvobodné slovo více než dvoucentimetrovým titulkem zdrazuje, že nepustí policejní reflexi. Nár. soc. chápali vždy pomalu. Proto také otiskli dnešní titulek asi s dvacetiletým zpožděním.¹⁴⁷ V druhém textu, protože se týká bezpečnostních slošek, útočí autor především proti ministru spravedlnosti Prokopovi Drtinovi (ČSNS). Připomíná, že z podaných trestních oznámení odsoudilo ministerstvo jen 1 %. Novinář z toho usuzuje, že nekomunistické strany –tvoou proti SNB, protože postihuje –melinále.

V tomto vydání bylo analyzováno osm článků.

Neděle 22. 2. 1948

V den konání sjezdu najdeme nad titulem novin nadpis *Sjezdu závodních rad: levá, levá!*. Hlavní článek první strany je o sobotní manifestaci pracujících na Staroměstském náměstí v Praze. Je obsáhlý a útočný proti ČSNS, ČSL a ČDS. Autor cituje premiéra Gottwalda.¹⁴⁸ Podobný text v nekomunistických periodikách analyzovaného období nenalezneme. Nestalo se, aby předseda této strany či jakýkoli jiný vedoucí člen dostal takový prostor pro obranu, vyjádření vlastního názoru či výzvu k obaním. Stejně tak v jejich článcích nebyla zaznamenána podobná míra glorifikace.¹⁴⁹

¹⁴⁵ Svobodné slovo údajně vydalo článek, který o této kauze hovoří lživě: tvrdí, že SNB osoby kolem Reichla donutila k protizákonné činnosti. ČSNS se proti listu ohrazuje, protože donutil ministerstvo vnitřní a ministerstvo národní obrany vydat zprávu, která měla zadržet vodu bezpečnosti státu zůstane utajena.

¹⁴⁶ Tisk sociálních demokratů uvedl, že komunisté v Ostravské nemocnici pojišťovně souhlasí s návrhem úpravy plat státních a veřejných zaměstnanců. Autor textu to popírá a připomíná tená, že v podnikovém výboru mají demokraté většinu, která názory komunistů nepřehlasovala.

¹⁴⁷ Nová svoboda, *Napjatá politická situace vrcholí vládní krizí*, 21. 2. 1948.

¹⁴⁸ Jde o příspěvek, kterou přinesl na Staroměstském náměstí.

¹⁴⁹ ŠCelá republika manifestuje svou vřost Klementu Gottwaldovi (Nová svoboda, *Z revoluce svého naděně k nové, skutečné Národní frontě! / Voláme vás všechny k bdělosti!*, 22. 2. 1948)

Na úvodní straně byl otitán i lánek, první zmínka o manifestaci stávce, která se bude konat v úterý 24. 2. 1948.¹⁵⁰

Vydání obsahuje dopis pedsednictva KS prezidentu Benešovi.¹⁵¹ Na této straně je uveden také dopis KS sociálně demokratické straně, kde se komunisté snaží vyjádřením špioně odpovědnosti za vládu bez rezignujících ministrů stáhnout SSD na svou stranu.

Lánek primárně zaměřený proti reakci se objevuje v tomto čísle až na druhé straně. Autorem je Vilém Nový (šéfredaktor Rudého práva), který ve dne vystoupil na ostravské manifestaci.¹⁵² Dehonestující záměry mly i řádky informující o rozkladu národně socialistických organizací v závodech a o přechodech členů SNS do strany komunistické.

Na téže straně se mezi témata dostal i sjezd závodních rad. Jde však spíše o výpis podniků, které vedení KS zaslaly souhlasnou rezoluci. Lánky na podporu Gottwaldovy vlády najdeme ve vydání ještě dva. Jeden hovoří za štisíce delegátů, druhý za šSNB, která přišahala v rnost premiérovi a ministru vnitra Noskovi.¹⁵³

Regionální zpravodajství týkající se politického dění v republice podává lánek o manifestaci, která proběhla v Ostravě. Je napsán stejným způsobem jako informace o sešlosti na Staroměstském náměstí. Glorifikuje pracující lid, který jednotně stojí za vládou Klementa Gottwalda a ukazuje svou sílu.

Lánek s názvem *Nová vláda nebude bez komunistů a nebude ani bez Gottwalda* vyšel v různých obdobích ve všech analyzovaných periodikách. Bude mu proto věnována samostatná kapitola, ve které provedeme vzájemnou komparaci jednotlivých textů. Jedná se o rozhovor prezidenta Beneše s představenou delegací z řad manifestantů, který proběhl 22. února. Nová svoboda text převzala z TK.

Ve vydání z neděle 22. 2. 1948 bylo analyzováno tři články.

¹⁵⁰ I když se sjezd ROH konal až v den, kdy noviny vyšly, na stránkách Nové svobody se již rozebíralo, že se ÚRO domluvila na formulaci požadavku sjezdu závodních rad a že na podporu těchto kritérií má být vyhlášena stávka, která by se v případě jejich nesplnění mohla proměnit v generální.

¹⁵¹ Komunisté v něm žádají prezidenta o přijetí demise ministrů této strany, vysvětlují svou představu o nové Národní frontě, která bude mít řídící základnu. (Komunisté mluvili o NF, která bude slovena i šz lidu. Tím zamýšleli, a později tak i učinili, zapojit do NF také členy ROH, JS Z a dalších celostátních zaměstnaneckých organizací.)

Ujeli se, že SSD se přidá na jejich stranu a na závěr dopisu se snaží o nátlak na prezidentovo rozhodnutí prostřednictvím šhlasu ulic. (ŠM fláme Vás ujistit, že na všech manifestacích, které se v celé republice nyní konají, se projevuje napjaté očekávání, zda Vy, pane prezidente, v této vážné chvíli se rozhodnete podle hlasu lidu a přispějete tak k usnadnění dalšího – astného vnitřního vývoje naší lidové demokratické republiky. (za KS jsou podepsáni Gottwald a Slánský) Ó Nová svoboda, *Pro KS je směr rodatná v le lidu*, 22. 2. 1948.)

¹⁵² Opozici obvinil z vyvolání vládní krize a ze spolupráce se zahraniční reakcí. ŠD i ve mohli pořídat s oporou zahraniční reakce. To však od dob Mnichova řadí se do kategorie velezrady. Dodal, že reakce krizi vyvolala kvůli připsunu 5 až 8 pražských dělníků šNB. - Nová svoboda, *Reakce vyvolala krizi a bude smetena*, 22. 2. 1948.

¹⁵³ Ve stejný den se psalo v Novém slově o střílnostech členů šNB, že po nich KS vyřaduje podepsání listiny, ve které slibují v rnost pedsedovi KS a ministrově vnitra, proti jejich vůli.

Pondělí 23. 2. 1948

V pondělí Nová svoboda břeň nevycházela. Komunistická strana však v tento den nechala tisknout některá svá periodika ve zvláštním vydání. Dle historických pramenů za tím stála především snaha informovat lid o lánku v sovětském komunistickém listu, který oznamoval náklonnost SSSR ke KSČ.¹⁵⁴ Titulek a následný text k tomuto tématu otevíral vydání Nové svobody. Konkrétně šlo o popis komentátora moskevské Pravdy, který byl převzat ze sovětské tiskové agentury TASS.¹⁵⁵

Na sobotní manifestaci vyzval předseda vlády lid k vytvoření akčních výborů Národní fronty. V Nové svobodě tak přibýly články informující o nově vytvořených výborech doplněné slovy o podpoře komunistické vlády.¹⁵⁶

Protireakční boj lze vyčíst z článku o šéfredaktorovi časopisu Vývoj Pavlu Tigridovi¹⁵⁷, který údajně utekl do Německa (viz dále, kap. 3.2.9). V podtitulku jsou zmíněna i periodika Dnešek¹⁵⁸ a Obzory¹⁵⁹. Text je ihned pod článkem z moskevské Pravdy. Autor celou situaci interpretuje tak, že reakční funkcionáři utíkají ze svých pražských bytů, snaží se opustit Československo, a tudíž, že reakci ševoní umírá ekě.

Na první a druhé straně si tená mohl přejít organizační pokyny k úterní manifestaci stávce.

V tomto vydání bylo analyzováno sedm textů.

Úterý 24. 2. 1948

Největší titulky první strany vyznívají proti SNS a informují o tom, že chystala protistátní puč. V podobném názorovém příspěvku dále pokračuje další text. Upozoruje

¹⁵⁴ HUDEC, V., *30 let socialistické flurnalistiky*. 1. vyd. Praha, Noviná 1975.

¹⁵⁵ Hlavním bodem je vystoupení proti mezinárodní reakci, která se snaží zvrátit poměry v SR a jejími nástroji se stali národní socialisté, lidovci a slovenští demokraté. V náklonnosti k SSSR list pokračuje článkem ze sjezdu československo-sovětského přátelství, jde především o projev Klementa Gottwalda, který prohlásuje: šPráv dnes se přimkneme k Sovětskému svazu pevněji než kdý jindy. – Nová svoboda, *Práv dnes se přimkneme k Sovětskému svazu pevněji než kdý jindy*, 23. 2. 1948.

¹⁵⁶ Na první stránce zařiná i text o pořadavcích ze sjezdu závodních rad, který společně s jeho pokračováním zabírá téměř jeden celý list. Shrnuje, na čem se zástupci shodli, jak bude jejich práce pokračovat a útočí proti opozičním stranám.

¹⁵⁷ Pavel Tigríd (1917–2003) šPo válce se v Praze angažoval jako novinář a publicista v tisku československé strany lidové (SL), tehdy jediné nesocialistické strany v českých zemích. Nejprve pracoval s I. Ducháčkem v týdeníku *Obzory*, později založil týdeník *Vývoj* a stal se jeho šéfredaktorem. V obou časopisech kriticky posuzoval vývoj ve státě z hledisek demokratických, a dostával se tak do konfliktu s nastupující komunistickou totalitou. Po únoru 1948 zstal v exilu v Německu a stal se zřodem vysílání Svobodné Evropy jako programový editel redakce v Mnichově v letech 1951–52. š URL: < <http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php> > [citováno 11. 4. 2011]

¹⁵⁸ Dnešek byl zaměřením orientovaný podobně jako národní socialistické noviny. Jeho šéfredaktorem byl Ferdinand Peroutka.

¹⁵⁹ První číslo časopisu *Obzory* vyšlo 25. 8. 1945. Od začátku se vyjímал svou kritičností v i znepokojivým rysem lidově demokratického režimu. Po přechodu do Československa se Pavel Tigríd s I. Ducháčkem ujali vedení *Obzorů*. Drápala ve své knize hovoří o kritické a vysoce profesionální flurnalistice tohoto periodika. šTvánost obou týdeníků určovaly i rozměry: z etelně prozápadní, přesněji e anglofilní orientace, protisocialistické stanovisko a dříve než na české hodnoty. š DRÁPALA, M., *Na ztracené vartě západu*. 1. vyd. Praha, Prostor 2000. s. 16–17.

tená e na snahu národních socialist násiln p evzít moc v republice a zároveň je v–echny vyzývá k bd losti a ostrahitosti.¹⁶⁰

Následující obsáhlý text se týká stávky, která začala ve 12 hodin. Jde však jen o organiza ní informace, lánek je totofnný s tím, který vy–el v listu p ede–lý den.¹⁶¹

Dal–ími p ti lánky první strany redakce informuje tená e o d ní v republice. Podrobn ji popisují, kde byli zásahem pracujících zam stnanc vyhozeni vedoucí initelé r zných podnik , že zam stnanci tiskáren odmítají dodávat tisk pražskému Melantrichu, a p edev–ím pí–í o vytvá ení ak ních výbor NF. Oznamují vytvo ení Úst edního ak ního výboru v Praze i Krajského ak ního výboru v Ostrav . Dole je tu ným písmem uveden pokyn k nahlá–ení každého nov vzniklého AV.

Poslední zprávou titulní strany je krátká informace o proslovu Edvarda Bene–e k národu v nejbliž–ích dnech. Prozatím vyzýval ob any ke klidu a jednotlivé strany k tomu, aby se vynasnařily o dohodu a obnovily spolupráci v Národní front .

Zpráva z regionu Ostravy informuje o sabotáfním pokusu ve Vítkovických ťelezárnách.

Do analýzy novin ze dne 24. 2. 1948 bylo za azeno devatenáct lánk .

St eda 25. 2. 1948

První strana st ede ního vydání o nejd ležit–ích událostech p ede–lého dne na sebe upozor uje p edev–ím tu nými titulky.¹⁶² Noviná i popisují úsp –nost prob hlé stávky a následnou manifestaci pracujících na Václavském nám stí v Praze. Autor dal–ího textu informuje o po tu stávkokaz , š ísla hovo í jasn ō: jen málokdo odmítal stávkovat a podpo it tak pracující lid a jeho vládu pod vedením premiéra Gottwalda.¹⁶³

Na titulní stran nechybí ani šsenza níō zpráva o levici sociáln demokratické strany, která zvíř zila a obsadila budovu úst edí SSD.¹⁶⁴

¹⁶⁰ Autor obvi uje Zenklovu stranu z velezrady, popisuje, že na jejím úst edním sekretariát bylo nalezeno tolik d kazních materiál , že musely být odvezeny dv mi auty a že SNB odhalila také n kolik spol ených vojenských osob.

¹⁶¹ Tématu se dále v nují krátké avízo na druhé stran a lánky na stran t i a ty i, kde jsou op t p ipomenuty pořadavky shrnuté v rezoluci sjezdu závodních rad, za které stávka manifestuje a velkolepost obou t chto akcí lidu. Na strany t i, ty i a sedm redakce rozd lila p epis e i p edsedy ÚRO Antonína Zápotockého z ned lního sjezdu, kde hovo il o stejné problematice, která je obsařena v jifl zmín ných textech na stran t i a ty i.

¹⁶² Ty upozor ují na d ní v sociální demokracii, na poslance SNS, kte í se zú astnili p íprav ozbrojeného pu e, oznamují, že jifl tento den by mohla být jmenována nová vláda.

¹⁶³ ŠAsi dvacet poblouzn ných stávkokaz bylo ze závod vyvedeno.ō / šV celém olomouckém kraji se vyskytly jen dv erné, pomatené ovce.ō ō Nová svoboda, *P íjmout demisi odstoupiv–ích ministr / Hodinová stávka provedena stoprocentn* , 25. 5. 1948.

¹⁶⁴ Obsazení sekretariátu ve skute nosti zorganizovala KS , Fierlinger o akci nem l tu–ení. V eskoslovenské demokracii je 25. 2. v textu na titulní stran oti–t na výtku sociálních demokrat ke Gottwaldovi a Noskovi za šnep ístojnostiō, které v úst ední budov SSD komunisté zp sobili. / lánek vystupuje proti pravicové frakci strany vedené Majerem a Tyme–em. Celý podnik byl údajn d sledkem rostoucích neshod ve stran a schválen jejím vedením.

Na spodu titulní strany jsou vypsány stručné informace o dostojnících pražské SNB, jež komunisté vyměnili a kvůli kterým vyvolaly nekomunistické strany vládní krizi.

Do vydání *Nové svobody* pokračujícího v negativní kampani proti nejvtímu politickému rivalovi československé stran národn socialistické byla zaazena zpráva z TK, tedy spíe podrobný výklad o tom, jak národní socialisté chystali pu.¹⁶⁵

V *Nové svobodě* ze dne 25. 2. 1948 bylo analyzováno 21 lánk.

tvrtek 26. 2. 1948

V den vydání tohoto ísla *Nové svobody* jifl byli komunisté u moci. Úvodní strana novin tomu pln nasv d ovala, nadpis v horní ásti *Nová vláda Kl. Gottwalda* se svou velikostí vyrovnal titulu názvu listu. Následují dva dopisy, jeden psal prezident komunist m, druhý oni jemu.¹⁶⁶ Nejvtí prostor je v nován výpisu len nové Národní fronty, které p edelého dne schválil Edvard Bene-. Pod ním následuje text o ú asti 100 tisíc lidí na Václavském nám stí, kte í napjat ekali na návrat premiéra z Hradu. P epsána je zde vít zná e Klementa Gottwalda. Autor popisuje, jak dav propukal v jásot, kdyfl premiér vystoupil.

Na titulní stran jsou vyti-t ny t i poznámky. Jedna se týká zahájení disciplinárního ízení s Petrem Zenklem¹⁶⁷, dal-í vyhla-uje Den radosti a nabádá ob any, aby vyv silí vlajky, konali veselice, na kterých má hudba hrát zadarmo, a pracující lid pobízí, aby stále piln pracoval na spln ní dvouletky. Tetí text je o p evzetí pražské tiskárny Melantrich¹⁶⁸ a o nutnosti zjednat po ádek také v Melantrichu ostravském. Zárove pisatel uvádí jména redaktor *Nové svobody*, kte í budou vykonávat dozor v národn socialistickém Novém

Nové požadavky levice dle redaktora nejsou známy, proslychá se v-ak, fe chce odchod ministra Majera a do vlády bude prosazovat bývalého p edsedu SSD Fierlingera.

¹⁶⁵ Redakce listu v dal-ím lánku uvádí, fe Slofky národní bezpe nosti musely chránit úst ední sekretariát SNS v Praze proti rozbou enému davu. šJak vid t, chrání SNB i ty, kdo proti ní tak bezd vodn úto í. *Nová svoboda, SNB musí chránit nár. soc. sekretariát*, 25. 2. 1948.

¹⁶⁶ Bene- psal o situaci, která nastala. V dopise není ani zmínka o p íjetí demise ministr . (Byl totiž napsán jifl 24. 2. 1948) e-í zde vzniklou krizi a popisuje své neustále p esv d ení o zásadách demokracie apod. / Komunisté odpov d li prezidentu takto: psali o nemofnosti dal-í spolupráce s SNS, SL a DS. Vyjmenovali zde v-echny viny t chto stran: šorganizovaly se proti sociálním zájm m pracujícího lidu, proti bezpe nosti státu, proti spojeneckým svazk m republiky, proti státním financím, proti znárodn enému pr myslu, proti naléhavým zem d lským reformám, zkrátka proti celému budovatelskému úsilí na-eho lidu a proti samým základ m vnit ní a vn j-í bezpe nosti státu. initelé t chto stran ve-li dokonce ve styk se zahrani ními kruhy, nep átelstvími zahrani ními flivly usilovali o zvrát dosavadního vývoje republiky. Tento stále se stup ující proces vyvrcholil pak pokusem o rozbití vlády, který, jak se ukázalo, m l být provázen pu istickými akcemi.š Nakonec fládají o p íjetí demise s tím, fe si to p eje celý národ. - *Nová svoboda, Odpov ÚV KS prezidentu republiky*, 26. 2. 1948.

¹⁶⁷ Zahájil jej Svaz osvobozených politických v z . Více o procesu v krátké zpráv není psáno. Domníváme se, fe komunisté cht li Zenklovi dokázat kolabora ní innost za druhé sv tové války. Nezavrhneme ani mofnost, fe je láněk zcela nepravdivý, protofe Zenkl špo poráfce demokratických sil v únoru 1948 ode-el do exilu v USAš - URL: <<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php>> [citováno 11. 4. 2011]

¹⁶⁸ Melantrich byla tiskárna SNS, hlavního oponenta KS , kterou komunisté násiln p ebrali.

slov a lidoveckém Hlasu.¹⁶⁹ K tisku se vztahuje i láněk s názvem *Noviná i o i-ují své ady*.¹⁷⁰

Ve zprávách z Ostravy se píše o odstranění sabotérů z Vítkovických fležáren a o tom, že se v továrně a dalších podnicích rozpadají závodní rady SNS a jejich členové přechází do komunistické strany.

V lánku o jednotě občanů republiky rekapituluje autor poslední dny krize. Text je publicistický a propagandistický. Podobně vyznívají také rozhovor redaktora Aloise Svobody s novými ministry Šepíkem a Krejčíkem, a zpráva o novém ministerstvu kolství, které bude šze pokrokové.

V Nové svobodě ze čtvrtka 26. 2. 1948 bylo zkoumáno 22 textů k tématu.

3.1.2 Nové slovo o listě československé strany národně socialistické

Regionální periodikum Nové slovo bylo až do 25. února 1948 listem SNS pro Ostravu a její okolí. Byly to stranické noviny, profilyovaly se pravice, zastávaly stanoviska národních socialistů. Jako takové v analyzovaném období 18. o 25. 2. 1948¹⁷¹ ostře napadaly jednání KSČ a vše, co s ním souviselo, včetně komunistického tisku. Z ostatních nekomunistických novin ze zkoumaného vzorku se proti radikální levici orientovaly nejvíce.

Deník vycházel od 5. května 1945 do 25. února 1948. Od 1. října 1947 ho vydával Krajský výkonný výbor československé strany národně socialistické. Tisk zajišťoval ostravský Melantrich. Čířredaktorem byl Jaroslav Čířmjar.¹⁷²

Redakční složení strany se od Nové svobody přelínelilo. První tři listy byly v novány politickému a jinému domácímu i zahraničnímu zpravodajství. Dále v Ostravě byla určena strana týdení, události přesahující svou významností ostravský region byly otiřeny i na straně třetí. Následovala kultura a sport. Výtisky mívaly od česti do osmi stran, záleželo na množství uvedených lánků a inzerce. Formát novin byl ve velikosti 46x31 cm.

lánky byly v třinou podepisovány zkratkami jmen¹⁷³, třikrát byl pisatel podepsán celým jménem¹⁷⁴ a třetí texty byly přebrány z TK.¹⁷⁵

¹⁶⁹ V Novém slově Jan Neuls a v Hlasu J. Mosler. Dozor nejspíše prováděl jifl p i výrobě vydání ze dne 25. 2. Obsah stěde něho Nového slova tomu nasvědčuje. Od čtvrtka však tato periodika nevycházela.

¹⁷⁰ O vyloučení některých redaktorů a čířredaktorů periodik Nové slovo, Slovo národa, Obzory, Dnešek, Kutnohorský kraj, Vývoj, s. demokracie a Svobodné noviny.

¹⁷¹ Do analýzy není zahrnuto vydání z pondělí 23. 2., ten den noviny nevycházely.

¹⁷² DOHNALOVÁ, E., NICOLAUSOVÁ, E., *Soupis periodik Sm. kraje*. 1. vyd. Olomouc, Státní v děcká knihovna v Olomouci 1987. s. 183.

¹⁷³ Zkratkami jmen bylo podepsáno 46 zkoumaných textů, 6 lánků bylo anonymních.

¹⁷⁴ Z toho jednou generálové Svoboda a Boček.

Specifikem n kterých ísel Nového slova byla prokazatelná cenzura. V n kolika textech se objevila tzv. bílá místa, jeden láněk byl dokonce vymazán zcela.

Celkem bylo pro analýzu Nového slova vybráno 64 text .

St eda 18. 2. 1948

Úvodní tématem listu je úterní p ed asn ůkon ená sch ze vlády. Ufl v perexu autor uvádí, fe jednání ůkon il premiér Gottwald, ani fl by zjistil, zda s tím p ítomní souhlasí. Podle národních socialist je z ejmé, fe p edseda KS k takovému kroku p istoupil z d vodou, fe vládní usnesení z 13. února ohledn SNB nebylo spln no.¹⁷⁶ V záv ru lánku se do teme, fe pokud vládní rozhodnutí nebude nadále pln no, SNS nevidí d vod ů astnit se dal-ích spole ných jednání.

Redakce Nového slova reagovala i na chystaný sjezd závodních rad. Akci kritizuje, proto fe je zjevn pod vlivem komunistické propagandy a zm ny plat zam stnanc jsou jen fale-nou záminkou.

Podobn jako v tento den psala i eskoslovenská demokracie, psalo se v Novém slov o nepravdách komunistického tisku, který šodhalil ō pakt p edsed SNS a SSD. Proti takovému tvrzení se láněk ost e ohradil. Komunisté prý pí-ou jednu lefl vedle druhé a vrcholem byl jejich výrok, fe se strany spojily za ů elem rozbití Revolu ního odborového hnutí.¹⁷⁷

V prvním vydání analyzovaného období vidíme, fe se v-echny texty stav ly proti komunistické stran , proti jejím intrikám a chování ve vlád .¹⁷⁸

Pro analýzu bylo z novin ze dne 18. 2. 1948 vybráno p t text .

tvrtek 19. 2. 1948

tvrte ní vydání Nového slova za íná zve ejn ním usnesení p edsednictva strany. Vyjad uje se ke v-em pr vodním jev m momentální politické situace. Kritizuje komunistickou stranu za její zneuffívání sjezd závodních rad a rolnických komisí a bezpe nostních sloflek, odmítá výmysly o chystané ů ednické vlád , obhajuje rozhodnutí

¹⁷⁵ K nadepisování lánk redakto i v naprosté v t-in vyuffívali titulky dopln né nadtitulky (44), spojení titulku z nad- i podtitulkem bylo zaznamenáno v 15 p ípadech.

¹⁷⁶ Gottwald odjel na Hrad, kde prezidenta republiky informoval o neffádoucím chování pravicových stran (zmi oval p edev-ím národní socialisty), které se snaží vyvolat krizi, aby mohly nastolit ů ednickou vládu. - RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 190-191.

¹⁷⁷ šNemusíme snad uji- ovat své tená e, fe zpráva je od A do Z vymy-lena a ukazuje, do jaké hysterie se dostává vedení komunistické strany. ō ó Nové slovo, *Hrubá intrika proti ROH*, 18. 2. 1948.

¹⁷⁸ K tomuto vystupování jsou ádky Nového slova dosti hlasitou odezvou, která tená e mohla ujistit v domn ní, fe komunist m jen tak n co neprojde.

vlády a v neposlední řadě varuje proti zneuvřívání nestranických organizací (ROH) a novin (Práce, Zemědělské noviny, Mladá fronta) pro komunistickou propagandu.

Ke sjezdu se vztahuje i další lánek, kde redaktor píše o pořadacích, které jsou pro rezoluci nedělního podniku závodních rad připravené již od 8. února na sekretariát KS.¹⁷⁹ K bezvýsledné schůzce ní schůzi Národní fronty redaktor Nového slova uvádí, jak celá událost probíhala.¹⁸⁰ V následujícím textu se do tématu se na ní mělo jednat o náprav poměrů v SNB, ale především pro nesouhlas komunistů k tomu nedošlo. Autor zde komentuje také zastírací manévry KS s úřednickou vládou, se straněním reakcí a zneuvříváním ministerstva vnitra.

Z vydání Nového slova dne 19. 2. 1948 bylo ke zkoumání vybráno šest textů.

Pátek 20. 2. 1948

Ofenzívou proti činnosti KS pokračuje Nové slovo v pátek. Největší titulek první strany prohlašuje: *Nepřipustíme policejní režim*, v článku pod ním vysvětluje autor, o čem komunisté v boji za národní bezpečnost. Socialisté prohlašují, že podmínkou obnovení činnosti NF je splnění rozhodnutí vlády z 13. 2. ohledně napravení poměrů v SNB, jejichž momentální podobu nazývá strana šmetternichovskými metodami.¹⁸¹

Další lánek vystupoval proti vedení ÚRO, kterému údajně vůbec nejde o státní zaměstnance, nýbrž o prosazování zájmů KS. Jsou zde napadány komunisty nadiktované rezoluce a naopak otázky, které pasáží z usnesení, která sjezd odmítají, protože ohrožuje jednotné odborové hnutí.

Na druhé straně najdeme prohlášení ministra zahraničního obchodu Huberta Ripky, který vystoupil proti vzpouře komunistů ve vládě a řekl, že strana nepřipustí, aby komunisté na ruinách socialistického hospodářství vybudovali totalitní režim.¹⁸²

¹⁷⁹ O připravené rezoluci informoval také Hlas, avšak až v pátek.

¹⁸⁰ Vystoupili na ní ministři Stránský a Drtina (oba SNS), ohradili se proti KS, která v úde prohlašuje, že se nekomunistické strany snaží o úřednickou vládu, aby odpoutala pozornost veřejnosti od vlastních pokusů zmocnit se bezpečnostního aparátu. Stránský pak navrhl, aby o tomto problému Národní fronta jednala, Gottwald věčně ujistil, že se poradí se stranami o další postup a možnost jednat o to, čeho v NF je třeba před schůzí vlády.

¹⁸¹ Politice a praxi ministerstva vnitra, řízeného komunistou Noskem, SNS výtýkala tyto tři body: 1. Stranickou personální politiku, 2. Závadné metody orgánů národní bezpečnosti, 3. Nesprávný úřední postup bezpečnostních orgánů. *Nové slovo, Nepřipustíme policejní režim*, 20. 2. 1948.

¹⁸² Lánek vykazuje podobné prvky s komunistickým tiskem. I když byl orientovaný na SNS. Článek dokazuje stranickost novin. Autor zde píše, jak byla slova Ripky doprovázena potleskem, nadšením a silnou důvěrou. Ministr zde hovoří o domněnkách, co by komunisté dále znárodňovali, kdyby se jim to podařilo prosadit. Konkrétně zmíňuje kolektivizaci půdy zemědělců, ke které ovšem po převratu také došlo. / Zde otiskla redakce také výzvu k členům SNB, aby se nenechali terorizovat a nevstupovali pod nátlakem do KS.

Plány komunistické strany o šnové národní frontě komentuje sloupek s názvem *Recept komunist*. Novinář Stanislav Kabát vtipnou formou zobrazil tená m komunistickou představu NF.¹⁸³

Do zkoumaného vzorku bylo z vydání z pátku 20. 2. 1948 vybráno p t lánk .

Sobota 21. 2. 1948

Hlavní novinou sobotního vydání byla demise dvanácti ministrů, lánek byl nadepsán krom titulku je-t podtitulkem, že krize eskoslovenské vlády v pátek vyvrcholila. Redakce slovy národních socialistů objasovala d vody tohoto kroku a uvedla, že je-t tentýž den ve er vydala KS prohlášení plné urážek a hrubých obvinění.¹⁸⁴ Hned vedle najdeme text, který slovy předsednictva strany z aktuální vnitropolitické situace obviňuje komunistickou stranu, její svou neústupností ve vci personálního zasahování KS do SNB donutila ministry k podání demise. Ani v dalším lánku nezstaly postupy komunistů bez reakce. Najdeme v n m p esný popis toho, co se na páte ním zasedání vlády dlo. Nejprve SNS komunistům zaslala dopis, ve kterém se jich ptala, zda splnili usnesení z 13. února. Gottwald sice odepsal, nicméně z jeho slov národní socialisté usoudili, že se odpovídi vyhýbá, a tudíž že pro změnu v SNB nebylo nic provedeno.¹⁸⁵

Za dlefité povaflovali novináři Nového slova zveřejnit tená m zprávu o stanovisku SSD, která stále doufala v dohodu stran Národní fronty, odsuzovala rezignaci ministrů a varovala před zneufitím sjezdů. Sociální demokraté také prohlásili, že šministři strany dali své mandáty k dispozici představenstvu strany pro případ, že by jednání o řešení krize na podklad dosavadní Národní fronty nevedlo k úspěchu.¹⁸⁶

¹⁸³ Recept: šVezmi jednoho komunistu z ÚRO, jednoho z JS Z, jednoho z JSSR, najdi jednoho komunistu v Sokole, jednoho ve Svazu eské mládeže, k tomu přidej jednu komunistickou vtyku, která zatím přsobila v sociální demokracii, jednu vtyku ze strany národně socialistické a po jedné komunistické vtyce z ostatních stran. Neptej se přitom ovšem vbec na souhlas len ROH, JS Z atd., pon vadí bys přitom mohl mít nesnáze. Staí, když zcela nerozpaít vydá-kafldého takového jednotlivce za představitel celé organizace anebo instituce, které ses na to vbec neptal. Věchno dob e zamíchej, opatí nápísem >skutečná Národní fronta< a nes na st l. Kdo nechce jít, je rozbíje národní jednoty, reakcionář a nutno jej vykázat z národa.óó Nové slovo, *Co je Národní fronta*, 20. 2. 1948.

¹⁸⁴ Tento poín komunistické strany kritizovala SSD v s. demokracii tentýž den. / Za projev komunistů v rádiu praný ovali národní socialisté ten den v listu také rozhlas.

¹⁸⁵ Tak se ministři SNS, SL a DS sch ze vbec nezúastnili, protože komunisté o ividně odmítali plnit to, na em se vláda usnesla. To byl také d vod k podání demise, ministři předpokládali, že takto KS donutí, aby vyhov la rozhodnutí Národní fronty.

¹⁸⁶ Nové slovo, *Dávají mandáty k dispozici*, 21. 2. 1948.

Najdeme zde i lánek o náv-t v ministra zahrani í SSSR Zorina.¹⁸⁷ Na rozdíl od Nové svobody i Práce zde autor uvádí, že dorazil také americký velvyslanec Steinhardt a že Zorin nav-tívil¹⁸⁸ ministry Masaryka (nestraník) a Majera (SNS).

lánek s názvem *Ovace dr. Zenklovi a Drtinovi v Praze* vykazuje glorifika ní prvky jako n které texty v Nové svobod a Práci, které podobn oslavovaly p edstavitele komunistické strany i ÚRO.¹⁸⁹ Obsahem je vystoupení obou len národn socialistické strany na Vinohradech, kde promluvili k sou asné situaci.

Z vydání Nového slova ze soboty 21. 2. 1948 bylo analyzováno deset lánk .

Ned le 22. 2. 1948

Ve vydání z ned le jsme se poprvé setkali s cenzurovanými texty. P ítomnost bílých míst sv d í o skute nosti, že KS vyslala kontrolory do redakce jifl p ed p evratem. Kafldopádn docházelo k n jaké form zásahu z vn j-ku. Nad titulem novin je napsáno: *Po konfiskaci opravené vydání.*¹⁹⁰

Mezi takové p ípady pat í hlavní lánek první strany o vystoupení Gottwalda na sobotní manifestaci v Praze. Pod titulky následuje zarámovaný perex, v jeho obsahu autor pí-e, že premiér na Starom stském nám stí nehovo il za svou vládu, ale pouze jako p edseda strany hlásal o zájmech a názorech KS . Práv v tomto ráme ku je výrazné bílé místo, podobné najdeme i na dal-í stran , kde text pokračuje.¹⁹¹

V poznámce o produkci zahrani ního tisku jsou uvedeny ukázky, které hovo í proti KS .¹⁹² Stejn jako v ostatních zkoumaných listech vy-el i v Novém slovo rozhovor prezidenta Edvarda Bene-e s p ti lennou delegací závod . Ve vedlej-ím lánku autor parafrázoval dopisy KS adresované prezidentovi a sociálním demokrat m.

¹⁸⁷ V ned lním vydání Nové slovo otisklo i poznámku o manifestaci s. ó sov tského p átelství, které prob hlo v Národním divadle.

¹⁸⁸ Oficiáln Zorin p íjel na sjezd s. ó sov tského p átelství a kontrolu dodávky p-enice od Sov tského svazu. Práce zprávu o náv-t v uvedla ufl 20. 2. 1948 a psala i o tom, že Zorin nav-tívil Jana Masaryka. Nová svoboda o sov tském velvyslanci pí-e taktéfl v pátek. / s. demokracie 20. 2. informovala o p íjezdu Zorina i Steinhardta, o náv-t vách politik Masaryka a Majera nepsala nic.

¹⁸⁹ šNa projev ministra spravedlnosti dr. Prokopa Drtiny ve vinohradském Národním dom ve tvrtek ve er se se-lo tolik lidí, že rozlehlý sál zdaleka nesta il a obecnstvo zaplnilo v-echny prostory a sed lo i na schodech. Ministrovi i dr. Petru Zenklovi, který se b hem projevu dostavil, se dostalo srde něho a jásavého uvítání.ō ó Nové slovo, *Ovace dr. Zenklovi a Drtinovi v Praze*, 21. 2. 1948.

¹⁹⁰ O tom, že nekomunistické noviny v republice za aly vycházet s bílými místy, informovala pouze Práce 25. 2., psala o zabavených brn nských listech Slovo národa, Národní obroda a Svobodné noviny, jejichfl redakce si dovolily otisknout periodika i s demonstrativními prázdnými ádky.

¹⁹¹ Dále v textu je psáno o vládní krizi, o tom, co podle národních socialist Gottwald zaml el a výzva strany ke tená m, že národ má dost sil udržet Bene-ovu a Masarykovu demokracii.

¹⁹² Citovány jsou zde: tisk západních pásem N mecka a anglické listy Daily Mail, Daily Herald, Times a Manchester Guardian.

Na následující straně ve dvou textech redaktoři informovali o protizákonných postupech KSČ, při kterých se komunisté snažili získat co nejvíce příznivců. Psali zde, že nechávají příslušníkům národní bezpečnosti a zaměstnancům úřadů podepisovat listinu, ve které stvrzují svou věrnost předsedovi vlády a ministrovům vnitra. Další akcí mělo být vydání falešného výtisku Svobodného slova¹⁹³, ve kterém se psalo, že kdo zůstane v práci po půl desáté, bude okamžitě propuštěn. Tak se dle pisatele komunisté snažili dostat zaměstnance na sobotní demonstraci v Praze.

Tato strana obsahuje odpověď ministerstva spravedlnosti na veřejnou zprávu ministerstva vnitra a národní obrany o Právomíru Reichlovi (viz kap. 3.2.13) a „pionýrské“ aféře v severozápadních Čechách (viz kap. 2.1, pozn. pod čarou 15 - Mostecká aféra). Tento krok byl vzhledem k otisknutým zprávám v komunistickém tisku nutný a je to ukáзка jednoho ze způsobů, jakým národní socialistický tisk dementoval smyšlenky KSČ.¹⁹⁴

Na čtvrté straně shrnuje autor textu, co všechno si KSČ vymýšlí a jaká je pravda. Nicméně takového článku je ve studiu novin málo. Mohl být v rámci politického boje otisknut na titulní straně.¹⁹⁵ Na konci se opět objevuje bílé místo, dokonce za jiná uprostřed souvětí. Nevíme jistě, zdali již v této době dostávala redakce pokyny komunistických dozorců. Je možné, že tento článek měl být proveden na první i druhé stránce.¹⁹⁶

Zkoumaný vzorek z vydání ze dne 22. 2. 1948 má jedenáct textů.

Úterý 24. 2. 1948

Další, po konfiskaci druhé opravené vydání otevírá avízo o vystoupení Edvarda Beneše v rozhlase v nejbližších dnech.¹⁹⁷ Jde sice jen o krátký článek, který má vákavý titul a je vypsán tučným písmem, takže je nepřehlédnutelný. Pod ním je zveřejněno komuniké vedení SNS, ve kterém se její členové brání proti lživým útokům

¹⁹³ Štátní sekretariát strany k tomu oznamuje: Komunisté vytiskli a rozšířili tisk, upravený graficky jako kopie Svobodného slova, v němž se útočí na členy představenstva strany. Tento podvržený tisk má vyvolat dojem, jako by jej vydala opozitní skupina národní socialistická. Je to nový doklad neslušných method komunistů - Nové slovo, *Komunisté terorem vyvedeni ze závodu*, 22. 2. 1948.

¹⁹⁴ Další protiofenzívou dne byla výzva proti zakládání AV.

¹⁹⁵ Šťáhlav v těchto chvílích je především třeba upozornit na to, že komunistická strana rozvine nejvíce zamlkovací manévry, jaký se kdy v naší politické historii odehrál, aby odpovědnost za dnešní politickou krizi svalila se sebe na ostatní politické strany. Naučila se zacházet s pravdou a lží již tak lhostejně, že se nezamyslí ani nad faktem, že v dnešním politickém sporu stojí sama proti všem ostatním politickým stranám. - Nová svoboda, *Nedejte se oklamat!*, 22. 2. 1948.

¹⁹⁶ Na titulní straně kromě článku *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen* (část perexu odstraněna, viz výše), dvou krátkých zpráv o informování zahraničního tisku a vyloučení Kouřové z SSD a záznamu rozhovoru prezidenta s delegací zaměstnanců, najdeme také otištěný dopis KSČ Edvardu Benešovi. Redakce Nového slova by mohla právě tento dopis otisknout raději afluviu listu.

¹⁹⁷ Jde o komuniké, které bylo otištěno ve všech zkoumaných novinách, a které sestavil Hubert Ripka (SNS) při pondělní návštěvě prezidenta republiky. - RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 232.

KS a odmítají obvinění z protistátní činnosti, které bylo v tento den otiřeno mimo jiné i v ostravské Nové svobodě, Práci a s. demokracii. Zvláště se národní socialisté vyjadřují k protizákonné domovní prohlídce, jež byla provedena v ústředním sekretariátu strany. V perexu vyzývají všechny své funkcionáře, členy a stoupence k zachování klidu a sebevdomé pevnosti. Nadále zakazují vstupování do akčních výborů.

Na titulní straně jsme našli další bílé místo demonstrující proběhnutí konfiskací, přesněji v článku, který vyjadřuje odpor demisionujících stran i občanů v osobu pana prezidenta. Ve vydání však není posledním takto šodmazaným textem. Články chybí také v článcích *Naše fleny d kují state ným ministr m, Odvážný státnický in*¹⁹⁸, *Dva tisíce v rných SNB, I ministerstvo uml eno* a jeden text prokazatelně chybí úplně. Lze u něj pouze rozeznat, že má titulky o pěti slovech, z nichž čitelná jsou poslední tři: *í informace nesmí promluvit*. Ve spodní části stránky svolává redakce obyvatele Ostravy na veřejný projev ve středu 25. 2. 1948 v 18. hod na Masarykovo náměstí.¹⁹⁹

V úterním výtisku najdeme ještě několik dalších krátkých článků, vyjadřují se k sjezdu rolnických komisí, k postupům ministerstva informací, které zakázalo TK řídit zprávy ministerstva spravedlnosti o pioniérské aféře a v neposlední řadě se zde eí proběhnutí sjezdu závodních rad.²⁰⁰ Tomuto tématu se vnují texty s názvem *K sjezdu šakního výboru rolnických komisí, Vichni bez výjimky za prezidentem*²⁰¹ a *Kdo bude rozhodovat*. Všechny spojují podobný obsah. Novináři narážejí na formální podobu akce, která byla pod taktovkou komunistů a jež jako taková byla politicky zneuctita.

Poslední text vydání píe o vystoupení předsedy SNS Petra Zenkla v Hranicích. Popisování nadšenosti a odhodlanosti naslouchajícího davu vykazuje glorifikační prvky.²⁰²

K analýze z vydání ze dne 24. 2. 1948 bylo vybráno osmnáct článků.

¹⁹⁸ Konkrétně v tomto článku uvedejí ujícím reakce zahraničního tisku byla vymazána citace amerického senátora A. Smithe. Stejná však byla otiřena v československé demokracii a tak si máme udělat představu o tom, co chtěli komunisté zamaskovat: šRepublikánský senátor A. Smith prohlásil, že zásah komunistů do docílení kontroly ve vládě je, neřím, které se však dalo ekat' o československá demokracie, *Projev prezidenta republiky odvážným inem*, 24. 2. 1948.

¹⁹⁹ Toto shromáždění se však nakonec nekonalo. Jak se dozvídáme ve vydání Nového slova 25. 2. 1948.

²⁰⁰ V listu najdeme také rozhodnutí ústředního výkonného výboru SSD. Text převzatý od sociálních demokratů, byl ve stejný den uveden i v československé demokracii.

²⁰¹ V článku jeho autor popisuje, co předcházelo rozhodnutí závodních rad odeslat prezidentu republiky pozdravný telegram ze sjezdu. Předseda ÚRO Zápotocký údajně vyvolal skandování Gottwaldova jména, které se však samovolně změnilo na jméno Benešovo. Proto se vedení ÚRO nakonec rozhodlo prezidentovi telegram zaslat, redaktor Nového slova však tvrdí, že převodn tento po ní nebyl v plánu.

²⁰² Zenklova slova ani náznakem neprobí jako kapitulující, sám prohlásuje, že brzy přijdou volby, ve kterých nastane (ze strany KS) teror a ostouzení, jakého jeť nebyli svdky, a o ekává, co dalšího si na něj komunisté vymyslí. Veřejně zde kritizoval také postupy rozhlasu.

Streda 25. 2. 1948

Titulní strana posledního vydání Nového slova připomíná úterní výtisk. První text avizuje ve erní vystoupení prezidenta Beneše v rozhlasu. Je vypsán tučnými titulky i písmeny.²⁰³

Redakce Nového slova otiskla i dopis Zenkla a Krajiny (oba SNS) prezidentovi, ve kterém mu sdělují, že jsou v zájmu vyřešení krize ochotni jednat se všemi stranami. Zároveň Benešovi připomínají, že odmítají jakákoli tvrzení o tom, že by chystali úřednickou vládu i násilný státní převrat a že demise byla podána z důvodu ztroskotání všech ostatních pokusů zabránit komunistické SNB.²⁰⁴

Lánek druhé strany s názvem *Stávkováni propuštění ze závodů* nevykazuje podobu dosavadních politických informací Nového slova. Popisování klidného průběhu manifestačních stávek, jednoty stávkujících zaměstnanců, nkolika erných ovcí, které se odmítaly zúčastnit, a vůbec konstatování, jak akce na různých místech republiky dopadla dobře, je především překvapující změnou názorového postoje. V předchozích výtiscích novin se redakce vždy stavěla proti sjezdu, jeho rezolucím a stejně tak proti stávce, která měla pomoci prosazení požadavků závodních rad. Domníváme se proto, že tento den stála redakce Nového slova neměla problémy jen s ústečnou cenzurou v jednotlivých textech.²⁰⁵ Na této stránce najdeme i poznámku týkající se tisku informující o zrušení novin Mas, Nové prúdy, Mllo a Demokrat, které byly tiskem slovenské Demokratické strany. Zpráva je převzata z TK, stejná se objevila i v ostatních analyzovaných periodikách.

Posledním článkem novin v nujícím se vnitropolitické události je text o přípravách KS na novou Národní frontu. Autor analyzuje podmínky, za jakých se vláda vytváří, a tvrdí, že v přípravné komisi komunisté budou mít 57 % většinu, a to i bez šmristů²⁰⁶.

Ve vydání je na rozdíl od předchozího dne méně článků politickému tématu. Navíc už nejsou tak bojovné a protikomunistické jako v předchozích dnech. Můžeme soudit, že dny redakce ostravského Nového slova byly v době zpracování tohoto čísla se teny. Zjevně již byla pod dozorem komunistů.

²⁰³ Následuje armádní rozkaz k vojákům, aby stáli za svým prezidentem a pomohli udržet demokracii v zemi, podepsaný generály Boškem a Svobodou.

²⁰⁴ Posledním článkem podobným článkem je oznámení šprokomunistické části SSD, že je strana šrozpolcenať kvůli fivlím, kteří se za každou cenu chtějí odlišovat od komunistů a ve vládě odmítají nadále spolupracovat. Slovy Fierlingera a jeho přívrženců strana ohlašuje, že společně s KS vyvedou Národní frontu z krize.

²⁰⁵ I kdyby v redakci mohl být komunistický dozor již několik dní, ve středu nakonec musel být otištěn i tentolánek, který jednoznačně pozitivně hodnotil komunistickou akci.

²⁰⁶ Termín šmrista zde novinář použil nejspíše poprvé, protože je u článku také vysvětlení, co se tímto slovem myslí. Je tak nazýván člen SSD Fierlinger a část strany, která se uskupila kolem něj a šasopisu Šmrist.

Do zkoumaného vzorku bylo z posledního výtisku použito devět textů.

3.1.3 Hlas o deník Československé strany lidové

Deník Hlas byl hlavním listem Československé strany lidové v Ostravě. Noviny byly stranické, psaly v souladu s názorovým spektrem vedení KSČ. V únorových dnech se profilovaly protikomunisticky, i když v této věci nebyly tak vyhraněné jako Nové slovo, rozhodně se proti KSČ profilovaly více než periodikum Československá demokracie, jeho články nakonec názorově zbíhaly na komunistickou stranu.

Do analýzy byly zahrnuty všechny články týkající se únorového převratu v období od 18. 2. do 25. 2. 1948. Z důvodu zabránění tiskárny komunisty noviny ve čtvrtek 26. 2. již nevycházely. List nevycházel v pondělí, proto není ve zkoumaném vzorku vydání z 23. 2.

Hlas vydával Výkonný výbor strany lidové. Vycházel od 11. května 1945 do 25. února 1948. Šéfredaktorem byl od konce roku 1947 Arnošt Gillig, který byl 22. února 1948 vystřídán Josefem Krlínem.²⁰⁷

Noviny měly šest stran, první tři patřila domácímu a zahraničnímu zpravodajství, další část pokrývaly texty regionální, kulturní a inzerce. Na poslední list redakce přidala informace ze světa sportu.

Redaktoři se pod jednotlivé zprávy zpravidla nepodepisovali²⁰⁸, zkratkou jména bylo označeno pouze šest analyzovaných vzorků. Jen ve dvou případech se autoři podepsali celým jménem.²⁰⁹

Pro analýzu bylo z periodika Hlas použito celkem 28 textů.

Středa 18. 2. a čtvrtek 19. 2. 1948

Ve středečním vydání najdeme jen dva publicistické články, oba názorově zaměřené proti KSČ.

V následujícím čísle protikomunistická kampaň roste, ve těchto textech se dokonce objevuje náznak ironie. Ve všech případech jde o články otištěné na titulní straně, jeden komentoval snahu KSČ o vyvolání představy, že pravice strany plánují ústřednickou vládu, další je sloupek napadající politické zneužití sjezdu. Ten text promlouval přímo

²⁰⁷ DOHNALOVÁ, E., NICOLAUSOVÁ, E., *Soupis periodik Sm. kraje*. 1. vyd. Olomouc, Státní vědecká knihovna v Olomouci 1987. s. 61.

²⁰⁸ Pěsť jich v šestnácti případech.

²⁰⁹ Redakce pro označování článků používala především samostatné titulky, pokud byly rozdělené, nejčastěji pak pomocí podtitulků (10 případů).

ke tená m a vyzval je, aby se od komunist nenechali vmanipulovat do p edstavy, fle jsou rozvratníky státu, kdyfl nejsou leny KS .²¹⁰

V–echny texty vybrané z vydání z 18. a 19. 2. byly protikomunistické, celkem jich bylo analyzováno sedm.

Pátek 20. 2. 1948

Relevantní text k analýze se vyskytuje na tzv. podvalu²¹¹ titulní strany. Op t napadá zneuffívání sjezdu komunisty, celá akce je údajn pod dozorem bd lých tajemník Antonína Zápotockého a budoucí usnesení sjezdu jsou od 8. února p ipravena v sekretariát KS .

Následující lánek kritizoval chování komunist ve vlád a zp sob, jakým o politické situaci informoval –efredaktor Rudého práva Vilém Nový. Autorova slova byla op t obohacena ironickými poznámkami k stíflnostem KS , která napadla rozhodnutí pravicových stran ve vlád jako protiústavní.²¹²

V tomto vydání byly op t v–echny analyzované lánky orientované proti KS . Celkem byly zkoumány t i.

Sobota 21. 2. 1948

Sobotní vydání na titulní stran pouze krátce informuje o demisi ministr SNS, SL a DS. Jako d vod autor slovy SL uvádí šneprovád ní zákon a usnesení [komunistickou stranou], které vláda u inila, zejména pokud se týká národní bezpe nosti²¹³. K tomuto kroku se v listu dále nepí–e nic.

Ve sloupku redaktor Hlasu probíral intriky KS p i organizování sjezdu, shrnul zde pofladavky, které delegáti závodních rad na akci vznesou.²¹⁴ S podobným tématem

²¹⁰ ŠP edsednictvo KS se svou obvyklou jasnoz ivostí objevuje dokonce, fle zám rný postup p edstavitel n kterých stran jest spojen s úmyslem je–t p ed volbami nastolití protidemokratickým a protiústavním zp sobem neparlamentní ú ednickou vládú ō / šAle ov–em ó v nouzi kaflký argument dobrý, i kdyfl jest sm –ný.ō ó Hlas, *Komunistické stra–áky s ú ednickou vládou*, 19. 2. 1948. / šPodíváná to bude nesporn velmi zajímavá a svým zp sobem dokonce jedine ná. Jen by vedení KS m lo v as oznámiti, kde se doty ná produkce bude p edvád ti a v kolik hodin.ō ó Hlas, *Pojednou jste také pracující lid!*, 19. 2. 1948. / Ani dal–í obsah listu komunisty ne–et í, jde o publicistiku praný ující tisk KS a rezoluce, kterými se tato strana kaflkodenn chlubila a které byly, podle autora jednoho z lánk , pouhým diktátem komunistických sekretariát .

²¹¹ šPodval ó neterminologické, slangové ozna ení pro umíst ní flurnalistického materiálu na dolní ásti novinové stránky.ō ó HALADA, J., OSVALDOVÁ, B. A KOL., *Praktická encyklopedie flurnalistiky*. 2. vyd. Praha, Libri 2002. s. 134.

²¹² šOb ané, stala se totiž hrozná v c! Vláda odhlasovala návrh ministra Majera a dovolila si neakceptovat návrh komunist a soudruh z ÚRO. A to by se na to soudruh Zápotocký podíval, aby mu vláda lidov demokratické republiky trucovala!ō ó Hlas, *Kdo podkopává základy státu?*, 20. 2. 1948.

²¹³ Hlas, *Demise ministr strany lidové*, 21. 2. 1948.

²¹⁴ Rudé právo psalo, fle na sjezdu cht jí prosadit: národní poji–t ní, ústavu, pozemkovou reformu, zem d lskou a flivnostenskou da a znárodn ní velkoobchodu, exportu, importu a soukromých kapitalistických pr myslových podnik s více jak 50 zam stnanci.

pracoval i autor posledního článku s názvem *Zákony platné pro ob any, platí i pro ministry! ó Sjezd nikoli zem d l., nýbrf komunisticf!*

Pro analýzu byly z vydání ufity t i články.

Ne d le 22. 2. 1948

Hlavním textem úvodní strany je rozhovor prezidenta s p ti lennou deputací z ad manifestujících zam stnanc ²¹⁵, který v sobotu prob hl v kancelá i Edvarda Bene-e na Prafském hrad .

Dal-í lánek poskytoval více prostoru k vysv tlení p í in vzniklé vládní krize, kde autor psal i o d vodech ministr t í stran k podání demise.²¹⁶ Komunisté zde nijak explicitn napadání nejsou, jde spí-e o vyjád ení d lefitosti kroku pravicových stran a váfnosti celé události.

Hlas v tomto vydání také kritizoval vystoupení podplukovníka ostravské SNB na prob hlé manifestaci.²¹⁷ Plucnar²¹⁸ je zde citován: š íká se, fe je u nás gestapismus, ale ten teprve p ijde, a to na ty, kte í tak tvrdí.²¹⁹ P íhlíflející údajn zasko ily i dal-í výhrufky, které len bezpe nostních slofek pronesl.

Ministr po-t Franti-ek Hála ve svém vyjád ení komentuje politické d ní v republice a jménem p edsedy SL Týmka vyzývá ob any k d sledné kázni stranické a ob anské.²²⁰ Z jeho slov je z ejmé, fe lidovci po ítají s parlamentním vy e-ením krize, které nebude protiústavní.

Z vydání ze dne 22. 2. 1948 byly do analýzy za azeny ty i texty.

Úterý 24. 2. 1948

Na titulní stran najdeme zve ejn ný dopis eskoslovenské strany lidové adresovaný prezidentu Bene-ovi, v n mfl místop edseda strany Hála s poslancem Klímou vyjád ili d v ru, kterou v prezidentovo rozhodnutí a jednání vkládali. lenové SL Bene-e informovali o d vodech, které jejich ministry vedly k podání demise, ujistili ho

²¹⁵ Týmko o zam stnance z prafských, kladenských a plze ských závod .

²¹⁶ Špon vadfl tomuto pořadavku nebylo vyhov no, podali v pátek odpoledne demisi minist i on ch stran. fe jde o zásadní v c, jak zd raznily v-echny t i strany, a jak je z ejmo i z moudrého a rozhodného postoje prezidenta republiky Dr. Ed. Bene-e, jenfl je si naprosto v dom své odpov dnosti v t chto váfných okamfících a chce st efit pevné principy, na kterých jest budována na-e lidová demokracie. ó Hlas, *Pr b h vládní krize*, 22. 2. 1948.

²¹⁷ Tato událost byla v s. demokracii probírána ve sloupku afl 25. 2. 1948.

²¹⁸ Tak p íslu-níka pojmenoval autor lánku, vzhledem k ast j-ímu výskytu p íjmení Purzner se v-ak domníváme, fe v Hlase ud lali chybu. (P íjmení Purzner bylo poufíto v Novém slov , Nové svobod i s. demokracii.)

²¹⁹ Hlas, *Takto se nemá mluvit!*, 22. 2. 1948.

²²⁰ Šfídám vás o klid a o pevné odmítání jakékoli provokace nebo akcí, které by mohly vyplynout z dne-ního roz ílení. ó Hlas, *Jen podle ústavy*, 22. 2. 1948.

o tom, že vnitropolitickou krizi hodlají řešit parlamentní cestou, a upozornili na nutnost vyhlášení co nejbližšího data konání voleb.

Tento den probíhající stávkou redakce lidoveckých novin neopomněla zkritizovat. Po in zde byl označován jako další z intrik KS, které mají vypomoci ke splnění jejich požadavků.²²¹

Dále v listu píše redaktor Hlasu o kampani KS za získání SSD na svou stranu. P esn zde uvádí stanoviska sociálních demokratů vyjádřená v jejich tisku a cituje dopis, který jim zaslala KS a kde je vyzývá k převzetí společné odpovědnosti za vládu a budoucnost státu. Nakonec autor předkládá domněnku, že vzhledem k minulosti SSD o udržení NF se dá očekávat její souhlas ke spolupráci s komunisty.

Z Hlasu ze dne 24. 2. 1948 bylo zkoumáno šest textů.

Středa 25. 2. 1948

Ústředním článkem posledního vydání periodika Hlas je výzva k nevstupování do akčních výborů Národní fronty. Redakce novin slovy SL nabádá tená, aby vykali pokyn odpovědných orgánů strany, a AV nazývají nástroji komunistické propagandy.²²²

Tématy dalších tří textů strany byla usnesení a prohlášení SNS, SSD a SL. Protikomunisticky vyznívá jen první z nich, kde redaktor píše, že národní socialisté nabádají obany, aby zachovali klid, nevstupovali do akčních výborů a vykali, jak se situace dále vyvine. O postoji sociálních demokratů informuje článek s názvem *Postoj sl. sociální demokracie k nynější krizi a její řešení*. Z textu vyplývá, že strana byla odpoátku pro zachování NF a v tomto duchu smýšlí doposud, chce, aby krize byla řešena ústavně a parlamentně. Posledním článkem je usnesení ústředního výkonného výboru SL, strana vyloučila dva členy a oznámila, že jejím jménem smí mluvit jen předseda Třápek spolu s výkonným výborem.

Na titulní straně bylo otištěno i avízo k veřejnému vystoupení prezidenta Beneše v rozhlase.

Pro analýzu bylo ze dne 25. 2. 1948 vybráno pět textů.

²²¹ ŠV nedělní schůzi ÚRO v Praze byla přednesena resoluce, která se nelíší v ničem od všech resolucí, odhlasovaných na sobotních komunistických manifestacích a která má stejného autora. Nedělní sjezd zachází pak ještě dále, a to nebezpečně dále: Aby byla resoluce, řádající pana prezidenta o přijetí demise ministrů tří stran splněna, má dlnictvo v úterý stávkovati. ŠDlnictvo je nástrojem v rukou [komunistické] strany, která si na nás osobuje veřejná práva, jakoby jen ona měla zásluhu o jeho lepší existenci. Hlas, *Stávkou se má vymoci splnění komunistických požadavků*, 24. 2. 1948.

²²² ŠPřisloušníci strany lidové samozřejmě se nikde nedají zneúffiti k tomu, aby svou ústí v akčních výborech propj ovali tímto nástrojem komunistické propagandy a akce proti demokratickému řádu zdání legality. Hlas, *Nevstupujte do akčních výborů Národní fronty*, 25. 2. 1948.

3.1.4 eskoslovenská demokracie - list eskoslovenské sociální demokracie

Regionální deník eskoslovenská demokracie byl hlavním listem eskoslovenské sociální demokratické strany v Ostravě. A jako takový podával informace nejen o aktuálním dění v kraji, ale také o událostech v rámci celé republiky. O politice psal zpravidla sobě, který byl shodný s jednáním a směřováním strany. Sociální demokracie byly stranické noviny a explicitně se vymezovaly vůči jiným partajím, které se názorově odlišovaly.

Majitelem a vydavatelem novin byl Krajský výkonný výbor sociální demokracie v Ostravě. Vycházely v době od 8. května 1945 do 29. června 1948. V období únorového převratu list vedl šéfredaktor Rudolf Prorok.²²³

První články strany byly v té době v nově zpravodajství z SR a zahraničí. Na titulní straně v kritické vládní situaci února 1948 převládaly domácí zprávy. Tuto sekci následovaly informace z kraje, poplachové kulturní články a inzerce. Poslední, v té době osmá, strana byla věnována sportu, a to jednak ostravskému, jednak celorepublikovému. Velikostí list zapadal eskoslovenská demokracie do typického měřítka tehdejších novin 46x31cm.

Do zkoumaného vzorku byly zahrnuty výtisky ze dnů 18. 2. 1948 a 26. 2. 1948. V analýze není vydání z 23. 2. 1948, noviny v pondělí nevycházely. Během těchto dnů na kolika dní proměnila sociální demokracie své politické stanovisko z protikomunistického na názorově shodné s KSČ.²²⁴

Novináři se v té době pod články nepodepisovali, jedenáct článků je naopak podepsáno celým jménem²²⁵. V nejmenším po tu poplachové byly u zpráv popsány zkratky jmen redaktorů.²²⁶ Pouze jeden text zkoumaného vzorku byl psán z TK.²²⁷

Do výzkumu eskoslovenské demokracie bylo zahrnuto 45 textů.

Středa 18. 2. a čtvrtek 19. 2. 1948

Středu i čtvrtek tematicky spojují představení skončené schůzky vlády v úterý 17. 2. a zasedání ústavního sněmu ve středu 18. 2. O první události je v listu otištěna krátká

²²³ DOHNALOVÁ, E., NICOLAUSOVÁ, E., *Soupis periodik Sm. kraje*. 1. vyd. Olomouc, Státní vědecká knihovna v Olomouci 1987. s. 31.

²²⁴ Tato dvě označení jsou spíše pracovní, naznačují fakt, že zpočátku byly v novinách články vystupující proti jednání KSČ. S blížícím se převratem tato mínění z textů vymizela a názorové spektrum se začalo obracet proti stranám a jejím ministrům, kteří podali demisi.

²²⁵ Z toho je pouze jeden příspěvek známé osobnosti, jde o text armádních generálů Svobody a Boška.

²²⁶ Článek nepodepsán v 21 případech, označen zkratkou novinářova jména v 6 případech.

²²⁷ Při nadpisování článků redaktoři a editoři sociální demokracie používali především titulky s podtitulky (9) i s kombinací nadtitulku i podtitulku (8).

poznámka na tvrté stran , zatímco ta druhá otevírá tvrté ní vydání. Tématu je v nována celá titulní strana.²²⁸

V následujícím textu redaktor psal o nesouhlasu SSD s odkládáním ústavních jednání a názorov zde strana vystupovala proti KS i SNS. Další dva články jsou orientovány na –tvavé jednání komunistické strany.²²⁹

Roz ílení vyv rá z článku *Varujeme p ed násilným e-ením*, ve kterém vedení SSD reaguje na šnesmyslné referování komunistického a odborá ského tisku²³⁰. Tady strana praný ovala zneuffívání sjezdu závodních rad k vlastním stranickopolitickým ú el m. Na jev poukázal i text, v n mfl jeho autor tvrdil, fle šaranflováním celostátního sjezdu závodních rad a závodních odborových skupin²³¹ se KS pokou-í d lníky a zam stnace naladit proti ve ejným a státním zam stnanc m, ímfl p edev-ím ROH hrub poru-uje odborá skou solidaritu.

V lánkách obou vydání jsme našli výrazné prvky stranického psaní.²³² SSD se snažila o prezentaci neutrálního postoje, jejím cílem bylo p edev-ím urovnat neklid mezi ob ma tábory, splnit vládní program z kv tna 1946 a schválit do dal-ích voleb novou ústavu.²³³

Z výtisk ze dn 18. a 19. 2. 1948 bylo do analýzy za azeno celkem sedm text vztahujících se k tématu politického p evratu v SR.

Pátek 20. 2. 1948

Úvodní láněk s názvem *Neslýchaný politický teror v závodech* kritizuje Úst ední radu odbor . Pisatel napadl i komunistickou stranu, která dle n j nadále íní v-e pro to, aby sjezd závodních rad pomohl její politice, a snaží se v-emi prost edky získat na svou stranu, alespo zdánliv , co nejvíce lidí.²³⁴ K celé kauze se vyjád il také autor sloupku K. B.

²²⁸ Zbylé místo zabírá publicistický redak ní sloupek a sloupek s krátkými zprávami dne.

²²⁹ Uvádí, fle tisk KS sice prohlá-uje, fle jednání o nové ústav brzdí pravicové strany, Klement Gottwald v-ak má u sebe jífl tvrt roku nap íklad návrh zákona o národním poji-t ní. Tím cht jí noviny dokázat, fle ást viny na nespln ní vládního programu nesou i komunisté. Své tená e autor slovy sociální demokracie uklid uje: Národní fronta m fle v klidu plnit poslání a sociální demokraté ví, fle se ú ednickou vládou nic nevy e-í.

²³⁰ eskoslovenská demokracie, *Varujeme p ed násilným e-ením*, 19. 2. 1948. ó šSe v-ím d razem odmítá klub fale-né zprávy komunistického orgánu i tisku odborá ského o tajném paktu na-í strany se stranou národn socialistickou a op t vyslovuje sv j podív nad neobjektivním referováním úst edního orgánu odbor o stran sociáln demokratické.õ / Na tuto událost reaguje i redaktor J. Mare ek v sloupku, kde explicitn obvi uje komunisty ze snahy rozbít SSD.

²³¹ eskoslovenská demokracie, *Protesty státních a ve ejných zam stnanc* , 18. 2. 1948.

²³² šSociální demokraté íní v-e, aby se vytvo ilo ovzdu-í pro dal-í spolupráci v Národní front a ustala –tvavá volební agitace.õ - eskoslovenská demokracie, *P eru-ená sch ze Národní fronty*, 19. 2. 1948.

²³³ V t chto dnech se strana oficiáln nepakuje s fládnou jinou, uvnit se v-ak postupn definitivn rozvrací.

²³⁴ šKomunisti tí desítka i dostali od KS pokyn k zahájení prudké politické agitace.õ / šDesítka i obcházejí d lníky, vyvolávají neklid, agitují a –vou podle sm nic proti ministru soudr. Majerovi a s. soc. demokracii a rozdmýchávají náladu proti ve ejným zam stnanc m.õ eskoslovenská demokracie, *Neslýchaný politický teror v závodech*, 20. 2. 1948.

Dejvický, který varoval před zneuhlíváním demonstrací a sjezd Komunistickou stranou
eskoslovenska. Ani v textu na straně dv se špodoba protivníka nemění. Redakce tady
citovala úvodník Práva lidu, jenž napadal jednání komunistů ve vládě. KS se prý snaží
stranu rozložit, nebo se přinejmenším zbavit té části, která s nimi otevřeně
nesympatizuje.²³⁵ Mezi řádky zde opět nacházíme chválu stranické politiky.²³⁶

V listu se píše i o problematice znárodnění. Demokráté sice nebyli v této
záležitosti zcela proti, nesouhlasili však s tím, šaby se znárodnělo kde co, a co nikoho
napadne.²³⁷

K analýze bylo použito přelánek tohoto ísla.

Sobota 21. 2. 1948

V sobotním vydání byly všechny texty o politické situaci v zemi otitny na titulní
straně. V nich je patrné, že negativní kampaň proti komunistům ustává. Hlavními zprávami
dne byly demise ministrů této strany a krize vlády. Sociální demokraté prostřednictvím svého
tisku prohlásili, že se vzniklé problémy vyřeší parlamentní cestou a že NF stále existuje
a má nadále fungovat. Svým postojem k situaci stála, dle slov autora, SSD mezi oběma
zájmovými tábory (KS vs. SNS, SL a DS).²³⁸

Po podání demise se v politických otázkách sociální demokraté začali přibližovat
názorům KS. Ve zprávě *Gottwald chce doplnit vládu pokrokovými elementy* je popsán
nový premiér v návrhu vlády bez odstoupených ministrů. Na druhou stranu o úsudcích
a dříve vodech k jiným tiskovým stranám tady nebylo publikováno nic.

Posledním textem byl další projev představenstva SSD, ve kterém varovalo před
zneuhlíváním sjezdu závodních rad a prohlásilo, že situace ve vládě a Národní frontě je sice
vážná, nikoli však kritická. Nutno podotknout, že byl veřejnosti poskytnut jen před
rezignací ministrů. Na závěr článku strana svými výroky opět usiluje o přelidnění.²³⁹

Z vydání s. demokracie ze dne 21. 2. 1948 byly do analýzy použity tři články.

²³⁵ šfiádný slu-ný a rozumný občan, a tím méně sociální demokrat, nesedne na lep komunistické filipice, která ráda
rozdukuje sociální demokrata na šhodně a šzlěď oškoslovenská demokracie, *Tak jest!*, 20. 2. 1948.

²³⁶ š s. sociální demokracie je strana, která stojí v rnu a pevně za svými představiteli. s. sociální demokracie není
stádo, kde postačí uhdit jednoho berana, aby se celé stádo rozuteklo. s. sociální demokracie je pevně
a jednotně politické hnutí, kde je stále platí zásada, jeden za všechny, všichni za jednoho. -
eskoslovenská demokracie, *Tak jest!*, 20. 2. 1948.

²³⁷ eskoslovenská demokracie, *Bude se dále znárodněvat, a co se bude znárodněvat?*, 20. 2. 1948. - K
řádosti KS, aby se znárodnily také podniky s 30 zaměstnanci, zastávala SSD stanovisko šnaprosto
odmítavě.

²³⁸ Demisi strana považovala za nezodpovědnou a zároveň odsuzovala jednání komunistů, kteří
promluvili v rozhlase a jednání národních socialistů ostře zkritizovali. Takovým chováním se podle
sociálních demokratů spolupráce a dříve v NF neobnoví.

²³⁹ š s. sociální demokracie u jiných věcí, aby v zájmu republiky a udržení klidu došlo k obnovení
důvěry mezi politickými stranami a k navrácení důlnosti vládě, parlamentu i Národní frontě. -
eskoslovenská demokracie, *Projev představenstva strany před demisí ministrů*, 21. 2. 1948.

Neděle 22. 2. 1948

Nedělní vydání otevírá písemný záznam rozhovoru Edvarda Beneše s politickou delegací z řad sobotních manifestujících.²⁴⁰ Vedle něj je sloupek –ředaktora R. Proroka, který se v názvu nechal inspirovat citátem T. G. Masaryka *Rozhlášení není program*. Psal o problému, který podle něj teprve vyvrcholuje, a kladně hodnotil sobotní výrok Gottwalda na Staroměstském náměstí, ve kterém premiér prohlásil, že vzniklou situaci hodlá řešit ústavní cestou. Jeho demokratům vadila jeho idea o dosažení šokových elementů namísto odstupujících ministrů, popsal další slánky titulní strany, který se zabýval nadcházejícími dny ve vládě, které po demisi nabraly jiný rozměr. Novinář slovy vedení SSD vystupoval proti KSČ. Tomu se nelíbilo, že komunisté vedli věci do krajností a snažili se organizováním davových projevů vyvíjet nátlak a rozetřvat tak národ na dvě poloviny.²⁴¹

Na druhé straně pokračuje redakce v tématu sobotní manifestace a vlivu krize na dění v republice.²⁴²

I v tomto vydání se vyskytují tendence jednání SSD glorifikovat.²⁴³

V novinách ze dne 22. 2. 1948 bylo analyzováno –řest textů.

Úterý 24. 2. 1948

Slovem sociálních demokratů ze zasedání výkonného výboru za jiná úterní vydání československé demokracie. Dle autora slánky se strana definitivně rozhodla, že její ministři demisi podávat nebudou a že bude dále jednat o řešení krize parlamentní cestou. Co se týče vztahu ke komunistům, karta se s konečnou platností obrátila. Demokraté v textu oznámili, že na základě dopisu od vedení KSČ s ní naváží spolupráci. Gottwaldova strana v dopise uvedla, že je nutné, aby se obě partaje dohodly o dalším postupu a aby společně zahájily kroky k doplnění vlády. Obrát nastal také ve vztahu k jednání ÚRO. Sociální demokraté prostřednictvím listu dovolili svým členům vstupovat

²⁴⁰ Jak již bylo napsáno v analýze *Nové svobody*, jsou tyto texty ve všech analyzovaných novinách a budou podrobeny samostatnému srovnání.

²⁴¹ ŠZákladním omylem komunistů je jejich thèse, že vláda Klementa Gottwalda i po demisi ministrů této strany neochvějně zůstává na svém místě a má být jen doplněna „pokrokovými elementy“ těchto stran. To je koncepce neústavní, kterou by se nic neřešilo. –řeskoslovenská demokracie, *Co dále po demisi ministrů této strany?*, 22. 2. 1948.

²⁴² Sociálně demokratická strana prohlásila, jaké bude zastávat stanovisko v souasném politickém dění a sdělila, že zůstává věrná demokratickému socialismu a kořičkému programu a že se plně staví za názory, které v čase prezident předložil delegaci stran. Na závěr autor avizoval pondělní zasedání výkonného výboru sociálních demokratů.

²⁴³ ŠVedení sociální demokracie vykonává nadlidskou práci, aby zabránilo naprostému rozkladu a jeho nebezpečným následkům. –řeskoslovenská demokracie, *Co dále po demisi ministrů této strany?*, 22. 2. 1948. / Šeskoslovenská sociální demokracie je ovšem věrná své staré přísaze Benešovi republice, demokratickému socialismu, parlamentní demokracii, i –řeskoslovenská demokracie, *Sociální demokracie na jedné linii s prezidentem republiky*, 22. 2. 1948.

do AV²⁴⁴ a zmínili, že zastávají stejné stanovisko k socializaci jako Ústřední rada odborů. Stejně tak schválili stávkou, o které spíše mluvili jako o schůzích zamstnanců a fládali zamstnance, aby ji zbytečně neprotahovali.²⁴⁵

V sloupku se šéfredaktor Prorok vrátil k promluvě prezidenta, kterou pronesl k delegaci manifestantů. Na titulní straně najdeme i poznámku, že v nejbližších dnech promluví Beneš v rozhlase k národu, zatím ho prý vyzývá ke klidu.²⁴⁶

Vespod též strany otiskla redakce výběr ze zahraničního tisku, konkrétně ze stockholmského a londýnského. Uvedla zde i vyjádření amerického ministerstva zahraničí. To je stejné jako v tiskovině z ukázkových novin proti jednání komunistů.

Dále v listu najdeme text citující zprávu ministerstva vnitra o plánu, který má plánovat národní socialisté. Tento fakt byl slovy autora pouze konstatován, národních socialistů se v textu tedy nikdo nezastal, ani je neobviňoval.

Na straně byly otištěny dopisy SSD panu prezidentu a KSČ.

K analýze z vydání ze dne 24. 2. 1948 bylo poučeno dvanáct článků.

Středa 25. 2. 1948

Střední vydání československé demokracie neprobíhá jako noviny z hlavního dne krize února 1948. V úvodním článku byl probírán společný protest SR, Jugoslávie a Polska proti americkým plánům na obnovu Německa.²⁴⁷

K vnitropolitické krizi zde přímě hovořil pouze rozkaz ministra obrany armádního generála Ludvíka Svobody a náčelníka hlavního štábu s. branné moci armádního generála Bohumila Boška.²⁴⁸

Publicistický sloupek šéfredaktora rozebírá vystoupení podplukovníka SNB na ostravské manifestaci, která proběhla v sobotu. Kritizuje ho za to, že se ve své řeči oháněl postupy, které za války provádělo nacistické gestapo.²⁴⁹

²⁴⁴ Ovšem jen se souhlasem strany.

²⁴⁵ š. s. sociální demokracie jako důsledný zastánce demokratické a socialistické výstavby na vlastní zastává jak ve svém programu, tak i ve své denní politické praxi zásadně shodné stanovisko k socializaci jako ÚRO. Šel se pro jeho uplatnění důslednými zásadami demokracie, hospodářskými poměry tak, aby ukvapené rozhodnutí k němu z požadavku nepokřídilo hospodářskou výstavbu státu a prospěch pracujícího lidu. Č. s. demokracie, *K dnešní stávce*, 24. 2. 1948.

²⁴⁶ Prezidenta se týkají také další dvě poznámky, ve kterých pisatelé uvedli, že ho navštívili předseda vlády s ministrem vnitra a později také zástupci národních socialistické a lidové strany.

²⁴⁷ Téma sice šnapomáhá komunistům v jejich tvrzení o špatných úmyslech západní Evropy a USA, nicméně s vnitřní politickou situací text nemá nic společného.

²⁴⁸ Ti oba konstatovali, že situace bude řešena parlamentní cestou, ústavně a demokraticky. Zároveň dodali, že se armáda semkne kolem svého nejvyššího velitele prezidenta Edvarda Beneše. Promluva byla adresována důstojníkům, rotmistrům, poddůstojníkům a vojákům.

²⁴⁹ Ilen SNB Purzner nejprve odmítl gestapismus v řadách SNB. Následně však dodal, že proti tomu, kdo rozvrací republiku, bude gestapismus uplatněn v plné míře.

Kromě poznámky o veřejném proslovu prezidenta v rozhlasu najdeme na první straně uhlazenou krátkou zprávu o druhé schůzi představenstva strany, v rámci které demokraté učinili dispozici pro nové sestavení vlády.

Z vydání 25. 2. 1948 byly ke zkoumání použity tyto i texty.

úterek 26. 2. 1948

úterkem byl výtisk nabídl tená m zveřejněný dopis prezidenta adresovaný ÚVV KS a následnou odpověď komunistů. Texty byly z úterý 24. 2., vznikly tedy ještě před posledním dnem krize a samotným převratem. Edvard Beneš v nich vysvětloval své stanovisko a uváděl, že je nutné setrvat na demokratických zásadách, a žádal je tímto o smírnou dohodu s ostatními stranami. Komunisté odmítli. Jejich argument byl stále stejný: demise ministrů, jejich nezodpovědné chování, chystání protistátního puče národními socialisty aj.

Rozhodující událost předvečerního dne reflektoval pouze slánek, ve kterém bylo oznámeno přijetí demise, byli zde vypsáni odstupující ministři a jména těch, kteří je zastoupili.

V pravém sloupci první strany najdeme krátké prohlášení sociálních demokratů Laušana a Fierlingera. Hovořilo k příslušníkům SSD a ujišťovalo je, že rozkol ve straně byl již zdárně vyřešen.²⁵⁰

Na druhé straně byl otištěn slánek o spikleneckví na Slovensku, o kterém informovaly i Nová svoboda a Práce.²⁵¹

Z československé demokracie ze dne 26. 2. 1948 bylo do zkoumaného vzorku vybráno osm slánek.

3.1.5 Práce o list Revolučního odborového hnutí

Deník Práce byl listem pracujících lidu. Tělo o noviny nestraničné, které psaly především o tématech týkajících se každodenního života zaměstnanců a jimi vybudovaných odborů, závodních rad a jiných svazů. V únoru 1948 psala redakce Práce pod vlivem KS. Příčinou byl fakt, že samotné ROH a ÚRO sympatizovaly s komunisty a jako takové se tyto organizace postupně staly jejich nástrojem k ovládnutí státu.

²⁵⁰ V dalším textu jeho autor psal, že se americký ministr Marshall velice zajímá o momentální situaci v SR a že se o ní chystá jednat s britským velvyslancem Interpolu. Ve zprávě nenajdeme žádné informace o tom, jaké postavení k vzniklému stavu zaujímá.

²⁵¹ Údajně byla odhalena skupina pokoušející se o násilný převrat v SR, která byla navíc v kontaktu s generálními konzuláty dvou západních mocností.

Po převratu jim v ruce sloužily při realizaci jejich politiky. A tak noviny pracujícího národa bez ohledu na stranickou příslušnost ztratily svůj povodní záměr.

Vydavatelem listu byly závody Práce, tiskácké, nakladatelské a knihkupecké podniky Revolučního odborového hnutí. Jako šéfredaktor zde působil Jiří Síla. Vydání pro Ostravsko-Valašsko vycházelo od 10. srpna 1946 do 30. prosince 1948.²⁵²

Do zkoumaného vzorku byla použita regionální vydání Práce pro město Ostrava, která vycházela v letech od 18. 2. do 26. 2. 1948. Do analýzy nebylo zahrnuto vydání z pondělí 23. 2. 1948.²⁵³ Periodikum v těchto dnech informovalo o politickém dění ve vládě a jeho sledcích v celé republice, soustředilo se však hlavně na témata kolem nedávného sjezdu závodních rad, úterní stávky, rezolucí a manifestací zaměstnanců. Texty ve velké míře oslovovaly čtenáře, poukazyvaly na jejich sílu, jednotu a možnost promluvit a změnit tím poměry ve státě k lepšímu. Tímto postupem se Práce od zkoumaných stranických periodik značně lišila.

Práce měla převážně šest stran, zpravodajství zabíralo i dvě třetiny listu. Na posledních dvou stranách pak bývala kulturní rubrika, inzeráty a sport.

Většina článků byla označena zkratkou jména novináře, který je napsal.²⁵⁴ Anonymních textů zde najdeme jen osm, ve většině případů byli pisatelé podepsáni celým jménem.²⁵⁵ Z československé tiskové kanceláře bylo převzato osm zpráv.²⁵⁶

Celkem bylo do analýzy použito 84 článků.

Středa 18. 2. 1948

Úvodní text středečního vydání informuje o předem ukončené vládní schůzce 17. února.²⁵⁷

Titulní články, z nichž první je na titulní straně, redakce vnovala ostravským sociálně demokratickým odborářům, kteří napadli činnost ÚRO a ROH. Inkriminovaný text byl otištěn v ostravském listu československá demokracie. Odboráři údajně prohlásili, že

²⁵² DOHNALOVÁ, E., NICOLAUSOVÁ, E., *Soupis periodik Sm. kraje*. 1. vyd. Olomouc, Státní vnitřní knihovna v Olomouci 1987. s. 232.

²⁵³ V záhlaví novin z 22. 2. 1948 je avizováno speciální vydání následujícího dne, v archivu však není k dispozici. Domníváme se, že příčinou mohl být fakt, že Práce ten den vycházela jen jako celostátní, nikoli její regionální mutace.

²⁵⁴ V 61 případech

²⁵⁵ 4krát bylo pod článkem jméno Zápotockého (předseda ÚRO), 3krát Eršana (generální tajemník ÚRO) a 1krát Fukse (předseda KAV) a Klimenta (poslanec).

²⁵⁶ Redakce listu často využívala titulky k vyjádření důležitosti či senzací dané zprávy. Kromě samotných titulků zde najdeme titulky s nadtitulky (41krát), méně často se pak využívalo spojení s nad- a podtitulky (19krát).

²⁵⁷ Vinu za zmařený jednání komunisté svalují na SNS a SL, v článku je dále uvedeno prohlášení KSČ, ve kterém mluví o chystaném sjezdu závodních rad a rolnických komisí. K sjezdu hovoří i předseda ÚRO Zápotocký, který je citován v článku s názvem *Chceme-li odstranit křivdy, musíme smířlivě přistoupit k socialismu*.

ob odborové organizace jdou proti vlastním členům a zneuvěřují sjezd ke stranickým úředním. To se novináři v *Práci* snaží popít, uvádí skutečné záměry ROH a obviňuje sociální demokraty, že sami do celé kauzy zatahují politickou stranickost. K oponentům sjezdu se vyjadřuje i sám Antonín Zápotocký.

Protikomunistický text ve výtisku nenajdeme, ve kterých jsou napadány strany v politické opozici.

K analýze bylo z tohoto čísla použito pět textů.

úterek 19. 2. 1948

úterkové *Práce* obsahuje články zaměřené na obranu sjezdu a proti SNS. Obhajobu pronáší opět Antonín Zápotocký na titulní straně. Následuje článek, který popisuje, proč se nekonala schůzka ústavní komise. Delegace národně socialistických politiků dorazila prý v jiné sestavě, neřekla ve které měla a požadovala jednat o věcech ze zasedání předchozího dne.²⁵⁸ Negativní postoj vůči SNS byl zaznamenán i v dalším textu, kde autor napadá jejich ústřední tiskový orgán *Svobodné slovo* za články orientované proti *Práci*.²⁵⁹

Proti všem nekomunistickým stranám vystupoval pisatel článku, ve kterém odmítl návrh ministra výživy Majera (ČSSD) na změnu platů státních a veřejných zaměstnanců. Ten se svou koncepcí údajně snažil podkopat důvěru v ÚRO a rozbít tím celou ROH. Zároveň nechala *Práce* prostor k vyjádření poslanci Fierlingerovi (ČSSD), který se v listu společně s poslancem Klimentem vyjádřil ke krizi Národní fronty a obhajoval jednání ROH.²⁶⁰

Na titulní straně si čtenáři mohli přečíst pokyny k nedělnímu sjezdu závodních rad.

Obsahy článků odpovídají očekávané produkci listu Revolučního odborového hnutí. Převládá zde řeč o situaci kolem ROH a chystaného sjezdu. Zároveň je však nutné podotknout, že i když vládní z textů (stejně jako v předchozím vydání) nenapadal

²⁵⁸ To ale podle komunistů nebylo možné, protože zde nebyly přítomny osoby, které jsou povinné tyto záležitosti projednávat. Národně socialisté tedy odmítli v jednání dále pokračovat.

²⁵⁹ Štak jsme se ve středu dozvěděli ze *Svobodného slova* sensační odhalení o tom, že tisk odborového hnutí snaží se co nejlépe připravit sjezd propagandou zdivočením jeho důvěritelů a že soustavně ukazuje pracujícím na nebezpečí inflace. (*Práce, Strach fabrikant ze sjezdu závodních rad*, 19. 2. 1948) Text, vytržený z kontextu článku *Svobodného slova* ve skutečnosti nic tak negativního proti tisku ROH neobsahuje. Můžeme se domnívat, že v tomto případě jde spíše o jakési zesměšlení národně socialistického tisku než o věcnou protiargumentaci.

²⁶⁰ Majer patřil do řad ČSSD, která se profilovala pravicově a měla blízko k názorům SNS, zatímco Fierlinger byl představitel levicových sociálních demokratů a přinutil k politice KSČ. Jeho politické zaměření se projevilo 25. února, když stal se staronovým předsedou ČSSD. Majer ten den rezignoval a následně uprchl do exilu, aby si zachránil život. (Š. Státní soud v letech 1948-1953 tresty smrti nečetil.Š) - KAPLAN, K., PALE EK, P., *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1.vyd. Brno, Barrister & Principal 2001. s. 205.

KS , vyskytovaly se zde negativní názory v i stranám opozi ním. Hlavním nep ítelem byla eskoslovenská národn socialistická strana.

Z vydání 19. 2. 1948 bylo zkoumáno celkem –est lánk .

Pátek 20. 2. 1948

Titulní strana Práce se nevyzna uje fládným nadm rným titulkem i textem. V t–ina lánk ²⁶¹ se týká informací, rezolucí a pokyn k sjezdu závodních rad. O sjezdu se mluví i ve zpráv ze zasedání p edsednictev SSD a SNS.

SSD byla zobrazována, na rozdíl od úterního ísla, odli–ným, nyní ne tak kritickým zp sobem. Redakce ve dvou lánkách konstatovala, že strana zasedala a probírala sjezd ROH. Dodala, že sociální demokraté pouze upozornili na pořadavek, aby sjezdu nebylo vyuffíváno jednostrann .

Z vydání Práce dne 20. 2. 1948 bylo analyzováno osm lánk .

Sobota 21. 2. 1948

Hlavní novinou sobotního ísla byla demise ministr tí stran. V lánku nadepsaném titulkem táhnoucím se p es celou –í ku stránky, popisoval redaktor listu, jak v pátek (ne)probíhalo zasedání vlády a že celá událost vyvrcholila podáním demise ministry SNS, SL a DS prezidentu Edvardu Bene–ovi.²⁶² Demise byla Prací odsuzována podobn jako Novou svobodou. Teze, že minist i opustili vládu a zanechali KS , aby krizi vy e–ila, bylo vyuffíváno k mobilizaci tená , pracujících ob an a ke glorifikaci osobnosti Klementa Gottwalda.

Na první stran najdeme také zprávu ministerstva vnitra a ministerstva národní obrany o vy–et ování kriminální innosti Pravomíra Reichla, kterou otiskla i Nová svoboda.²⁶³

T i texty se v nují rezolucím, oznamují, kolik jich bylo podáno, kterými podniky a že v–echny spole n stojí za vládou a ROH. Zpráva z regionu avizuje dnes konanou manifestaci pracujících v Ostrav .

²⁶¹ P esn 5 z 8 text .

²⁶² P edev–ím národní socialisté jsou zobrazováni jako organizátor a tudífl viník nastalé situace. Autor psal, že komunisté p itom m lí p ípravenou zprávu ohledn zm n pom r v pražské SNB a generál Svoboda cht l navíc podat prohlá–ení ke zpráv Svobodného slova o odhalení spiknutí v severozápadních echách (Viz tzv. Mostecká aféra ó kap. 2.1 ó pozn. pod arou . 15). Pravicové strany se i p esto odmítaly zasedání zú astnit.

²⁶³ Tento p ípad také souvisí s Mosteckou aférou, ve které se komunisté snažili obvinít národní socialisty z protistátní innosti.

Na rozdíl od ostatních periodik *Práce* zřejmě ji oslovovala obě strany, redaktoři neustále opakovali, že pracující lid rozhodne, že se musí semknout, ukázat svou sílu, jednotu apod. Tento jev podporovaly četné rezoluce.

Z novin jsme k rozboru vyuffili osm článků .

Neděle 22. 2. 1948

Úvodní strana listu tematicky patří především probíhající manifestacím v Praze a Ostravě . V článku s názvem *Doplnit vládu lidmi v rámci Národní fronty* cituje redaktor proslov premiéra ze Staroměstského náměstí.²⁶⁴ Novinář i *Práce* zaznamenali také řeč, kterou v Praze přednesla poslankyně Kouřová-Petráková (KSČ), která za svůj projev byla později ze strany vyloučena. Tetě citovanou osobou v samostatném článku byl poslanec Kliment. Ten prohlásil, že reakce zúrodní výsledky znárodnění a dvouletky, a předchozí vládu Petra Zenkla nazval relikviem mnichovským . Tvrdým přednesem četným na titulní straně byl projev Viléma Nového, šéfredaktora Rudého práva, na manifestaci v Ostravě . Slovo zde dostal také podplukovník SNB, tvrdil se ohradil proti reakci a předcházel v ruce Gottwaldovi a ministru vnitra Noskovi, jeho slova byla probírána v nekomunistickém tisku.²⁶⁵ Manifestacím se na následujících stránkách věnovala další část článků .

Redakce *Práce* tento den do novin zveřejnila také dopisy KSČ prezidentovi a KSČ. Nechybí ani rozhovor Edvarda Beneše s politickou deputací z řad manifestujících. Věchly tyto tři články otiskla rovněž *Nová svoboda*.

Práce se nadále orientovala na pracující, na ROH a tudíž i na věchly, co souviselo s manifestacemi zaměstnanců i se sjezdem závodních rad.

Do výzkumného vzorku bylo z *Práce* vydané 22. 2. 1948 zveřejněno patnáct článků .

Úterý 24. 2. 1948

Nejrozsáhlejším textem titulní strany je zpráva ministerstev vnitra a obrany, podle které KSČ chystala protistátní pučku.²⁶⁶ Druhý obsáhlý článek na první straně obsahuje informace o dnešní stávce zaměstnanců na podporu rezoluce sjezdu. Ke stávce najdeme v úterň *Práci* další dva články.

²⁶⁴ Ten kladl vinu za krizi pravicovým nekomunistickým stranám, kterou vyvolaly kvůli předvedení osmi tisíců vojáků SNB. Obvinil je, že chtějí rozbít jednotu lidu a pravou NF složenou z bratrského svazku dělníků, rolníků, inteligence a řemeslníků . Dále uvedl, že Svobodné slovo hájí úpěnlivě na SNB a viníky nazývá svedenými lidmi.

²⁶⁵ V *Novém slově*, *Hlasu a s. demokracii* je obviněn z propagace gestapismu, který podle něj bude aplikován na věchly, kteří budou rozvracet republiku.

²⁶⁶ Podle podtitulků ho národní socialisté organizovali v branných komisích, kde ilegálně drželi zbraně a připravovali bratrovražedný boj.

Ve zprávě nesoucí název *Sociální demokraté zstanou ve vládě* autor psal o zasedání SSD, o jejím rozhodnutí nepodávat demisi a o dopise KS adresovaném sociálním demokratům.

V novinách byly otitřeny další rezoluce²⁶⁷ na podporu komunistické činnosti. Jde celkem o čtyři články, které zprostředkovávaly požadavky zamstanců.

Na druhé straně podal redaktor zprávu o proběhlém Sjezdu s- sovětského přátelství. Je zde vepsána citace Edvarda Beneše, která zaznamenává údajnou reakci na pozdravný telegram, který byl z akce zaslán jemu a generalissimu Stalinovi.²⁶⁸ Na stejném listu je i poznámka, že prezident se chystá v nejbližších dnech promluvit do rozhlasu a reagovat tak na tisíce telegramů, které mu každodenně chodí.

Z Práce ze dne 24. 2. 1948 bylo do analýzy zahrnuto sedmnáct článků.

Středa 25. 2. 1948

P evládajícím zpravodajským tématem Práce byla úterní stávková zamstanců. Na titulní straně se jí věnují tři články. Jeden z nich popisuje, jak probíhala stávka v Ostravě a na jiných místech republiky, další je zaměřeno přímo na Prahu a také na následnou manifestaci pracujících, která tam proběhla.²⁶⁹ Posledním je příspěvek projevu generálního tajemníka ÚRO Evžena Erbana.

Centru titulní strany vévodí titulek *Význační funkcionáři i národní strany v protistátním postoji*, z čehož stal však osamocený, text najdeme až na straně tři. Poslanci SNS Šípek, Hora a Loubal mohli chystat převrat, shromáždí ovšem zbraně do pohotovostních skladů a připravovat vyslání vojska do SSSR.

Pravicových stran se ve vydání ječtýkají dvě témata. Jedním je reakce národně socialistických odborů na zákaz vedení strany členům vstupovat do AV.²⁷⁰

²⁶⁷ Rezoluce se v rámci analyzovaného období v mnohém shodovaly: 1) věřící stojí za Gottwaldovou vládou, 2) doplnit vládu z pokrokových slovek za odstoupivšími ministry, 3) staví se plně za rezoluci, na které se shodl sjezd závodních rad, 4) nově doplněná vláda a splnění volebního programu z června r. 1946, 5) zavazují se, že budou bojovat proti tomu, kdo v pilném vykonávání činnosti překáží.

²⁶⁸ Mezititulok: Prezident dr. Beneš: Sovětský svaz, nejpevnější záruka naší bezpečnosti. ŠV odpovídá na pozdravný zdraznil pan prezident, že vždy ze všech sil pracoval pro naše spojení se Sovětským svazem a skutečnost, že se to podařilo, považuje za jeden z velkých úspěchů, které naše země získala v této válce. Šípek a Slováci nadto mají ze všech okolností na zetele, že jejich veliký soused Sovětský svaz je dnes nejpevnější zárukou jejich bezpečnosti a zaslouhuje si hluboké vděčnosti a neotřesitelného přátelství. (Práce, Sovětský svaz pozoruje velmi bedlivě vývoj v SR, 24. 2. 1948.) O domníváme se, že obsahem prezidentova telegramu jsou pouze prázdná formální slova. Například ze vzpomínek Huberta Ripky víme, že Beneš byl již v jakou dobu z politiky SSSR zklaman, ba otečen a litoval, že Stalinovu taktiku neprohlédl dobře. - RIPKA, H., Únorová tragédie. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 200.

²⁶⁹ Na konci textu je uvedena bagatelizující informace o protestujících studentech: ŠA ječt jedno: od poledne, kdy pracující stávkovali, zdržovalo se na náměstí několik svedených mladíků a dávali. Nikdo si jich nevěchal, ani stráž SNB, třebaže si hlouky dovolily skandovat hesla, jako, SNB se nestydí o jít s bodáky do lidí (!). O tyto hlouky po příchodu pracujících rychle zmizely. O Práce, Desetitisíce pracujících zaplnily Václavské náměstí, 25. 2. 1948.

²⁷⁰ Ti údajně protestují proti takovému postupu, protože mají pocit, že je to v jejich zájmech izoluje od ostatních.

Druhé je novinářské. Pisatel informoval o zavedení poštovního úřadu v brněnských novinách Slovo národa, Národní obroda a Svobodné noviny, které byly dány pod kontrolu jako orgány akčního výboru NF.²⁷¹

Pro analýzu bylo z tohoto ústředí vybráno deset článků k tématu reflexe po převratu v únoru 1948.

úterek 26. 2. 1948

Práce na rozdíl od listů pravicových stran existenci po převratu 25. února, tedy komunistický politický převrat. Do analýzy jsme tedy mohli zahrnout i její vydání ze šedesátých let.

Úvodní stranu vydání obsadily především titulky hlásající po převratu demisi ministrů prezidentem Benešem, ustavení nové Národní fronty a Ústředního akčního výboru. V textech pak najdeme především pohled nových členů vlády i ÚAV. V článku nesoucím název *Republika oproti národní reakci – astním domovem pracujících* reflektuje autor státní situaci v Praze a na politické scéně. Píše o proslovu Klementa Gottwalda kásajícímu davu na Václavském náměstí poté, co se vrátil z Hradu a citoval podkování KS prezidentovi.²⁷²

Obsah listu dokazuje rozpínání politické agitace. Texty jsou stylizovány jako radostné, vítězné, a především ve věštině – í ící myšlenky o novém budování silného pracujícího národa. Taková tendence byla nalezena v článcích *Republika oproti národní reakci – astním domovem pracujících*, *Lid rozhoduje*, *Dnes den radosti celého národa* i *Mohutný mobilizační nástup*.²⁷³

²⁷¹ Deník Revolučního odborového hnutí oznamuje zabránění redakcí a následnou cenzuru nezávislých novin. V textu se vzpomínají také tzv. bílá místa, které redakce z poštovního úřadu v novinách demonstrativně zanechávaly. Nakonec jim i tento počin neprošel. Jako důvody zabránění jsou v textu uvedeny tyto argumenty: Národní obroda a Slovo národa otiskly takové články, že musely být zabaveny. Troufalost obou redakcí došla údajně tak daleko, že opravené vydání vyšlo s bílými místy. Svobodné noviny byly převzaty proto, že v úterý nabádaly studenty k demonstraci. (Práce, *Zavedení poštovního úřadu v brněnském tisku*, 25. 2. 1948.)

²⁷² KS prohlásila, že chápe prezidentovu nesnadnou volbu a právě proto jsou mu věřící vděční za to, že vyslyšel přání lidu. / Ke konci článku redaktor dodal, že i v redakci Práce byli rozvratníci, kteří jsou však nyní odstraněni a deník má být dál pokračovat ve své novinářské činnosti bez podobných reakcí.²⁷³

²⁷³ ŠA již se objevují modrá svítla prvních vozů, za nimi další a další – a tu zastavuje v zasedání vlády, který, pozdravován obrovskou bouřnou nadšením, vystupuje na provizorní tribunu. A říkají soudruh Gottwald! Ó A říkají prezident Beneš! Ó rozléhá se ze státnice úst. Klement Gottwald oznamuje vám radostnou zprávu: Pan prezident dnes odpoledne přijal demisi odstoupivších ministrů. (Práce, *Republika oproti národní reakci – astním domovem pracujících*, 26. 2. 1948), ŠVečer uspořádejte v restauracích, kavárnách, závodních klubech, lidové veselice. Vyzýváme hudby, aby v tento den radosti celého národa hrály na veselících zdarma. Pracující lidé na závodech, zavazujte se výššími pracovními výkony pomoci nové vládě vést národ k – astně socialistické budoucnosti. (Práce, *Dnes den radosti celého národa*, 26. 2. 1948), ŠPracující lid dokázal, že nepřipustí rozvrat v naší republice. Je ovšem potřeba dále bdít a být připraveni, aby byl zabezpečen poštovní klid pro budovatelskou práci. (Práce, *Mohutný mobilizační nástup*, 26. 2. 1948.)

Co se týče pokračujících změn v nekomunistickém tisku, informovala Práce o převzetí tiskáren Melantrich a Hlas v Ostravě, na této straně pak avizovala zastavení slovenských periodik Nové prúdy, časopis a Mladlo.

Články o pravicových stranách jsou spíše formální. Týkaly se víceméně jejich nových členů, kteří s těmi minulými nesouhlasili a přidal se ke KSČ.²⁷⁴ Tyto texty jsou v nově založeném SSD, jejímu novému vedení a politickému směřování.

Obsáhlejší text této strany o protistátním spiknutí na Slovensku uvedla i Nová svoboda.

Pro analýzu vydání ze dne 26. 2. 1948 bylo použito patnáct článků.

3.2 Shrnutí únorových událostí tak, jak je zachytilo písmo ostravských periodik

V rámci této kapitoly se pokusíme o vyhodnocení analýzy novin, o její interpretaci, komparaci zobrazování událostí v jednotlivých listech a o zachycení obsahového a názorového posunu periodik písmem o politické krizi.

Na základě rozboru zkoumaného vzorku článků můžeme hovořit o značných rozdílech mezi obsahy, stylem a specifikacemi listů. To se projevovalo v tematickém zaměření, v délce textu, v jejich umístění v rámci výtisku, ve velikosti a délce titulků a v neposlední řadě ve stanovisku, jaké k předmětu zastávali autoři článků.

Příznačným rysem tisku, se kterým pracujeme, je jeho stranickost. Kromě deníku Práce²⁷⁵ jde o listy tehdejších politických stran. Tento fakt se ve vzorku značně projevil. Každé periodikum upřednostovalo prezentaci politických názorů a činnosti strany a tisklo věčně její dlehlitá prohlášení. Jako takové si noviny věřily ostatních listů. Členové jednotlivých redakcí novin si obsahy otištěných článků navzájem komentovali, některé z nich citovali, ale také kritizovali.

Tehdejší podoba zpravodajství neodpovídá té době. Kromě avizů a noticek často přebíraných z TK i od jednotlivých partajů bylo téměř nemožné najít texty bez názorů a interpretací autora. Články se tedy nedaly přesně diferencovat na publicistické a zpravodajské, stejně tak nebylo možné rozlišit jejich flánry.²⁷⁶ V analýze textů se

²⁷⁴ Dovolujeme si tvrdit, že redakci –lo p edevím o vyvolání dojmu, že pluralita politických stran stále existuje, věčně mají stále svou moc a že ti, co odešli, byli neřádní.

²⁷⁵ Deník Práce se v daném historickém období věak obsahově profiloval komunisticky, i když to byl p edevím list nestraničké organizace ROH.

²⁷⁶ Cílem analýzy nebylo cílem práce. Jsme si vědomi toho, že publicistika vyjadřuje názory písmem, není samotné zpravodajství. Avšak v analýze –lo p edevím o reflexi únorové události, tedy o celkový obraz, jaký noviny podávaly svým čtenářům.

nezabýváme ani zpravodajskými hodnotami, jako jsou objektivita i neutralita textu.²⁷⁷ Tomáš Trampota ve své knize uvádí zjednodušenou definici zpravodajství takto: „Jednoduše řečeno, objektivní zprávy, které nikomu nestraní, nevykloužují žádnou část z potenciálního publika a mohou být přístupné pro všechny typy příjemců.“²⁷⁸ Ve zkoumaných novinách února 1948 články stránily bu komunistům, ROH, národním socialistům, sociálním demokratům, lidovcům i slovenským demokratům. Protože tená i byli politicky zaměření, nemohly být tyto noviny pro příjemce srovnatelně přístupné. Svou stranickost listy otevřeně deklarovaly a na základě toho si je příjemci vybírali.

Politické zaměření listů způsobovalo velmi rozdílnou interpretaci a popis jednotlivých událostí. Každý z nich tak svým tenátem zobrazoval jinou skutečnost. Teoretici mediální konstrukce reality prohlásí, že masová média vytvářejí svou vlastní (mediální) realitu, která má jen málo společného s objektivní realitou.²⁷⁹ Noviny zprostředkovávají svým tenátem obraz událostí, kterých se sami nemohli zúčastnit. Protože do článků nelze vepsat vše, dochází k jisté selekci. Zkoumaná periodika byla politická, selekce i interpretace reality se odvíjela od skutečnosti, kterou chtěla zobrazovat dotyčná politická strana. A tak se listy účastnily na konstruování skutečnosti kolem probíhající vnitropolitické krize.²⁸⁰ Šifra zaátku 20. století Walter Lippmann hovořil o tisku jako o nástroji konstruování význam ovlivňujícím postup lidí k událostem. Tvrdil, že lidé nejednají podle toho, co se událo, ale podle toho, co si na základě obrazu, které jim předkládá tisk, myslí, že se událo.²⁸¹

²⁷⁷ Ve zprávách nejsou dodržovány základní zpravodajské normy. Pro dnešní liberálně demokratické společnosti máme mezi požadavky na zpravodajství za adit objektivitu, vyváženost a nestrannost. (TRAMPOTA, T., *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha, Portál 2006. s. 143.) V SR v rámci 3. republiky však takové normy neexistovaly. Tyto jevy se s obsahem stranických novin doslova vykloužují. Kromě nepravidelných sloupců na titulních stranách a publicistických textů psaných kurzívou (což byly výjimky v případy) nelze s jistotou tvrdit, který z textů je a který není redakcí zamýšlen jako publicistický. V žádných z analyzovaných novin nebyla zaznamenána ani pravidelná rubrika, ve které by se publicistika vyskytovala.

²⁷⁸ TRAMPOTA, T., *Zpravodajství*, 1. vyd. Praha, Portál 2006. s. 145.

²⁷⁹ SCHULZ, W., Funkce a sledky politické komunikace. In: JIRÁK, J., ÍCHOVÁ, B., *Politická komunikace a média*, 1. vyd. Praha, Karolinum 2000. s. 24.

²⁸⁰ O sociální konstrukci reality psali ve své společné knize P. L. Berger a T. Luckmann. (BERGER, P., L., LUCKMANN, T., *Sociální konstrukce reality*, 1. vyd. Brno, CDK 1999.) Myšlenkou této teorie je sociálně vytvářená realita, tedy realita utvářená v určité sociální komunitě. Na jejích dílo navázal koncept Mediální konstrukce reality, který považuje média za primární konstruktéry skutečnosti.

²⁸¹ SEDLÁKOVÁ, R., Mediální konstrukce reality o reprezentace druhých. In: FORET, M., LAPÍK, M., ORSÁG, P. *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc, UP v Olomouci 2008. s. 149. / Sedláková dále uvádí: „Obraz světa, který média produkují, je především lidským výtvoem, nikoli zachycením i odrazem reálně existujícího. Mediální konstruování reality se však od sociálního odlišuje svou jednostranností. Zatímco sociální konstrukce reality je reciprocí proces, v případě médií se interakce vytrácí a v téna pro příjemce není do vytváření reality ze strany médií zahrnuta.“ (Tamtéž, s. 150)

3.2.1 Především ukončení schůze vlády v úterý 17. 2. 1948

V úterý 17. února se konala vládní schůze. Od 13. února však Národní fronta stagnovala, protože pravicové strany čekaly, až KS splní rozhodnutí, která toho dne byla odhlasována. Jednalo se především o změnu poměrů v SNB.

O jednání, které bylo neoficiálně ukončeno Klementem Gottwaldem, informuje *Nová svoboda*, *Práce*, *Nové slovo* a *Práce* demokracie. V *Hlasu* o tomto tématu nebylo nic nalezeno.

List národních socialistů jím v titulku a perexu oznamuje, že schůze byla ukončena především a neoficiálně předsedou KS. Pravicové strany chtěly od komunistů slyšet, zda došlo ke splnění vládního rozhodnutí. Odpovědi byly jen Gottwaldovy výmluvy, že není přítomen ochravný ministr vnitra Václav Nosek. Když SNS a SL dále naléhala, že o situaci má podat zprávu ministr informací Kopecký, který byl Noskovým zástupcem, Gottwald zasedání ukončil. Až později se ostatní členové vlády dozvěděli, že odjel na Hrad nahlásit prezidentovi, že pravicové strany v ele s národními socialisty svým chováním neumožní další práci NF a že se snaží o vytvoření krize, aby mohly nastolit úřednickou vládu.²⁸²

V *Nové svobodě* je pouze torzo článku o této události. Je ho však dostatečně, abychom se dozvěděli, jak celou akci komunisté ve svém tisku podali. Navíc tento chybný text najdeme ve vydání *Práce*, která kromě perexu celou zprávu převzala z komunistického tisku. Na schůzi se komunisté údajně snažili všemi silami o pokračování v jednání o nové ústavě. Na které politické strany se ale rozhodly zvláštěm způsobem vyvolat chaos, přerušit tak jednání o ústavě a vytvořit úřednickou vládu.²⁸³

Zatímco národní socialisté v periodiku upozorovali na fakt, že ovládnutí policejního aparátu komunistickou stranou je vážná věc, kterou nelze podceňovat, komunisté propagovali sjezd závodních rad, který šv této situaci nabývá je-t v t-ího významu. Texty v *Nové svobodě* a v *Práci* vyzývají k pohotovosti všech obyvatel²⁸⁴, aby byli připraveni všemi silami hned v zárodku zmařit jakékoliv podvrtné záměry. *Nové slovo* se zabývá otázkou, zda se bude plnit vládní usnesení a naráží tím na fakt, že komunisté rozhodnutí, odhlasované nekomunistickými stranami, z 13. února napadli jako protiústavní (viz kap. 2.1 - Úterý 17. února o Další bezvýsledná vládní schůze).

²⁸² RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 190-191.

²⁸³ Štímtó postupem zamýšlejí iniciátelé určitých politických stran záměrně vyvolat chaos, jenž by nejen ohrozil uskutečnění nové ústavy (í), ale jenž by také ohrozil řádné provedení svobodných demokratických voleb, jejichž výsledku se reakce bojí. *Nová svoboda*, *Vážený pokus reakce o vytvoření úřednické vlády*, 18. 2. 1948.

²⁸⁴ Nejmástěji dělníky, rolníky, řemeslníky a inteligenci. Zde je-t všech pokrokové a demokratické lidi.

Komunistická kampa v novinách zakrývala okolnosti kolem SNB, snažila se odpoutat pozornost veřejnosti tím, že obviňovala pravicové strany ze snahy o úřednickou vládu. Vládní usnesení z 13. února přitom odhlasovala kromě SNS, SL a DS i SSD.²⁸⁵

Nové slovo prohlašuje slovy národních socialistů, že pokud KS hodlá nadále vzdorovat vládnímu výnosu, nebudou se dalších shromáždění účastnit.

3.2.2 Středa 18. 2. 1948 o Zasedání ústavodárného sněmu Národní fronty, situace se vyhrcojuje

Ufíl v úterním vydání Nová svoboda avizuje středeční jednání s dodatkem, že vzhledem k bouřlivé atmosféře ve vládě není jisté, zda vůbec proběhne.

Po dvou neúspěšných jednáních a prohlášeních stran se slova v tisku přirostla. Sociální demokracie, Hlas i Nové slovo vystupují ve svých textech proti komunistům. Sociální demokraté jednak kritizují odkládání ústavních jednání, prý ujívaní a vyjádření KS. Komunisté prý mluví, jako by se ufil v Praze pomalu reakce chystala chopit moci.²⁸⁶ Noviny poukazují na zastaralé nářky komunistického tisku o potřebě nové formy NF. V čem obviňují KS, že část viny na neplnění vládního programu je i na ní, jsou zde zmíněny i některé zákony, které má Gottwald od sociálních demokratů k dispozici ufil více jak čtvrt roku. Podobně psali i novináři Hlasu. Lidovci se nelíbilo, že komunisté pravicové strany obviňují ze zdrflování činnosti vlády a sami najednou velice prosazují jednání o zákonech, které jsou připraveny již dva roky. Komunisté se dle tisku SL sami snaží o úřednickou vládu, do které by dosadili úředníky svých sekretariátů a zaměstnance ÚRO.

Proti prohlášení KS ohledně schůzky ze ústavodárného sněmu, které Hlas nazývá lyricky dojemným, vystupuje i Nové slovo. Výroky Gottwaldovy strany jsou dle listu národních socialistů lživé a tvrzením o chystané úřednické vládě se dopouští hrubého utržení na čest i ostatním stranám Národní fronty. Úřednickou vládu národní socialisté odmítají jako doslova šzlýõ nápad. K svolání, které předsednictvo KS vydalo po úterní schůzce vlády a ve kterém tvrdí, že se pravice snaží řešením podružných problémů ochromit činnost vlády a vyvolat chaos, píše Nové slovo, že všechny nekomunistické strany otázku

²⁸⁵ Na tento fakt upozorňuje Nové slovo například v článku titulní strany ze dne 22. 2. 1948 s názvem *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen*. Srov. též RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 185.

²⁸⁶ Špo úterní „sensaci“ komunistického tisku s tajnou dohodou soudr. Lau-mana s Petrem Zenklem, vyrazil v era komunistický tisk s prohlášením předsednictva KS, které je stylisováno tak, jako by u nás ufil ufil reakce chtěla se zmocnit moci.õõ eskoslovenská demokracie, *Prohlášení s. sociální demokracie k situaci*, 19. 2. 1948.

kolem SNB nepovažují za podružnou. Tento fakt byl dle autora příslušného článku dokázán hlasováním na jednání 13. února, kde komunisté zůstali vlastní vinou izolováni.

Schůze ústředního sněmu NF je popsána ve třech různých periodických odli-
nách. V Novém slově jsme se dočetli, že se Stránský s Drtinou ohradili proti tvrzení KS
o ústřednické vládě. Drtina dodal, že jde pouze o snahu komunistů odvést pozornost
veřejnosti od okolností kolem SNB.²⁸⁷ Oba ministři chtěli jednat o nesplnění vládního
rozhodnutí, Gottwald akci ukončil s tím, že si poradí s ostatními stranami o možnostech
realizace jejich požadavky v rámci ústavního sněmu.

Národně socialistickou taktiku komunistická Nová svoboda odsuzuje jako
sabotérství. Již v titulku a perexu článku první strany píše, že se národní socialisté
pokoušejí vyvolat vládní krizi a chtějí jednat o osobách SNB, aby znemožnili jednání
o ústav. Švede je bludná vytvoření ústřednické vlády a nechtějí se dohodnout, chtějí krizi
a rozvrat.²⁸⁸ O samotné schůzi list píše takto: SNS místo předsedy Zenkla a Buriana
vyslala na sněm ministry Drtinu a Stránského a ti její vyuffili pro své prohlášení. Tím, že
o ústav vůbec nechtějí jednat, překvapili ostatní strany včetně SSD. Z jednání tedy dle
komunistického tisku vyplývá, že národním socialistům vůbec nejde o dořešení nové
ústavy, a tudíž že se snaží před volbami vyvolávat problémy, které by mohly ohrozit
dosavadní pokojnou výstavbu státu.

Deník Práce přiblížil jednání nepodal tak útočnou jako Nová svoboda. Ve srovnání
s ostatními byl otištěn jen krátký text o tom, že se na zasedání dostavili ministři SNS,
kteří chtějí projednávat téma probírané na úterní schůzi vlády²⁸⁹. Drtina se Stránským
i po zjištění, že ústřední komise NF není zmocněna tuto záležitost řešit, stále svůj problém
prosazovali, a proto musel předseda Gottwald sešlost ukončit. Klasifikace počinání
národních socialistů je v Práci vykreslena negativně, chování Klementa Gottwalda je
naopak popsáno tak, aby celá událost vyzněla v tom smyslu, že předseda KS jednal pouze
podle zákona a daných pravidel a byl donucen korigovat nepřipustné chování členů SNS.

3.2.3 Jak (ne)probíhalo poslední zasedání vlády, ministři podávají demisi

Nejpodrobněji se o celé situaci rozepsal komunistický tisk. Nová svoboda otiskla
reportáž redaktora Rudého práva Antonína Svobody, který přesně popisuje průběh
události. Hlas československé demokracie se přitom tímto tématem nezabývájí, píše

²⁸⁷ Jak uvádí ve svých pamětech i ministr Ripka (SNS). (viz kap. 2.1 - Úterý 17. února a Další bezvýsledná vládní
schůze) - RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 185.

²⁸⁸ Nová svoboda, *Nár. socialisté se pokoušejí vyvolat vnitropolitickou krizi*, 19. 2. 1948.

²⁸⁹ V textu není uvedeno, o jaké téma přesně šlo.

pouze o d sledcích a demisi. Nové slovo uvedlo p episy Zenklových dopis a odpov di Klementa Gottwalda na první z nich.

Noviná i Práce i Nové svobody tvrdí, že na sch zi m ly být probírány okolnosti kolem situace v SNB a mostecké aféry²⁹⁰. Deník ROH dokonce pí-e, že m l Nosek podat zprávu o *provád ní* vládního usnesení.²⁹¹ láněk komunistického listu do celé kauzy zapojuje i delegaci z 28 mosteckých závod , která dorazila do budovy vlády.²⁹²

Rozdíl mezi t mito dv ma listy a Novým slovem je, že zatímco lánky Nové svobody a Práce argumentují, že KS cht la pravicovým stranám vyhov t a ty se p esto nedostavily, národn socialistický list se snaží vysv tlit a dokázat, že komunisté sv j úkol v pražské SNB stále nesplnili, a proto se minist i SNS jednání nezú astnili. Jako d kaz byly oti-t ny dva dopisy Petra Zenkla a jeden Klementa Gottwalda²⁹³. Nová svoboda písemnou rozmluvu mezi stranami pouze interpretovala. Z toho, co odpov d l p edseda vlády, bylo pouze oti-t no, že ministr vnitra a ministr národní obrany mají p ichystány zprávy k problém m, na které nekomunistické strany naléhají. Zenkl ve své odpov di, uve ejn né v Novém slov , napsal, že mu Gottwald na otázku neodpov d l a tudífl pro n problém stále trvá a nezú astní se tedy jednání. Co se tý e zpráv o spiklenecké afé e v severozápadních echách, prosí p edseda SNS, a tyto informace ministerstvo národní obrany urychlen zve ejní, *pokud neohroftují zájmy státu*.²⁹⁴

3.2.4 Sobotní manifestace a Gottwald v projev na Starom stském nám stí

Nové slovo informacemi o sobotní manifestaci v Praze otevírá vydání novin ned le 22. února. V perexu se pí-e, že Klement Gottwald na akci promluvil o stanovisku svém a

²⁹⁰ Viz kap. 2.1 ó Pozn. pod árou . 15.

²⁹¹ Cofl m fleme, vzhledem k tomu, že nic takového provád no nebylo, považovat za zám rnou mystifikaci.

²⁹² Delegaci prý nejprve p íjal ministr Nosek. Pak se p esunula ke kabinetu SNS, ta je údajn nechť la p íjmout, nakonec svolila, že mohou promluvit ty i zástupci (za každou politickou stranu jeden). Deputace v-ak cht la vystoupit v celku, tak národní socialisté p istoupili na jejich náv-t vu. Jak a co zam stnanci íkali, bylo podáno tak, jakoby v-ichni z nich byli komunisté a je-t dostali od vedení KS pokyny. Národní socialisty obvinili ze stavu vlády a pohrozili jim, že kdyfl dokázali kdysi továrny rozjet, dokáfl je te í zastavit. Nakonec skupinu zástupc p íjal Gottwald, redaktor Svoboda slovy s glorifikací ními prvky popisuje, jaká to byla úfšasná symbióza, jak je Gottwald vyslechl, se v-ím s nimi souhlasil a oni souhlasili s ním a p ek ikovali se provoláními jako: šReakce od nás dostane takovou odpov , že ji navfdy p ejde chu na protilidové pu e!š, š ekneme jim to v ned li na sch zi rad!š, šJá vím, pro íkají, že jsou neslychané pom ry v SNB! Jsou ó protofl SNB jde poprvé s lidem. A ufl nikdy nep jde jinak!š (Nová svoboda, *V kritických chvílích ve vlád* , 21. 2. 1948)

²⁹³ Odpov Klementa Gottwalda: šVáfený pane nám stku, v dopise dne-ního data, který jste mi práv zaslal, fládáte ode mne odpov ve v ci, o které bude referovati v dne-ní sch zi vlády pan ministr vnitra V. Nosek. Sou asn Vám sd luji, že v této sch zi u ín pan ministr vnitra a pan ministr národní obrany generál L. Svoboda d leffité prohlá-ení v souvislosti s dne-ním lánkem Svobodného slova o mosteckém -pionáfním p ípad . Vzhledem k tomu Vás fládám, abyste se do sch ze dostavili spolu s dal-ími ministry, kte í ve vlád zastupují Va-í stranu.š (Nové slovo, *Pro neústupnost komunist , vznikla kríze vlády*, 21. 2. 1948)

²⁹⁴ Komunisté p i uve ejn ní t chto dvou zpráv v tisku vytýkali Svobodnému slovu (list SNS), že donucením KS k odhalení t chto informací ohroftují zájmy a bezpe nost státu. I kdyfl Zenkl upozor oval, a zprávu nezve ej ují, pokud má její obsah z stat ve ejnosti utajen, komunistický tisk jí otiskl a redakto i k ní neopomn li dopsat fakt, že je tím ohroffeno dal-í vy-et ování a obranyschopnost státu.

své politické strany. Proto jeho vystoupení dle autora článku nelze považovat za výstup p edsedy vlády.²⁹⁵ P episy proslovu byly oti-t ny v Nové svobod na druhé stran , v Práci dokonce na titulní stran . Kdyfl porovnáme slova komunistického p edsedy a reakci na n , kterou otisklo Nové slovo, zjistíme, že akce vyvolala u národních socialist p esnou reakci. Gottwald prohlásil, že se pravicové strany p i vládním usnesení spikly proti KS ²⁹⁶ a že n kte í jejich minist i p i hlasování ani nev d li, o co se p esn jedná. To Nové slovo odmítá a dodává, že tímto tvrzením Gottwald ministry hrub uráflí. Upozor uje tená e, že o situaci na vládní sch zi v úterý 17. 2., kterou p ed asn ukon il a na které se ukázalo, že jsou nekomunistické strany v p evaze, se na nám stí nezmínil. Jeho verzi, že pravice v ele s národními socialisty –tvou proti SNB, protože policie jifl nejde proti lidem, odmítá Nové slovo jako matení ve ejnosti a stra-ení reakcí ozna uje za pouhou záminku rozohnit vá-n lidu. Protože Klement Gottwald opozici obvinil, že kv li ní Národní fronta jifl m síc nem že provozovat svou b flnou innost, upozor uje list SNS na n kolik p íklad , které dosv d ují vinu KS .²⁹⁷ Na Gottwaldovu p edstavu o nových, pokrokových elementech v Národní front reaguje redaktor Nového slova výrokem, že t mito novými leny budou lidé ochotni podrobit se komunistickému diktátu. Periodikum eskoslovenská demokracie takové e-ení ozna uje za protiústavní.

Noviná i Nové svobody pí-í o tisících nad-ených pracujících proudících Prahou, Práce dokonce o desetitisících. Nové slovo naopak otisklo lánek informující, že v St edo eských elektrárnách byl zam stnanc m o p l deváté vydán ob d a bylo jim na ízeno, a se hromadn zú astní odpoledního projevu KS na Starom stském nám stí.

Hlavní osobou dal-ího tématu byla první místop edsedkyn praflského kraje za SSD Kou-ová ó Petráková. Ta na Starom stském nám stí vystoupila proti pravicovým stranám, ni emným zám r m jejich v dc a proti reakci, která chce vzít lidu znárodn ý pr mysl a dát ho do zahrani ního kapitálu. Za tento in, byla pozd ji vylou ena ze strany.²⁹⁸ O její e i psalo i Nové slovo. Nová svoboda se jen zmínila v rámci článku o celé události, Práce ást monologu otiskla na titulní stran . s. demokracie uvedla, že

²⁹⁵ Nové slovo uvádí, že se Gottwald vyjád il ke krizi, kterou zp sobil ministr vnitra Nosek. O tom, že by byl viníkem práv Nosek, v-ak p edseda KS samoz ejm nemluvil.

²⁹⁶ Gottwald mimo jiné uvedl, že odhlasování vládního usnesení 13. února bylo protizákonné a protiústavní a že kdyfl tuto záležitost cht la KS v pátek na zasedání vlády e-it, SNS, SL a DS odmítli ú ast a podali demisi. Na ve ejnosti to prý íká proto, aby si lidé uv domili pozadí této váflné situace. že se p ece kv li osmi d stojník m SNB nevyvolává vládní krize. Hlavním cílem reakce je znemofnit jednání o ústav , hlavní p í inou je spol ení se zahrani ní reakcí. Proto Gottwald v-echny vyzývá k bd losti.

²⁹⁷ Jde o n kolikrát zmi ované zákony, které byly jifl dlouho p ipraveny k p íjetí, ale KS je zatím odkládala (národní poji-t ní, pozemková reforma, zem d lská a flivnostenská da a znárodn ní velkoobchodu, exportu, importu a soukromých kapitalistických pr myslových podnik s více jak 50 zam stnanci).

²⁹⁸ O tomto rozhodnutí ze zasedání SSD informuje Nové slovo 24. 2. 1948.

co se týká je projev členů SSD na Staroměstském náměstí, kteří mluvili, jako by byli komunisté, vyvodí strana z jejich výstupu důsledky.

Protože Gottwald na sobotní manifestaci vyzval k zakládání akčních výborů, objevuje se v následném vydání Nového slova první články zakazující členům strany do AV vstupovat.

Československá demokracie tématu nevěnovala tak velkou pozornost, nicméně nazvala manifestace organizovaným nátlakem komunistů na členy vlády, aby se podvolili jejich požadavkům. Podle autora článku však tyto akce nebudou rozhodujícím argumentem. Davovými projevy navíc KSÚ údajně rozeztvárá obě strany na dva tábory.

Nová svoboda nečetila hyperbolami. Již na první straně v záhlaví novin jmenuje sobotní demonstraci historickým dnem, kdy všichni pracující z celé země manifestují svou věrnost Klementu Gottwaldovi a čekají tak reakci dost. Podle slov textu lidví, že vláda prozíravého a moudrého Gottwalda přivede zemi k jasné budoucnosti. Vedle byla otisknuta fotografie s jeho portrétem.²⁹⁹

Deník Hlas se zabýval pouze samotnou manifestací v Ostravě. Uvádí, že projev předčítal starosta Ostravy a hlavním řečníkem byl pražský novinář V. Nový. Autor článku v Novém slově nazývá událost komunistickým táborem, který je jednoznačně organizován z ústředí pražské KSÚ. List Práce citoval a parafrázoval proslovy všech účastníků. Kromě starosty Josefa Kotase³⁰⁰ a V. Nového vystoupili ještě podplukovník SNB Purzner, tajemník KOR Fiala a krajský tajemník KSÚ Fuks. Starosta přirovnal manifestaci k událostem 28. 10. 1918 i ke květnu 1945. Této myšlence vyuffil šéfredaktor a poslanec V. Nový³⁰¹. V článku Nové svobody uvádí, že manifestace bude v historii zapsána po boku zpráv o otevřené revoltě proti rakousko-uherské monarchii 24. 10. 1918 i demonstraci proti kapitulaci před Hitlerem 22. 10. 1938.

Dalším rozdílem bylo mediální zobrazení vystoupení podplukovníka Purznera. Lidoveckému Hlasu se nelíbil jeho názorový postoj k nacistickému gestapismu. Člen SNB sice popsal postupy nacistického gestapa v policejním aparátu, zároveň však dodal, že

²⁹⁹ První zprávou následujícího článku je, že KSÚ chce krizi řešit politickou cestou. Dále redaktor popisuje, jak se tisíce lidí valí Prahou, nadšeně okřávají, vítají a zdraví předsedu KSÚ. Odboráři si údajně tisknou ruce a slibují si, že půjdou společně do boje, pokud se reakce sebevraždě rozhodne pro puč. Davy skandují: šGottwald, Gottwald!š, šNosek! Nosek!š, šAťfije SNB.š š Nová svoboda, Z revoluce náš naděně k nové, skutečné Národní frontě /Voláme vás všechny k bdlosti!, 22. 2. 1948.

³⁰⁰ Josef Kotas byl zároveň předsedou krajského výboru KSÚ. š
URL: <<http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/lang/cs/ostrava/o-meste/vyznamne-osobnosti/gallery-of-mayors>> [citováno 11. 4. 2011]

³⁰¹ Vilém Nový byl v letech 1945-49 šéfredaktorem Rudého práva, členem ÚV KSÚ a poslancem Národního shromáždění. š URL: <<http://www.libri.cz/databaze/kdo20/search.php>> [citováno 28. 3. 2011]

gestapismus bude poufít proti v-em, kte í rozvrací republiku.³⁰² Tímto výpadem se zaobíral také -éfredaktor s. demokracie R. Prorok ve svém sloupku, který vy-el ve st edu 25. 2. 1948. I kdyf se zde podle n j na-li diváci, kte í tomuto varování tleskali, n kte í z toho byli zarařeni.³⁰³ Nová svoboda o události pí-e v pon kud jiném smyslu: Kdyf podplukovník p edstoupil, manifestoval lid ke svému, z lidu vze-lému Sboru národní bezpe nosti, lásku mohutnými ovacemi. Purzner, citován v Práci, ekl: šJsme s lidem, jdeme s lidem a jsme pro lid.š³⁰⁴ Ani deník ROH, ani list KS se o šne- astnémõ podplukovníkov výroku nezmi ují.

3.2.5 Rozhovor p ti lenné delegace s prezidentem Bene-em

Rozhovor prob hl v sobotu 21. 2. 1948. Prezidenta Bene-e nav-tívila deputace z ad manifestujících ob an . Tm o p t zam stnanc z pražských, kladenských a plze ských závod . P edstoupili s pofladavky na p ijetí demise ministr , novou vládu cht li doplnit zástupci celonárodních organizací a ve funkci premiéra prosazovali ponechat Klementa Gottwalda. Událost byla pro aktuální politickou scénu d lefitá. Sv d í o tom fakt, fe p epis rozpravy byl oti-t n ve v-ech námi zkoumaných novinách a to vřdy v následující den, tedy v ned li 22. 2. Texty byly pravd podobn v-echny p ebrány z TK.³⁰⁵

Slova zam stnanc a prezidenta jsou ve v-ech listech totořná, řádná redakce si tedy nedovolila úpravu výrok , nap íklad v prosp ch politiky strany. Rozdíly byly zaznamenány v akcentu na r zná prohlá-ení hlavy státu. Titulky *President republiky k sou asným událostem* (Hlas) a *Projev prezidenta republiky ke krizi* (s. demokracie), stejn tak podtitulek *Otev ená slova pana prezidenta o vládní krizi a o zp sobu jejího e-ení* a nadtitulek *President republiky p ijal delegaci n kolika závod* (oba Nové slovo³⁰⁶) sv d í o akcentování výstupu Edvarda Bene-e, který tak nep ímo poskytl národu sv j názor k událostem posledních dní. Na co se snařily upozornit své tená e Nová svoboda

³⁰² šPodivn se v-ak vyjímala e podplk. SNB Plucnara, komunisty, oplývající silnými výhrůfkami a nem la rozhodn býti pronesena v dob , ve které se o ekává práv od policejních vysokých ú edník klid a mírnost. Mimo jiné prohlásil: íká se, fe je u nás gestapismus, ale ten teprve p ijde a to na ty, kte í tak tvrdí. Rovn fl p ekvapila jeho pohr fka, fe množí se budou potít krví. Podobných výhrůfek bylo více.š ó Hlas, Takto se nemá mluvit, 22. 2. 1948.

³⁰³ V Novém slov je výrok policisty spí-e zesm -n n: šZvlá-tní pozornosti zaslouří výrok pplk. Purznera, který mluv o tom, fe se u nás mluví o gestapismu, pravil: „Ano, gestapismus bude a pocítí jej ti, kte í o n m mluví.š ó Nová svoboda, *Komunistický tábor také v Ostrav* , 22. 2. 1948.

³⁰⁴ Práce, *Nedopustíme zmarshallisování republiky po boku n mecké Bizonie*, 22. 2. 1948.

³⁰⁵ Zkratku TK v-ak pro ozna ení p vodu lánku uvedla jen Nová svoboda a s. demokracie. V Novém slov jsme na-li zkratku - t- a v Práci - -. Nem feme s jistotou tvrdit, co znamenají, protofe nap íklad v Práci jsme u jiných text na-li i ozna ení TK, v jednom p ípad dokonce - - i TK. Hlas p vod textu neuvedl.

³⁰⁶ Pro hlavní titulek pouřilo Nové slovo parařrázi prezidentova výroku: *Parlamentní vláda byla a bude*.

a Práce, m fleme také analyzovat p ímo z titulk : *Nová vláda nebude bez komunist a nebude ani bez Gottwalda* (Nová svoboda), *Bez Gottwalda není vláda mofná* (Práce).

Jakou d lefitost tomuto setkání noviny p isuzovaly, m fle prozradit i umíst ní text v rámci výtisku. Nekomunistické listy jej otiskly na titulních stranách³⁰⁷, odborá ská Práce na stran dv a Nová svoboda dokonce afl na stran t i. Protofle byla Práce list ROH, a tudífl m la reprezentovat zejména zájmy pracujícího lidu, jména len delegace byla zmín na jifl v perexu. Na konci textu je uvedly Nové slovo a eskoslovenská demokracie. V Hlasu a Nové svobod redakto i jména neuvádí. V Nové svobod nenajdeme ani záv r celého rozhovoru, který v ostatních listech nechyb l.³⁰⁸

3.2.6 Jak listy zobrazovaly a interpretovaly podání demise?

eskoslovenská strana národn socialistická byla navrhovatelem podání demise, jako taková tedy v tisku proti tomuto ínu nevystupuje. Poprvé o n m Nové slovo informuje v sobotu 21. 2. 1948.³⁰⁹ Jako p í inu, která p edcházela kone nému rozhodnutí k rezignaci, ozna uje nespln ní vládního rozhodnutí z 13. února. Hlavním viníkem je dle slov národních socialist KS . P esn ji jde o vliv komunist v SNB, který se pro pravicové strany stal neúnosnou. šJakmile se v–ak ukázalo, fle v ci dosp ly tak daleko, fle jifl nelze o státní bezpe nosti mluvit, nýbrfl jen o aparátu, který se stal nástrojem komunistické strany, v té chvíli musil nad v–emi ohledy ostatními zvít zit duch eskoslovenské strany národn socialistické (í).³¹⁰

Noviny eskoslovenské lidové strany Hlas o demisi v sobotu otiskly krátkou zprávu. Následující den se redaktor v lánku o celkové vládní krizi pouze zmi uje, fle co se tý e demise, jde dle SL, SNS a DS o zásadní v c.

V eskoslovenské demokracii si tená o demisích mohl p e íst ve dvou prohlá–eních strany.³¹¹ V prvním SSD odsuzuje ukvapenou demisi ministr t í stran a proklamuje, fle sociáln demokrati tí minist i dávají své mandáty k dispozici stran pro p ípad, fle by se stávající Národní fronta nakonec nedohodla. Prozatím považují NF za stále

³⁰⁷ V Nové slovo lánek pokra oval na druhé stran , v Hlasu na t etí.

³⁰⁸ Jde o záv re ná slova Edvarda Bene–e: šProsím, abyste s tím po ítali pro dne–ek a také pro budoucnost. Na tom trvám, ale prosím také, aby v–ichni pamatovali na obtífle, které máme a abyste mn p i práci pomáhali. Po uji–t ní delegace, fle prezident republiky má d v ru pracujícího lidu, fle m fle na n j spoléhat a fle pracující lid spoléhá zase na presidenta a fle snad p ece budeme mít v republice klid a mír, kterého je tolik t eba pro zdárnou práci, pod koval pan prezident za náv–t vu a rozlou il se s leny delegace slovy, aby p i–li zase, budou-li pot ebovat jeho rady a mín ní.šó Práce, *Bez Gottwalda není vláda mofná*, 22. 2. 1948. / Nevíme, pro tuto ást redakce Nové svobody vynechala, d vodem mohla být snaha zd raznit ádky, které t mto odstavc m p ímo p edcházely: šA nikdo nepomý–lí na to, fle by komunisté mohli být vylou eni z vlády. To je v c, kterou bych nepodepsal.š (Tamtéfl)

³⁰⁹ Tedy následující den po podání demise prezidentovi.

³¹⁰ Nové slovo, *Pro neústupnost komunist vznikla krise vlády*, 21. 2. 1948.

³¹¹ Jedno prohlá–ení vy–lo v listu 21. 2., druhé 24. 2. 1948.

existující a schopnou innosti.³¹² Ve vydání z úterý 24. 2. najdeme definitivní oznámení ÚVV SSD, že ministři strany demisi podávat nebudou. Nicméně na druhý den rezignovali dosavadní ministr výřivý Majer a náměstek předsedy vlády Tymeš, oba byli sociální demokraté. Obě rezoluce otisklo i *Nové slovo*.

Komunistická *Nová svoboda* informuje o události také ihned následující den, tedy v sobotu. Demisi interpretuje tak, že představitelé SNS, SL a DS opouští NF a přechází do opozice. V pondělí 23. 2. komunistický tisk k švýdění pravého smyslu demise využil lánek z moskevské Pravdy převzatý od sovětské tiskové agentury TASS. Text byl otištěn i v ostravské *Nové svobodě*. Podle něj jsou strany odstupujících ministrů pod vlivem mezinárodní reakce, která se tak chce vrátit do socialistické lidové demokracie.³¹³

Dalším důvodem demise podle tisku KS bylo, že se pravice snaží udolat vládu Klementa Gottwalda nedobrou a neschopnou plnit vládní program a že jsou tyto strany společenou protidemokratickou, protilidovou a protisocialistickou skupinou. Tento výrok byl zároveň jedinou interpretací demise, kterou jsme našli v deníku ROH *Práce*.

Komunisté tak podání demise interpretovali jako nezodpovědné a komplikující celou situaci a že se z toho stalo hlavně na nich a především Klementovi Gottwaldovi, aby se ujali vyvedení vlády z krize. Ve skutečnosti se rezignace ministrů Gottwaldovi velmi hodila.³¹⁴ To však komunisté v tisku nikdy nepříznali.

3.2.7 Sjezd závodních rad

V neděli 22. února se konal sjezd závodních rad a ROH v pražském Průmyslovém paláci. O akci se v ostravských novinách psalo již od prvního zkoumaného dne, tedy od středy 18. února 1948.³¹⁵ V rámci nejobecnějšího shrnutí máme tři, že proti sobě stály dva názorové tábory. Noviny *Hlas*, *Nové slovo* i *československá demokracie* od začátku své činnosti upozorňovaly, že sjezd bude ze strany KS zneúspěšný. Záminky, které komunisty k tomuto kroku údajně vedly, jsou podle těchto periodik falešné. *Nová svoboda* a *Práce* odmítaly taková tvrzení a prohlásily akci za historickou událost, která zachrání republiku.

³¹² Podobně o NF píše i *Nové slovo*, dokud demise nebude přijata, vláda zůstává ve stejném složení.

³¹³ Skupina tří stran: národně socialistické, lidové a slovenské demokratické se spikla proti Národní frontě v Československu. Tato skupina vyvolala podle pokynů vládní krizi a přivedla stát svým nezodpovědným chováním do nebezpečné situace. V tom je celý smysl demise reakcionářských stran. Mezinárodní reakce se snaží vnést s jejich pomocí rozkol do naší lidové demokracie. *Nová svoboda*, *Sovětské stanovisko k vládní krizi*, 23. 2. 1948.

³¹⁴ KAPLAN, K., *Průmyslová kapitalo o únoru*. 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 320.

³¹⁵ Celkově se o tématu psalo samozřejmě u všech.

Práv ve stedu vydal Hlas lánek, ve kterém píše, že je sjezd akcí výlu-
komunistickou, maskující skutečné záměry a cíle Gottwaldovy strany.³¹⁶ Nejvíce kritiky
ze strany Nové svobody a Práce vyslechla s. demokracie. Ilen m ÚRO se nelíbil lánek
jejího redaktora pí-ícího o rezoluci ostravských odborá , kte í odsoudili postupy Úst ední
rady odbor a jeho p edsedy Zápotockého ve v ci úpravy plat zam stnanc .³¹⁷ V Nové
svobod proto noviná i reagují na lživá obvin ní SNS, SL, a šdokonce n kterých list
SSDě, brání se i Práce. Jako deník ROH reaguje proti tvrzení ostravských odborá .
Podle ní jde o hrubý zásah do politiky odbor .

Ve tvrtek p í-la redakce Nového slova se zprávou, že usnesení sjezdu jsou jifl
od 8. února p ípravena na úst edním sekretariát KS . Stejnou informaci p ínesl lidovecký
Hlas v pátek. T mito argumenty se noviny snažily dokázat stranickou ú elnost sjezdu.
Nové slovo v sobotu otisklo navíc text, ve kterém jeho autor tvrdí, že tajemníci KS , kte í
mají na starost organizaci sjezdu, se musí kařdý den dopoledne hlásit na ÚS KS , kde
dostávají p esné pokyny. Pod vlivem t chto odhalení poukazují na ironii sjezdu, kde se
mají zástupci pracujícího lidu šspontánn ě rozhodnout a p edložit vlád své pořadavky. Ie
jejich slova nejsou scestná, dokazuje lánek Nové svobody z ned le 22. 2. 1948, oti-t n
je-t p edtím, neřl sjezd závodních rad za al. V n m si p e teme, že se p edsednictvo ÚRO
rozhodlo na úterý vyhlásit stávkou na podporu pořadavk sjezdu závodních rad a že jifl
formulovalo rezoluci, která bude delegát m p edložena. V úterní (24. 2.) Nové svobod se
v perexu jednoho z lánk dokonce p í-e, že se sjezd *rozhodl* vyhlásit na tento den stávkou.
Dále v textu se do teme, že drtivá v t-ina byla pro schválení rezoluce o stávce a zakládání
ak ních výbor . Jedinou výjimkou byli prý poslanec SNS Vandrovec a
sociáln demokratický odborá Bílý, kte í dostali p ed sjezdem instrukce rozbít tento sn m
pracujícího lidu. O uml ení místop edsedy KOR Bílého informuje v tentýřl den i s.
demokracie. Autor lánku citoval proslov vedoucího odborá e, aby tená i mohli posoudit,
zda byl opravdu -tvavým, jak jej p ímo na sjezdu ozna il Zápotocký. Nakonec Bílý
v šodporné bou i fanatického p ískotu a hluku³¹⁸ rad ji jednání opustil. Podle zprávy
Nového slova, která byla vydána ve stejný den, proti rezoluci hlasovalo n kolik set
zástupc závodních rad, p edseda ÚRO Antonín Zápotocký je prý v-ak odhadl na deset

³¹⁶ Skutečnými záměry, podle nekomunistického tisku, byly: zavedení milionáské dan , vynucení pořadavk KS
ve vlád (Hlas, 18. 2. 1948) i platy zam stnanc (Nové slovo, s. demokracie)

³¹⁷ Odborá i naopak v celé akci vidí zneuffití hnutí odbor ke -kod v-ech ve ejných a státních zam stnanc . Úprava plat
navrřená vládou je dle nich p ízniv j-í, neřl jak ji navrhuje ÚRO.

³¹⁸ s. demokracie, *Ostravský odborá uml en na sjezdu ROH*, 24. 2. 1948.

lidí.³¹⁹ Autor článku dále píše, že mnoho delegátů znechucen odešlo a že se jich nemálo nechalo zastrašit.³²⁰

Zajímavý obrat v klasifikaci sjezdu organizovaného ÚRO nastal v československé demokracii. Její negativní kampaň byla v listu zaznamenána ve středu 18. 2., kdy bylo zveřejněno již zmínované prohlášení ostravské skupiny ROH. Proti stranickému zneuhňení sjezdu varovala redakce ve svých článcích i ve čtvrtek, pátek³²¹ a v sobotu. V úterý 24. 2. však v názorovém spektru listu nastal zvrat: co se týče rezoluce sjezdu, s většinou bodů přý SSD souhlasí a sama je již n jakou dobu prosazuje. Dále uvádí, že šzastává zcela shodné stanovisko s ÚRO k socializaci, schvaluje tedy i stávkou.³²²

Komunistický list a Práce píše o sjezdu podobně.³²³ S blížícím se datem konání stále více ohlašují důležitost celé akce, která rozhodne o budoucnosti země a umožní rychlejší socializaci. Novináři a hlavní představitelé ÚRO v tisku uvádí hlavní důvody organizace sjezdu. Lidovecký, sociálně demokratický a národně socialistický tisk od začátku tvrdí, že hlavní falešnou záminkou ke konání akce byla úprava platů zaměstnanců tak, jak ji navrhoval ministr Majer.³²⁴ Od stejného okamžiku se proto Práce a Nová svoboda snaží dokázat, že o veřejné a státní zaměstnanci v běh nejde. Komunistický list oznamuje, že se jedná o vyhlášení požadavků lidí měst i venkova, o upevnění lidové demokracie a o boj proti kapitalismu. Jako jednu z primárních potřeb uvádí, stejně tak jako deník ROH, nutnost zavedení národního pojištění, což je zákon, o kterém SSD ve svém prohlášení mluvila, a který má Gottwald údajně k dispozici více jak čtvrt roku.³²⁵

Novináři a pravice psali, že se komunisté s ÚRO snaží o rozetváření zaměstnanců.³²⁶ To periodika Nová svoboda a Práce slovy Antonína Zápotockého odmítala. Zápotocký tvrdil, že se Ústřední rada odborů naopak snaží ukázat pracujícím společnou cestu a sjednotit tak jejich požadavky. V Práci ze dne 19. 2. předseda ÚRO

³¹⁹ Vzhledem k tomu, že se hlasy v běh nepočítaly, je podle Nového slova zbytečné se ptát o tom, kolik lidí bylo pro a kolik proti. (Nové slovo, 24. 2. 1948)

³²⁰ Podobným způsobem jako Nové slovo referuje o zasedání ústřední rady demokracie. Zápotocký přý odhadl, že proti rezoluci hlasovalo deset členů, nepočítal však, že n kolik stovek delegátů se hlasování zdrželo. (ústřední rada demokracie, *Sjezd závodních rad*, 24. 2. 1948)

³²¹ Již v perexu článku titulní strany bylo uvedeno, že ze strany KS byly podniknuty všechny kroky k zneuhňení akce. (ústřední rada demokracie, *Neslýchaný politický teror v závodech*, 20. 2. 1948)

³²² Přitom je třeba v pátek ústřední rada demokracie informovala tená, že ve velkých pražských závodech vyhrožují komunisti tisícům dělníkům, kteří nesouhlasí s ÚRO, propuštěním z práce. V n kterých podnicích se přý nepracuje a komunisti tisícům povolení obcházejí zaměstnance, vyvolávají strach a útvaru proti ministru Majerovi a jeho vládním návrhům.

³²³ Nové slovo obvinilo Práci, že Zemědělské noviny a Mladou frontu, že se jako nadstranické deníky staly reproduktory komunistických názorů a útvaru proti opozičním stranám. (Nové slovo, 19. 2. 1948)

³²⁴ Nové slovo 20. 2. uvádí, že národním socialistům jde od začátku o zlepšení platebních podmínek zaměstnanců a že díky jejich podnětu o této záležitosti vláda jedná.

³²⁵ ústřední rada demokracie, *Prohlášení ústřední rady demokracie k situaci*, 19. 2. 1948. / šMinisterský předseda zaviniil, že osnovy o národním pojištění, a kolik byly dojednány již minulého roku, dostaly se na pořadí jednání ve vládě teprve 1. února. ů Nové slovo, *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen*, 22. 2. 1948.

³²⁶ Státní a veřejní zaměstnanci vs. dělníci. ů o tom psala i levicová ústřední rada demokracie 18. 2. 1948.

dokonce prohlásil, že nejsou proti úpravě platů navrhované ministrem výfliivy Majerem a že jim jde především o národní pojištění. K této názorové změně však Práce nebyla dostatečně flexibilní, uvnitř vydání redakce otiskla rezoluci ostravských horníků, kteří protestují proti úpravě platů státních a veřejných zaměstnanců a stejně tak vystupují proti Majerovi.³²⁷ O dva dny později navíc Nová svoboda otiskla krátkou zprávu o tom, že komunisté s tím samým Majerovým návrhem nesouhlasí.³²⁸ Poslanec G. Kliment ve své řeči zařazené do výtisku Práce 21. 2. jako hlavní důvod po předání akce uvádí, že je ohrožena jednota odborů a československé hospodářství. To je opět v rozporu s výrokem redaktora Hlasu, Nového slova a s. demokracie, kteří sice upozorovali na ohrožení jednoty odborů, jako narušitele však označovali KSČ a ÚRO,³²⁹ které odborové stranicky zneuvěřily právě při organizaci sjezdu.

Pro podporu nedělní schůzky závodních rad nalezneme v Nové svobodě například v Práci několik článků s rezolucemi zaměstnanců, konkrétně ve čtvrtek, pátek, sobotu i v neděli. Tato usnesení novináři interpretovali jako důkaz podpory ze strany pracujícího lidu.

Nová svoboda informuje své čtenáře, že *poprvé v historii* budou složky národní bezpečnosti dlelat na sjezdu lidem po boku a nikoli hlídat, jak tomu bylo v minulosti.

s. demokracie v pátek 20. 2. uvedla, že jsou *poprvé v historii* důlníci propuštěni z práce kvůli nesouhlasu s akcí konanou odborovou organizací.

Komunistická strana také avizovala sjezd rolnických komisí. K této události měly listy SSD, SL a SNS v rámci analyzovaného období naprosto odmítavé stanovisko.³³⁰

3.2.8 Stávka

Stávka zaměstnanců primárně určená na podporu rezoluce nedělního sjezdu závodních rad se konala v úterý 24. 2. 1948 po celé republice v době od 12 do 13 hodin.

Komunistická Nová svoboda o ní poprvé informovala 22. 2. v krátké zprávě titulní strany. Stávka měla dle slov KSČ dodat důraz požadavkům pracujících, v případě jejich nepřijetí hrozili i stávkou generální. Následujícího dne byly ve speciálním vydání listu otištěny pokyny k jejímu provedení.

³²⁷ Práce, *Sjezd závodních rad zamítne rozbuješské snahy pravice*, 19. 2. 1948.

³²⁸ Nová svoboda, *Komunisté nesouhlasí s návrhem ministra Majera*, 21. 2. 1948.

³²⁹ Takové tvrzení bylo nalezeno například ve vydání s. demokracie ze dne 19. 2. i Nového slova ze dne 24. 2. 1948.

³³⁰ Hlas se proti sjezdu rolnických komisí ohradil 21. 2., toho dne s. demokracie otiskla oznámení SSD, že s tímto poínem nemá nic společného. Nové slovo napsalo 24. 2., že je plánovaný sjezd akcí komunistů.

V ostatních zkoumaných periodikách se zmínka o stávce poprvé objevuje až 24. 2., tedy v den jejího konání. V t-í mírou komentoval akci lidovecký Hlas. Redaktor v n m pí-e, že na ned lním sjezdu byla odhlasována rezoluce, která se ní ím nelí-í od usnesení z komunistické sobotní manifestace. Sjezd v-ak podle lidoveckých novin zachází mnohem dále tím, že po ádá stávku na podporu jeho pořadavk .³³¹ V úterním Novém slovo se do teme, že odborá ská my-lenka byla zneufliťa, sjezd byl pouhou komunistickou parádou a že je na dne-ek ohlá-ena manifesta ní stávka. Hlas i Nové slovo p ed sjezdem informovaly o dop edu p ípravené rezoluci na ÚS KS , ale ani jeden z nich neavizoval plánovanou stávku.

Deník Revolu ního odborového hnutí Práce podával zprávy s pokyny³³², pr b hem a výsledky stávky od 24. do 26. 2. Primární poslání stávky bylo zde i v Nové svobod definováno stejn . Pracující prý tímto ínem vyjad ují podporu pořadavk m sjezdu závodních rad a pomáhají k jejich realizaci. Redaktor Práce psal o konci as , kdy zam stnanci museli p íhlířet bezpracným zisk m fabrikant a velkoobchodník . Dodal, že pokus o rozvrat lidov demokratické zem nemohl skon ít jinak neřl krajním rozho ením pracujících. Oba deníky otiskly lánky upozor ující státní a ve ejné zam stnance, že i oni se mají zú astnit stávky.³³³

eskoslovenská demokracie v den stávky otiskla prohlá-ení SSD, ve kterém strana souhlasí se stávkou, upozor uje v-ak pracující lid, a ji zbyte n neprotahují s ohledem na velkou hospodá skou ztrátu. Ve dvou textech informovala i o instrukcích k celé akci.

Den poté se v Nové svobod psalo, že stávka byla provedena stoprocentn . Redakce Práce uvedla, že se v jednotné akci podnik projevila velká národní v le. Stávkující údajn cht jí p edev-ím p íjetí demise rezignujících ministr . Rezoluce sjezdu závodních rad byla dle redaktora deníku v-ude jednomysl n schválena.

V Nové svobod jsme narazili na zmínku o stávkokazech, kte í jsou ozna ováni jako: zrádci d lnické t ídy a jako s takovými s nimi bude nalofeno. V ten samý den, p esn ve st edu 25. 2., vy-el v Novém slovo také lánok hodnotící v erej-í událost. Text je

³³¹ Autor lánku dále pí-e, že stávka byla odhlasována ve chvíli, kdy zástupci znali stanovisko prezidenta Bene-e. Ten navrhl rozumné e-ení pro v-echny strany. Redaktor uvádí, že chytrý lov k ví, že nelze n co neschvalovat takovým zp sobem a na vzdor takovému e-ení vyhlásit stávku. ó Hlas, *Stávkou se má vymoci spln ní komunistických pořadavk* , 24. 2. 1948. / Jenže, jak vidíme v p ede-lém odstavci, komunisté byli pro stávku rozhodnuti již d íve, a tudíž jim v tom výrok prezidenta nemohl zabránit.

³³² V pokynech dostali p edsedové závodních skupin mimo jiné za úkol podat o prob hlé stávce zprávu p edsednictvu ÚRO.

³³³ V lánku Práce dokonce najdeme paragraf dokazující, že státní a ve ejní zam stnanci mají nepochybn právo na stávku. / Domníváme se, že zve ejn ní obou lánok poukazuje na skute nost, že si komunisté nebyli zcela jisti, zda jejich akci tito zam stnanci podpo í.

p evzatý z TK a mezi ostatní dosavadní články listu svým názorovým stanoviskem nezapadá. Akce je zobrazována jako úspěšná, stávkokaz bylo údajně v každém podniku maximálně několik desítek a není komentován ani fakt, že za svými nesouhlas byli propuštěni.³³⁴

Ve čtvrtek 26. 2. se v obsahu listu ke stávce vrací už jen redakce Práce, která otiskla podnět pracovníků pracujícím lidu za disciplinovanou provedenou akci, pod kterým jsou podepsáni předseda ÚRO Zápotocký a tajemník Erban.

3.2.9 Poslední den krize, středa 25. 2. 1948

Poslední den krize byl pro ostravské pravicové noviny zároveň posledním dnem jejich existence. Redakci Nového slova definitivně přebíralo komunistické vedení. Alespoň tomu nasvědčovaly články o úspěšnosti stávky.³³⁵ Hlas tiskl pouze úvodní zprávy: prohlášení SSD³³⁶, SNS a SL a komuniké o veřejném proslovu prezidenta Beneše v rozhlasových novinách. Redakce tenámi připomíná příkaz strany nevstupovat do akcí národních výborů NF a slovy národních socialistů nabádá k zachování klidu a kázně.

Odešlá prezidentovi v rozhlase informovaly i noviny Nové slovo, s. demokracie a Nová svoboda.³³⁷

List sociálních demokratů nevykazoval podobu novin posledního dne krize. Kromě vyjádření strany ze schůzky, na které byly vytvořeny dispoziční k sestavení vlády, najdeme v periodiku jen prohlášení armádních generálů Ludvíka Svobody a Bohumila Boška.³³⁸ Ani sloupek na titulní straně není nic zásadního, zabývá se vystoupením podplukovníka SNB na ostravské demonstraci, událost byla v té době čtyři dny stará.

Nové slovo naopak vykazovalo známky posledního vydání i prohry národních socialistických politiků. Redakce otiskla dopis SNS prezidentovi, ve kterém ho sice znovu ujišťuje, že neměla v plánu úřednickou vládu ani protistátní puč a zároveň je

³³⁴ Nové slovo, *Stávkokazi propuštěni ze závodů*, 25. 2. 1948.

³³⁵ O tomto textu více viz kap. 3.2.8.

³³⁶ Text najdeme i v *Novém slově, Práci a Nové svobodě*. Jde o prohlášení levicové frakce SSD o mezi 16 funkcionáři jmenovaných na konci článku jsou i Fierlinger a Jankovcová, mimo jiné uvádí: v době, kdy i v SNS převládla kapitalistická tendence, zbyla odpovědnost za další vývoj na komunistech a sociálních demokratech. Protože jsou obě strany dost silné, musely elitní snaze odporovat rozbití jejich spolupráci. Inklinační pravicové části SSD k reakci navíc brzdila práce celé strany, zejména pak vzhledem k jejímu postoji proti KSČ. *Nové slovo, s. sociální demokracie rozpolcena*, 25. 2. 1948.

³³⁷ Rozdílem mezi těmito zprávami byla jejich délka. Nová svoboda událost ohlavovala jednou v tou, s. demokracie jednou rozvitou v tou, Hlas krátkou zprávou a Nové slovo taktéž, to však navíc text označilo nadtitulkem i tuším titulkem, který byl jedním ze dvou největších na úvodní straně vydání. Z délky můžeme usuzovat, jak velkou důležitost novináři i jejich novináři akcí přikládali.

³³⁸ Jde o pokyn k vojáčkům, aby se více semkli kolem jejich nejvyššího velitele Edvarda Beneše. Rozkaz otisklo také Nové slovo.

prý ochotna jednat se v-emi stranami NF.³³⁹ Na titulní straně dole v-ak najdeme krátké upozornění, ve kterém noviny ru-í ohlá-enou manifestaci na Masarykov nám stí v Ostravě. V článku na této straně jeho pisatel rozebírá situaci v p ípravném výboru nové Národní fronty, ve kterém mají komunisté 57 % v t-ínu i bez t ch, kteří se stranou sympatizují.

lenové redakce Nového slova nejspí- p edpokládali brzký zánik listu. Situace v ostatním nekomunistickém tisku nebyla zrovna optimistická. O zabavených listech psaly levicové i pravicové noviny. Práv v Novém slově jsme se nap íklad do etli, že sloven-tí typografové odmítli tisknout periodika Demokratické strany Slovenska as, TĚdlo, Nové prúdy a Demokrat. Dále že Jiho eské papírny odmítají dodávat papír Melantrichu, který tiskl v Praze úst ední tiskový orgán SNS Svobodné slovo a v Ostravě Nové slovo. V Práci byl oti-t n láněk o brn nských listech Slovo národa, Národní obroda a Svobodné noviny, jejichž redakce byly p evedeny pod kontrolu jako orgány AV NF. Posledním výpadem proti tisku KS je krátká zpráva Nového slova, ve které se pí-e, že -éfredaktor Vývoje Tigrid (viz kap. 3.1.1, Pond lí 23. 2. 1948) odjel pracovn do zahrani í ufl ve tvrtek³⁴⁰, tudífl je-t p ed krizí a že o jeho odjezdu v d lo ministerstvo informací.³⁴¹ Komunisti tí noviná i jej totiž obvi ovali z úprku p ed spravedlností.³⁴²

Práce a Nová svoboda krom oslavování stávky a manifestace na Václavském nám stí, která také prob hla p ede-lého dne, praný ují národn socialistické poslance íflka a Horu³⁴³ za p ípravu protistátního pu e. Proti SNS ostravský list KS vystupoval hned v n kolika textech. Zve ejnil, kdo ve skute nosti byli d stojníci, které cht lo ministerstvo vnitra odvolat z pražských SNB, a kv li kterým vyvolali Zenkl s Drtinou krizi.³⁴⁴ Ministr spravedlnosti Drtina byl vzpomínán i v krátké zprávě o stažení obvinění proti poslanci Sosnarovi³⁴⁵. Dal-ími novinkami jsou informace, že SNB musí hlídat ÚS SNS proti rozvá-nému davu a o p estupech len této strany do KS. Provolání národn socialistických odborá , a se ob ané nenechají zmást vedením strany a vstupují do ak ních výbor , bylo oti-t no i v deníku ROH.

³³⁹ Autory dopisu byli p edseda Zenkl s tajemníkem Krajinou.

³⁴⁰ P edpokládáme, že ve tvrtek 19. 2. 1948.

³⁴¹ Které vedl komunista Václav Kopecký.

³⁴² ŠTigrid zase vycestoval do ciziny slufebn ufl v polovině února, a to autor m seznamu jaksi uniklo, halasn ho pak v novinách vydávali za ute ence.š - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 293.

³⁴³ Práce navíc uvádí je-t dr. Loubala.

³⁴⁴ Dle textu -lo v t-ínou o kolaboranty, kteří byli ve styku s N mci i aktivn spolupracovali za okupace. Pouze v jednom p ípadě -lo o šzneuffití moci a poru-ení subordínaceš. Celkem zde bylo zve ejn no 6 osob.

³⁴⁵ Sosnara obvinilo ministerstvo spravedlnosti ve v ci tzv. kr má ské aféry. (viz kap. 2.1, pozn. pod árou . 15)

Noviny Nová svoboda nenechaly ohledn politické situace tená e v nev domosti a nejistot . Úvodní strana proklamuje vít zství sociáln demokratické levice, moflnost dne-ního jmenování nové vlády a revolu ní nad-ení davu na Václavském nám stí.

Co se tý e obsah zpravodajských sd lení Nové svobody, Práce a s. demokracie 26. 2. 1948, nikde jsme nena-li ani zmínku o mohutném pochodu student ³⁴⁶, kte í se p es p íslu-níky SNB dostali afl na Hrad, aby podpo íli svého prezidenta. A protože Hlas a Nové slovo jífl neexistovaly, byl tento jedine ný zásah proti komunistickému pu í v hlavním politickém ostravském tisku zaml en.

3.2.10 Vývoj politického stanoviska sociálních demokrat

Situace eskoslovenské strany sociáln demokratické byla natolik zajímavá a sloflitá, že vyfladuje svou vlastní kapitolu. Nemluvíme jen o její vnit ní roz-t penosti na pravicové a levicové k ídlo, nemén byla její nejednotnost patrná i v ostravském tisku v rámci analyzovaného období. Redakce jejího listu s. demokracie také p sobila, že v jejím osazenstvu pracují p ívrflenci obou frakcí. Na druhou stranu, zm ny v názorovém spektru lánk se odráflily p edev-ím od pokyn jejich zadavatel , kterými nebyli nikdo jiný než sociální demokraté.

Jednou z prom n, kterou jsme v rámci na-í práce zjistili, bylo postavení ke sjezdu závodních rad. Od prvního analyzovaného dne (18. 2. 1948) se v lánkách v í n mu projevuje negativní postoj. SSD ve svých prohlá-eních varovala p ed politickostranickým zneufitím akce, její ostrav-tí odborá í se ohradili proti postup m ÚRO³⁴⁷ že je sjezd pod taktovkou komunist a ÚRO, která s nimi sympatizuje, uvád la s. demokracie kaflký den afl do pátku 20. 2.

V úterý 24. 2. najdeme v novinách oznámení SSD, že strana souhlasí s v t-inou pořadavk závodních rad a zastává stejné stanovisko k socializaci s Úst ední radou odbor . Uvnit listu je v-ak lánek kritizující uml ení ostravského sociáln demokratického odborá e Bílého na konaném sjezdu a ani zpráva o pr b hu akce oti-t ná vedle, sch zi nijak nevychvalovala. Oba texty jsou uvedeny afl na páté stran . Redaktor psal, že

³⁴⁶ ší velkou událostí, kterou nelze p ehlédnout, se stal demonstra ní pochod vysoko-kolák na Hrad k prezidentovi. P ípravovali ho p eváfln národn socialisti tí studenti (í). Krátce po tvrté [odpoledne] vy-li studenti ve ty stupech z techniky na Karlov nám stí a v ele s eskoslovenskou vlajkou se vydali na Hrad p es Malou Stranu, p ídávali se k nim p eváfln mladí lidé ekající v okolí, dokonce í st edo-koláci. Bezpe nost byla pon kud p ekvapena, z ejm se domnívali, že studenti nevyjdou, takže se je poprvé ú inn jí snaflili zastavit afl v Nerudov ulici na Malé Stran , ale stále úsp -n ji, protože p íjflflly dal-í posily a po páté hodin byla p ívolána í milice (í). Na Hrad do-la nakonec jen p tí lenná delegace, které kanclé Smutný (údajn se slzami v o ích) oznámil, že je jífl pozd . Demise byla podepsána. - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 338-341.

³⁴⁷ Na cofl také v Nové svobod ost e reagovali. Viz kap. 3.2.7.

stanovisko k sjezdu ufl uvedli d íve a fle se v ned li jeho správnost potvrdila. Souhlasit na titulní stran s ÚRO a rezolucí sjezdu, který organizovala a naopak obojí kritizovat uvnit vydání, je dosti rozporné. Nesouhra názor v rámci jedn ch novin moflná nasv d uje nejednotnosti uvnit redakce.

Podstatnou zm nu prod lala SSD i ve svém vztahu ke KS . Od 18. 2. 1948 s. demokracie uv domuje své tená e, fle sociální demokraté pracují ve jménu lidové demokracie, Národní fronty a fle nestojí na stran fládné z politických stran.³⁴⁸ Zatímco za celých dev t relevantních dní proti SNS vystupovala jen kv li demisi a p íli-vlaflnému p ístupu k aktivní obran proti masovým akcím KS , komunisté byli v lánkách (krom sjezdu závodních rad) kritizováni nap íklad za ignorování vládního usnesení z 13. února, za jejich ást viny na nepln ní vládního programu, sobotní manifestaci, ovládnutí ÚRO, ROH i rozhlasu. Za vyvolávání strachu mezi pracujícími, za lživé informace v jejich tisku, za jejich negativní kampaň proti ministru Majerovi³⁴⁹, p íli-né znárod ování i nedemokratickou p edstavu o nové pokrokové NF.

Kdyby m l tená k dispozici pouze eskoslovenskou demokracii a vnímal by ji bez vlivu okolních informací, byl by 24. 2. 1948 p ekvapen.³⁵⁰ Z lánk , které redakce do té doby produkovala nelze p edpokládat kone ný stav v cí. Dodejme v-ak, fle p íklon SSD ke komunist m byl rychlý a p evratný i v rámci samotné politické scény.

Význa ným rysem n kterých lánk komunistického i pravicového tisku bylo sv dectví o snaze získat SSD s kone nou platností na svou stranu.³⁵¹ V lánku periodika Hlas z 24. 2. jeho autor konstatoval, fle v sekretariát komunistické strany by nejrad ji vid li vládu bez odstoupiv-ích t í stran, tedy díl í vládu komunisticko-sociáln demokratickou a za tímto ú elem podniká KS svou kampa .³⁵² Zárove v-ak uznal, fle SSD na spolupráci s Gottwaldovou stranou nejspí-p ístoupí. Nové slovo 21. 2. 1948, den po demisi ministr , na titulní stran tu ným titulkem informovalo, fle minist i

³⁴⁸ Uvádíme úryvek projevu p edsedy SSD B. Lau-mana: šT i léta nás spojovali s komunisty a nyní nás zase spojují s národními socialisty. Mohu vás ujistit, fle ani to ani ono není cesta sociální demokracie. Strana p jde svou vlastní cestou, v rna své sedmdesátileté tradici.õ ó s. demokracie, *Od svých socialistických zásad neustoupíme!*, 19. 2. 1948.

³⁴⁹ Proti n mu KS bojovala ve v cí ohledn jeho vládních návrh a mimo jiné mu znemofnila promluvit v rozhlase. Tuto událost komentoval autor textu takto: šJe to dal-í doklad toho, jak komunistická strana to myslí s demokracií, svobodou slova a politickou spoluprací. Je to nový dokument, který p ísp je k tomu, aby svobodomilný lid a socialisté se vzpamatovali v t chto pohnutých dnech, kdy KS slíby i terorem snaffí se získat sociální demokraty pro sv j krok do tmy.õ ó s. demokracie, *Ministru soudr. Majerovi bylo zn mofn no mluvit rozhlasem*, 22. 2. 1948.

³⁵⁰ Noviny v tento den na titulní stran oznamovaly, fle vedení sociální demokracie s KS na základ dopisu navázalo jednání a fle strana souhlasí s rezolucí sjezdu a socializací tak, jak ji provádí ÚRO.

³⁵¹ Nap íklad na zasedání vlády 13. února se jasn ukázalo: mít sociální demokraty umofl uje prosadit své návrhy. (viz kap. 2.1)

³⁵² šNa udržení této spolupráce [se sociální demokracií] m li komunisté zájem a ve skute nosti jim -lo o to, aby se v sociální demokracii zformovala silná a organizovaná frakce, která by vyvíjela tlak na vedení strany a udržela prokomunistický sm r sociáln demokratické politiky.õ - KAPLAN, K., *P t kapitól o únoru*. 1. vyd. Brno, Dopln k 1997. s. 38.

SSD dávají mandáty k dispozici stran. Měly být, ale v tomto sdělení byla snaha dokázat, že i když sociální demokratičtí ministři demisi nepodali, jistý krok tímto směrem podnikli. Někdy také připomínalo skutečnost, že ve věci nápravy poměrů v SNB stojí sociální demokraté na straně pravice. Šlo o správné, ale usnesení vlády bylo u jinou věcí, nýbrž pravda je ta, že pro ně hlasovali všichni přítomní ministři všech politických stran, a to ministři národních socialistů, sociální demokratičtí, lidovci a slovenští demokraté. Zdravíme, že Gottwald zamlkl, že pro toto usnesení hlasovali také sociální demokratičtí ministři.³⁵³ Komunisté zase ve vydání *Nové svobody* z 24. 2. 1948 informovali, že SSD souhlasí se zakládáním AV, stávkou a rezolucí sjezdu závodních rad.

V listu SSD 25. 2. a 26. 2. 1948 jifi není proti komunistické straně žádný nářek. Jedinou poznámkou byla informace, že vedení SSD upozornilo předsedu vlády K. Gottwalda a ministra vnitra V. Noska na nepřístojnosti, které způsobily šneodpovědní lidi na sekretariátu soc. demokratů.³⁵⁴ Prohlášení Laušana a Fierlingera o opětovném nastolení jednoty ve straně a o shodě v NF symbolizuje definitivní ukotvení sociální demokracie ve prospěch komunistické strany.

3.2.11 Uklidování Nového slova vs. burcování Nové svobody

Národním socialistům byla občas vyřizována pasivita v rozhodujících dnech krize. A to především vlivnost v povzbuzování svých příznivců ke stejným protestům.³⁵⁵ Aktivita v tomhle směru naopak nechyběla komunistické straně. Cílem bylo v *Nové svobodě* patrné.³⁵⁶ Národním socialistům politici obecně odmítali v této míře burcování národa, naopak jej vyzývali ke klidu a zachování stranické rozvážnosti.³⁵⁷ O takovém rozhodnutí strany informoval i lidovecký Hlas.³⁵⁸ Československá demokracie v sobotu 22. 2.

³⁵³ *Nové slovo, Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen, 22. 2. 1948.*

³⁵⁴ Takto formulované upozornění však tená mnoho nevysvětlilo. Málokdo asi věděl, kdo ve skutečnosti byli ti šneodpovědní lidé: šV úterý večer zasedalo předsavenstvo strany, které učinilo dispozici pro sestavení nové vlády. Toto rozhodnutí bylo sděleno ministerskému předsedovi Gottwaldovi. Delegace upozornila předsedu vlády a ministra vnitra na nepřístojnosti, které způsobily neodpovědní lidi v ústředí sekretariátu strany. Československá demokracie, *Druhá schůzka předsavenstva strany*, 25. 2. 1948.

³⁵⁵ Nutno podotknout, že se redakce *Nového slova*, na rozdíl od *Nové svobody*, držela na půdě legitimity a zákonnosti.

³⁵⁶ Předsednictvo KS šlo rozhodnutí, aby byly bezodkladně mobilisovány všechny síly pracujícího lidu pro podporu vlády Klementa Gottwalda (1948). Československá demokracie, *Pracující lid stojí za vládou Klementa Gottwalda*, 21. 2. 1948.

³⁵⁷ Šlo dokonce se rozhodli uklidovat vlastní trochu nespokojenou veřejnost, ranní noviny přitom dnešního dne přinesly výzvy ke klidu a své krajské tajemníky instruovali v tom smyslu, aby uklidovali stranickou veřejnost, zamezili jakýmkoli akcím, o nichž soudili, že by mohli celé věci jen uškodit. VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha, Lidové noviny 2008. s. 246.

³⁵⁸ Šlo uklidovat veřejnost pomocí disciplíny a sebekáze, vybízí je, aby nevstupovali do akčních výborů NF a aby vyčkali v klidu dalšího vývoje událostí i přiblížení politických jednání a řešení vládní krize. Československá demokracie, *Pracující lid stojí za vládou Klementa Gottwalda*, 25. 2. 1948.

kritizovala v jednom ze sdělení rezignující strany za to, že nevystoupily s fládnou politickou protiakcí.³⁵⁹

V průběhu zkoumání jsme analyzovali mnoho článků Nového slova, jejichž obsahy vykazovaly prvky negativismu v ústí KSČ.³⁶⁰ Celkově měly být, že v ofenzívě v ústí KSČ ve srovnání s Novou svobodou nezaostávalo. Články byly útočné³⁶¹, argumentačně dobré a vytvořené³⁶², nechyběla ironie a pokus o zesměšnění komunistického počinání³⁶³.

Čtenářem bylo z pohledu národních socialistů vysvětleno, co se opravdu děje a co jsou jen strašáky a výmysly Gottwaldovy strany. Jediným prvkem, který byl v Nové svobodě známy a v Novém slově scházel, i když byl důležitý, byly výzvy k pohotovosti občanů.

Symbolická mobilizace stoupců komunistické strany byla v Nové svobodě patrná nejen v textech, ale především ve velikosti a znění titulků, které redakce někdy doplňovala výkřiky. Takové jsou například titulky: *Pracující lid přebírá moc, Voláme vás všechny k boji proti!* a *Vytvořte v ústí výbory Národní fronty*.

Nová svoboda pracovala i s politickými články s glorifikačními prvky, které oslavovaly především vystoupení Klementa Gottwalda. Vzbuzovala tak především, že v ústí národa stojí za komunistickou stranou a nadšeně přijímá všechna premiéřova prohlášení. Takové sdělení jsme poprvé zaznamenali v pátek 20. 2. Do čtvrtku předešlého týdne se jich objevilo dalších 18. Nejvíce pak právě v poslední den analýzy.³⁶⁴ Vzhledem k rezolucím, které také provolávaly slávu, díky a oddanost Gottwaldově vládě, měly být glorifikace komunistické strany byla přítomna v každém vydání nejen Nové svobody, ale také Práce.

Když se takový styl psaní objevil v Novém slově, byla to výjimka. Konkrétně jenom měly dokázat jen ve těchto případech. Jsou to zprávy o vystoupeních Petra Zenkla, Prokopa Drtiny a Huberta Ripky.³⁶⁵

Nové slovo jako stranický list SNS zvrácení politické situace na stranu KSČ nemohlo zabránit. Jeho obsahová úroveň však nebyla o nic horší než podoba Nové svobody. V úterý dokonce ohlasovaly i státní manifestaci na Masarykově náměstí

³⁵⁹ Československá demokracie, *Sociální demokracie na jedné linii s prezidentem republiky*, 22. 2. 1948.

³⁶⁰ Takovéto prvky vykazovalo 45 článků z celkových 64.

³⁶¹ Například. Nové slovo, *Zastírací manévry s ústí ednickou vládou*, 19. 2. 1948.

³⁶² Například. Nové slovo, *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen*, 22. 2. 1948.

³⁶³ Například. Nové slovo, *Co je Národní fronta*, 20. 2. 1948.

³⁶⁴ Jako například měly uvést tato slovní spojení: š(í) soudruh Gottwald přijímá delegaci, která ho nadšeně zdraví. š(í) a dalších tisíce lidí chtějí na Staroměstské náměstí, aby uvidí milovaného soudruha Gottwalda. š(í) přijímá soudruh Gottwald, nadšeně zdravěn státním shromážděním, aby podal zprávu o výsledku. Dlouho musel utíkat pozdravné volání lidu, než se mohl ujmout slova.

³⁶⁵ Příkladů glorifikace v Novém slově: š(í) Ministrům i dr. Petru Zenklovi, který se během projevu dostavil, se dostalo srdečného a jásavého uvítání. š(í) Když odsoudil komunistickou vzpoudu proti vládě, byla přítomná Smetanova síň s výhledem nevdaného naděně a pevně dává ry. š(í) Krásná země byla ukončena zpíváním státního hymny.

v Ostravě, tu však musela redakce následující den odvolat. To ufl však byla pod dozorem komunistického novináře Jana Neulse.³⁶⁶

3.2.12 Komunistická politická agitace nové Národní fronty vs. pravicové strany

Jednou z dalších praktik komunistického tisku znatelnou v ostravské Nové svobodě bylo pravidelné informování o nové Národní frontě, kterou KS chtěla vystavět na širší základně společně s celonárodními organizacemi jakými byli ROH, JS Z atd. Od proslovy Klementa Gottwalda na Staroměstském náměstí 21. 2. se v Nové svobodě psalo, že chce strana krizi řešit ústavně, demokraticky a parlamentně širší základně široké Národní fronty, představující všechny vrstvy pracujících ve městech i na venkově.³⁶⁷ Ten den byl zveřejněn také dopis prezidentu republiky, ve kterém její komunisté ujišťovali, že je pro ně smírodatná v celé lidu a že vlády vidí podstatu a smysl NF především ve svazku pracujících vrstev. V rámci zajištění politické plurality nové vlády Gottwald prohlásil, že nevyhluje ústřední špičkovým členům ostatních stran³⁶⁸, odmítal v ní však sedět společně s předsedou SNS Zenklem, stejně tak nebyl ochoten sestavit Národní frontu z lidí, které by Zenkl švyslal.

Články o nové Národní frontě postupně nabývaly na množství. Na její podporu psal i redaktor moskevské Pravdy, jehož článek Nová svoboda otiskla ve svém zvláštním vydání 23. 2. „Národní fronta sílí, roste a nyní se ve skutečné sjednocení všech demokratických sil země. Nezadržitelně roste autorita komunistické strany, která se zasadila o rychlý vzrůst blahobytu širokých vrstev a o úspěšné plnění dvouletky.“³⁶⁹

Pravicové listy na komunisty propagovanou NF poprvé reagovaly v neděli 22. 2. Národní socialisté i lidovci s takovou koncepcí samozřejmě nesouhlasili. Nové slovo psalo, že si KS chce doplněním vlády špičkovými elementy zajistit mocenskou převahu a sama si pak vybírat osoby do Národní fronty. „Novými lidmi, kteří zůstali v rámci Národní fronty, rozumí komunisté především jen ty, kteří by byli ochotni podrobit se komunistickému diktátu.“³⁷⁰ SNS prohlásila, že chce zachovat parlamentní demokracii a odmítá podobu NF dle zahraničního vzoru Jugoslávie i Maarska.³⁷¹ Nejohledněj-

³⁶⁶ Nová svoboda, *Melantrich pod národní správou*, 26. 2. 1948.

³⁶⁷ Nová svoboda, *Soudruh Gottwald: Volám vás všechny k bratřím*, 22. 2. 1948. / Avšak ufl 21. 2. 1948 v perexu článku *Pracující lid stojí za vládou Klementa Gottwalda* na titulní straně, burcoval redaktor tená, aby se semkli v pevnou Národní frontu, která by tvořila bezpečnou oporu vládě Kl. Gottwalda.

³⁶⁸ Nová svoboda, *Ústřední pracovní výbor ustaven*, 24. 2. 1948. Ó tyto osoby dále nazývají stoupenci obrozené NF.

³⁶⁹ Nová svoboda, *Sovětské stanovisko k vládní krizi*, 23. 2. 1948.

³⁷⁰ Nové slovo, *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen*, 22. 2. 1948.

³⁷¹ Tamtéž.

láněk k informacím o stávající NF a komunisty chystané NF najdeme ve vydání z 24. 2., kde redaktor vysvětluje, že se KS snaží zrušit zásadu, na které byla vláda roku 1945 vystavna.³⁷²

Noviny Hlas téma nové NF nerozebíraly v takovém měřítku jako Nové slovo. K proslovu Klementa Gottwalda ze Staroměstského náměstí, ve kterém premiér poprvé veřejně formuloval myšlenku nové vlády složené z pracujícího lidu, pouze uvádí, že zdůraznil nutnost ústavního řešení krize a zachování Národní fronty.³⁷³

K realizaci slov o NF složené z lidu přispěly především akční výbory. K jejich zakládání Gottwald vyzval na manifestaci 21. 2. Zakladatelé takových výborů byli povinni nahlásit každý nový vzniklý. Nová svoboda od neděle nepřetržitě informovala o dalších utvořených AV. V ten den Nové slovo jménem strany upozornilo členy na zákaz vstupování do AV, protože šlo o manévr komunistické strany³⁷⁴. Národní socialisté v úterním vydání uvedli, že nepřijmou novou formu NF, proto taky odmítli tvoření šakních výborů tzv. Nové fronty.

Zatímco Nová svoboda pracovala na seznámení členů s novým pojetím československé vlády, Nové slovo je uklidňovalo, že dosavadní NF stále trvá. Gottwaldova koncepce nebyla v národně socialistickém tisku považována za reálnou, spíše se rozebírala její nedemokratická a nesmyslnost.

3.2.13 Největší rozpory mezi jednáním KSČ, jak je popisují historické prameny a informacemi Nové svobody

1) Jednou z vykonstruovaných protistátních kauz byl případ údajného špiona a zrádce Pravomíra Reichla³⁷⁵. Podle zprávy ministerstev vnitra a národní obrany, která byla v Nové svobodě zveřejněna 21. 2. 1948, měl řídit organizaci s cílem provést ozbrojenou vzpouru a zavraždit vedoucí komunistické orgány. Reichl byl podle článku podporu škem východní armády v záloze a roku 1939 byl uveden do sovětského fláku. Následně byl propuštěn a odeslán do tvořící se československé jednotky v Sovětském svazu. V té době údajně spojil s osobami, které sháněly protisovětské materiály, a boji se vyhýbal. Do konce války měl být několikrát vyšetřován a trestán pro výtržnosti a opilství. Dále

³⁷² Nové slovo, *Příprava na novou Národní frontu*, 24. 2. 1948.

³⁷³ Hlas, *Průběh vládní krize*, 22. 2. 1948. / Redakce Hlasu v úterý informovala o stanovisku DS, že byla toho názoru, že Národní fronta je sdružením politických stran, jež nemůže nikdo nahradit. ŠA proto se strana postaví proti každému pokusu zvrátit nynější podobu vlády. - Hlas, *Předsednictvo slovenské DS pro udržení NF*, 24. 2. 1948

³⁷⁴ Nové slovo, *Protivzratnictví*, 22. 2. 1948.

³⁷⁵ Komunisté jeho jméno údajně komolili, ve skutečnosti se jmenoval Pravomil Reichel. - VEBER, V., *Osudové úmorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 250.

autor článku píše, že poté Reichl uprchl do amerického okupačního pásma v Německu, tam prozradil podrobnosti o sovětské branné moci zpravodajským orgánům cizí moci. V té době byl držen ve speciálním táboře pro prominentní kolaboranty, kde byl navštěvován protistátními členy pracujícími v zahraničí proti SR.³⁷⁶ V SR pak měl objíždět osoby podezřelé z protistátní činnosti a snažit se o zorganizování ozbrojeného puče, při kterém měli být zavražděni významní představitelé KSČ. ŠDokladem byla svědectví Rajchlových spolupracovníků a vlastní doznání provinilce. Ve skutečnosti to bylo tak, že (Raichl) byl z armády propuštěn pro své protisovětské názory (před vstupem do armády byl v sovětském gulagu).³⁷⁷ Do Německa uprchl před dalším vyšetřováním a v SR byl zatčen v době, kdy se vracel pro svou rodinu. ŠPro pokračování vyšetřování byl sice propuštěn, ale hned poté se stal obětí provokace.³⁷⁸

2) V pondělí 23. 2. 1948 obsadilo na 150 příslušníků SNB ústřední sekretariát národně socialistické strany. Hledali v budově šprotistátní materiály, prohlíželi jednu kancelář za druhou a zabavovali tiskopisy, které se jim zdály podezřelé, jistě i proto, aby měli v rukou nějaký materiál³⁷⁹. Dne 24. 2. otiskla Nová svoboda články s titulkem *Nár. soc. boj vyky p ipravovaly p evrat a obsazení ve ejných budov a rozhlasu*. Dle dat vidíme, že toto sdělení bylo uveřejněno na druhý den po obsazení sekretariátu SNS. Autor článku však o akci nepsal³⁸⁰, pouze opakoval a připomínal předcházející vyšetřování protistátní činnosti národních socialistů. Cofl potvrzuje názor Václava Vebera: skutečnost, že fládný zabavený materiál komunisté nezveřejnili a nepoufili, dokazuje neúspěšnost akce. V dalším výtisku ostravského listu KSČ najdeme krátkou zprávu TK o tom, že SNB musí hlídat sekretariát SNS proti rozvážnému davu.³⁸¹ Obvinění z protistátní činnosti odmítlo Nové slovo jménem národních socialistů ihned 24. 2. 1948.

³⁷⁶ Pro podání zpráv o své činnosti byl odeslán do Československa a koncem roku 1943 na sebe upozornil tím, že byl policejními orgány zatčen v opilství. Po vyšetřování a krátkém pobytu ve vazbě byl propuštěn a flil dlouhou dobu policejní nehlášen, takže nemohl být dostižen. Š Nová svoboda, *Vedoucí initelé komunistické strany m li být zavražděni*, 21. 2. 1948.

³⁷⁷ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 251.

³⁷⁸ ŠNavštívili ho dva údajní echoameričané Edy a Tony (podle Krajiny agenti StB Müller a Kroupa), aby získali jeho pomoc při organizování protikomunistického povstání. Bohužel jim uvěřil (Raichl). Raichl byl v listopadu 1947 zatčen a hned začal být připravován monstrproces sovětského ražení, Reichlovi se však podařilo poslat moták Drtinovi z pankrácké věznice. Drtina se celé záležitosti ujal, protože byl to jeden z etných sporů jeho ministerstva i národně socialistické strany s komunistickým vedením, a za útkem února 1948 se zdálo, že se mu podaří prosadit Reichlovo propuštění a naopak obřalování provokatéra, při čemž v akce únorová krize a komunisté se pokusili využít Raichla jako doklad protistátních úmyslů demokratického křídla. (Raichl) Š Zvězení se mu nakonec podařilo v lednu 1952 uprchnout. - Tamtéž, s. 251.

³⁷⁹ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 297.

³⁸⁰ Pouze v jednom z nadtitulků se píše: ŠDvůlta usvíd ujících spisů zabavena na ústředním sekretariátu nár. soc. Š Nová svoboda, 24. 2. 1948.

³⁸¹ ŠJak vidět, chrání SNB i ty, kteří proti ní tak bezdůvodně útočí. Š Nová svoboda, SNB musí chránit nár. soc. sekretariát, 25. 2. 1948. Š Vzhledem k činnosti, taktice a chování komunistů v posledních dnech krize, se domníváme, že chránit budovu SNS bylo to poslední, o co Gottwaldovi ve skutečnosti šlo.

3) V krátké zprávě Nové svobody 25. 2. 1948 nám nesešlo označení ministra zahraničního obchodu Huberta Ripky jako šestiministra. V době tisku šlo o demisi, která nebyla přijata, a tak Ripka musel zůstat ve své funkci. Navíc autor článku tvrdil, že se ministr s resortem rozloučil jediný den (což by znamenalo 24. 2.), politiky chce navždy zanechat a rád by, pokud bude moci, využil na vysoké kole.³⁸² K tomuto tématu se ve své knize vrací i Veber, dokládá tak poraženeckou náladu anebo nezodpovědnost národně socialistických politiků. Ripka prý škapituloval pod tlakem akčního výboru v pondělí odpoledne.³⁸³ Historik Kaplan psal o poraženecké náladě, která v SNS panovala již 23. 2. 1948. Ripka ve svých vzpomínkách naopak tvrdil: „Nejzřejmější odpor kladli komunisté a národní socialisté, ti byli poraženi poslední.“ Dále popisoval bojovnost a jednotu, která panovala na společné schůzce národně socialistického výkonného výboru a parlamentní skupiny v úterý 24. 2.³⁸⁴ S tak brzkou kapitulací ministra Ripky nemůžeme tedy zcela souhlasit. Sám Veber na dalších stránkách své knihy uvádí, že Ripka 25. 2. odpoledne šel na Hrad na přijetí prezidentem Benešem. Nebyl sice přijat, ale zanechal Benešovi delší dopis, ve kterém se na něho ještě snažil naléhat, aby demisi v řádném případě nepodepisoval.³⁸⁵ Pro definitivní odstoupení se ministři národních socialistů rozhodli právě až v poslední den krize. Štefonovali o podmínkách a radili se, (ať už), a došlo k závěru, který opět navrhl Ripka, že nejlepší bude rezignovat na všechny politické funkce a vzdát se mandátu, to také v té době hned následujícího dne učinili (ať už).³⁸⁶

4) V rozporu se skutečností byl také článek *Soc. dem. levice vítězí* v Nové svobodě 25. 2. 1948. Autor článku informoval čtenáře o obsazení Ústřední SSD. Šve dpoledních hodinách obsadila levice sociálně demokratické strany ústřední a krajský sekretariát. Je to důsledek rozhodnutí výkonného výboru strany, jimž se v té době postavila

³⁸² Nová svoboda, *Exministr Ripka zanechá politiku*, 25. 2. 1948.

³⁸³ Svému příteli komunistovi Evženovi Löblově, který byl předsedou AV ustaveného na ministerstvu zahraničního obchodu, oznámil ve své kanceláři, že jako politik uznává, že tu bitvu prohrál, že nepociťuje žádný resentment, že jako poražený politik jde do soukromí, a když mu nový režim dovolí, že by jako profesor rád sloužil. Zdravuje, že se stane cokoliv, že nebude z něho emigrant a nepjde proti republice. (ať už) Před rozloučením mne znovu prosil, abych jeho stanovisko tlumočil Gottwaldovi, Noskovi a Dolanskému, a slíbil jsem mu, že to vyřídím. - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 295-296. / Veber toto Löblovo prohlášení přebíral z: KAPLAN, K., *Přítel kapitola únoru*, 1. vyd. Brno, Doplněk 1997. s. 419. / Kaplan v zdroj byl: SÚA, fond 93, a.j. 20, 74; fond MV-N, . 30/2209-48 (záznam E. Löbla). / Ripka o této události bohužel ve svých vzpomínkách nepíše. (RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995.)

³⁸⁴ RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno, Atlantis 1995. s. 254.

³⁸⁵ V dopise údajně mimo jiné stálo: „Neznám důvod, které Vám dosud bránily v tom, abyste řekl slovo na obranu těchto ministrů, kteří jsou dnes zaplavováni hanebnými lžemi. Ale zejména snažte se Vás prosím, pane prezidente, abyste nepřijímal v řádném případě demisi ministrů z naší strany. Předpokládám totiž, že nebudete moci souhlasit s návrhem nové vlády, který Vám bude podán, protože tento návrh bude v přímém rozporu jak s koncepcí, založenou na politických stranách, tak se zásadami a zvyklostmi parlamentní demokracie. Mohlo by se přitom stát, že demise vyloží buď jako souhlas s tímto lživými a pomlouvajícími tvrzeními, nebo jako ústup, učiněný pod nátlakem těchto tvrzení. Ale opět zdravuji, nejdříve mně jen o chvíli přítomnou, ale o budoucnost.“ - VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 334.

³⁸⁶ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 342.

za v rnou a poctivou politiku v Národní frontě po boku komunistů.³⁸⁷ Dnes však již víme, že obsazení sekretariátu s. demokrat probíhalo pod taktovkou KS . Dokonce ani sám Fierlinger (bývalý a budoucí předseda SSD a sympatizant komunistů) o akci nevěděl a nezamlouvala se mu. (viz kap. 2.1, Úterý 24. února o Sociální demokrate se přiklánjí k návrhům KS)

5) Tématem, které se vyskytuje ve faktografické literatuře, zatímco ve zkoumaných číslech ostravský periodik o něm není ani zmínka, jsou tzv. Lidové milice. První útvary komunisté začali sestavovat v sobotu 21. 2. 1948.³⁸⁸ Tyto oddílné bojové jednotky, jež byly utvořeny nezákonně.³⁸⁹ Jednotlivým dělníkům v továrnách byly rozdávány zbraně a byli vyzýváni k bdlosti a připravenosti k okamžité akci. Lidové milice byly zakládány samozřejmě i v ostravských podnicích, o čemž svědčí slova pamětník: „Na výzvu soudruha Klementa Gottwalda, (í) byly ustaveny oddíly Lidových milicí.“³⁹⁰ ŠVNoci z 23. na 24. února 1948, podle pokynů výšších stranických orgánů, byla již ustavena jednotka lidové milice.³⁹¹ ŠV únoru 1948 byla na pokyn strany utvořena na vysokých pecích a fišfínské huti Lidová milice.³⁹⁰ Otázkou zůstává, proč byl tento fakt v novinách ignorován.³⁹¹

3.2.14 Přítomnost cenzury v Novém slově

Jak jsme již uvedli v kapitole Co se dělo za únorových dní s tiskem? (viz kap. 2.3), po mocenském převzetí státu komunistickou stranou sice byla ihned nastolena cenzura³⁹², do té doby však u nás fládná neexistovala (od r. 1945), byla nezákonná. Alespoň to vyplývá z historické literatury.³⁹³

V únoru 1948 se komunisté chtěli chopit moci a k tomu si dopomáhali všemi možnými, často nelegálními prostředky. Jedním z nich bylo omezování námi zkoumaného ostravského periodika národních socialistů Nového slova. Cenzurní zásahy jsme poprvé

³⁸⁷ Nová svoboda, *Soc. dem. levice vítězí*, 25. 2. 1948.

³⁸⁸ VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. s. 262.

³⁸⁹ ŠZvláště na nich byla ta okolnost, že podléhaly pouze stranickému vedení, jednalo se tudíž o nezákonnou armádu politické strany, což je v demokratickém státě něco naprosto nepřijatelného. Š Tamtéž, s. 291.

³⁹⁰ Vzpomínky Karla Ondřejky, pracovníka v dole František v Ostravě Pivoze; Vzpomínky Leopolda Pietora, pracovníka ve studené válečné VřK v Ostravě Vítkovicích; Vzpomínky Vladislava Krupy, pracovníka ve Vysokých Pecích v Ostravě Vítkovicích. Š In: Sběrka paměti a historický vlastivědný rukopis, Archiv Ostrava.

³⁹¹ O děvech se nám lze jen dohadovat. Nová svoboda o milicích například nemusela psát právo pro jejich ilegalitu. Toho by naopak pravice mohly využít a tenhle o protizákonné činnosti KS informovat. Na druhou stranu, protože byly zakládány až 21. 2., mohlo vedení komunistické strany použít zásahy v redakcích proti zveřejnění informací o ustavování lidových milicí.

³⁹² BYSTROV, V., *Svobodná nesvoboda*. 1. sv. Praha, Studie 2006. s. 34.

³⁹³ Například BEDNAŘÍK, P., CEBE, J., Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950. In: *Sborník Národního muzea v Praze, řada C o Literární historie*. Praha 2008, ročník 53, číslo 164, s. 53656. / TOMÁŠEK, D., Pozor cenzurováno! Aneb ze života soudružky cenzury. 1. vyd. Praha: MV ČR, 1994. / KONELÍK, J., ORSÁG, P., VEJNAP, D. Jiny české médií 20. století, 1. vyd. Praha: Portál, 2010.

zaznamenali ve vydání z nedle 22. 2. 1948. Nad titulem novin je uvedeno: Po konfiskaci opravené vydání. V listu jsou tzv. bílá místa patrná ve dvou lánkách. První z nich je na titulní straně (viz kap. 11, příloha . 1), chybí zde část perexu. Dalším takto poznamenaným textem je výzva k oban m, aby se nenechali zviklat komunistickým lhaním. U lánku nás zároveň zarazí fakt, že byl oti-t n afl na t etí straně vydání. Později se nám podařilo získat d kaz, že je láněk p ebrán ze Svobodného slova, kde byl uveden na titulní straně (viz kap. 11, příloha . 6). Tam měl mofná patit i v Novém slově, ale místo mu nejspíše zabral dopis KS prezidentu republiky.

Ve vydání z 24. 2. redakce uvádí, že jde o Po konfiskaci druhé opravené vydání. Bílá místa jsou v pti lánkách, jeden text chybí úplně (viz kap. 11, příloha . 4). Prvním z nich je láněk titulní strany, kterému chybí závěr.³⁹⁴ Konec chybí i text m na druhé straně *Na-e feny d kují state ným ministr m*, zjevně zde chybí i podtitulek,³⁹⁵ a *Dva tisíce v rnych SNB*³⁹⁶. Na stejné straně najdeme také informace ze zahraničního tisku, vybělena byla citace amerického republikánského senátora A. Smithe. Jeho slova jsme vypátrali v listu *eskoslovenská demokracie*.³⁹⁷ Další text, který měl zabírat téměř plnou stranu, chybí úplně. Viditelné zůstalo jen torzo titulku, o jeho znění se můžeme jen dohadovat.³⁹⁸ Na t etí straně informuje redaktor listu *tená e*, že ministerstvo informací zakázalo české tiskové kanceláři zveřejňovat úřední zprávu ministerstva spravedlnosti o mostecké-pionáérní afé e. Schází zde, podobně jako u dvou předchozích textů, závěr.³⁹⁹

Poslední vydání Nového slova jifi fládnou konfiskaci nehlásilo. Nejsou zde ani bílá místa. Přesto list obsahově neodpovídá předloženým výtiskům. Analyzovali jsme z něj

³⁹⁴ Bezprostředně před prázdným místem autor lánku upozorňuje na fakt, že během Gottwaldovy vlády byly několikrát podány demise a nikdy z toho nebyly dány závěry, že se tím ohrožuje Národní fronta. Jako příklady uvádí demisi ministra Majera, náměstka předsedy vlády Fierlingera, ministra přemyslu Laušana, náměstka vnitřního obchodu Zmrhala i náměstka předsedy vlády Ursínyho. *Nové slovo, Oban e d v ují svému prezidentu*, 24. 2. 1948.

³⁹⁵ V lánku se píše, že feny národně socialistické strany d kují Zenklovi, Drtinovi, Ripkovi a Stránskému za state né hájení svobody. Slova, která přecházejí bílému místu, zní: šífeny se obracejí ke všem demokratickým stranám a volají: jak dlouho si necháte líbit úřad Nové slovo, *Na-e feny d kují state ným ministr m*, 24. 2. 1948.

³⁹⁶ Ministr spravedlnosti dr. Prokop Drtina dostal z první valné schůzky krajské sekce zaměstnanců SNB, která se konala v Praze, tento pozdrav: My eskoslovenští národní socialisté, přisloužící všem složkám sboru národní bezpečnosti ve Velké Praze, se stavíme plnou vahou, t. j. téměř 2.000 organizovaných členů SNB ve straně, za své nekompromisní hájení spravedlnosti, soudcovské nezávislosti a zachování právního řádu v eskoslovenské republice. Tvoje pravdivá slova, pronesená z parlamentní tribuny, která vnesla tolik světla do krádežnického případu, zazní nám jako spásná slova Pavla Svatého z Londýna z dob nesvobody. *Nové slovo, Dva tisíce v rnych SNB*, 24. 2. 1948. (Pavel Svatý byl pseudonymem Prokopa Drtiny z dob, kdy za druhé světové války vysílal exilová prohlášení prostřednictvím BBC.)

³⁹⁷ Republikánský senátor A. Smith prohlásil, že zásah komunistů o docílení kontroly ve vládě je „nešťastný, které se však dalo očekávat.“ *eskoslovenská demokracie, Projev prezidenta republiky odvážlivcem*, 24. 2. 1948.

³⁹⁸ Domníváme se, že se nejvíce pravděpodobností mohl ztímit jak takto: Povolenec pro informace nesmí promluvit. (viz kap. 11, příloha . 4)

³⁹⁹ Slova, která přecházejí bílému místu: „Tento zákrok ministerstva informací vynikne tím spíše, když jej srovnáme s horlivostí, s níž státní informační aparát rozvíjí každou maličkost z ministerstva vnitřních věcí.“ *Nové slovo, I ministerstvo uml eno*, 24. 2. 1948.

dev t lánk .⁴⁰⁰ Jediným protikomunistickým lánkem je text oti-t ný afl na t etí stran , ve kterém jeho autor uv domuje ve ejnost o stranicky nepom rném obsazení v p ípravném výboru nové NF. Nejvíce zavád jící je zpráva na druhé stran o pr b hu manifesta ních stávek v republice.⁴⁰¹ Nové slovo bylo od po átku analyzovaného období striktn proti sjezdu závodních rad a stejn tak i proti stávce, která m la podpo it rezoluci odhlasovanou na sjezdu. V tomto lánku v-ak fládná kritika není, ba naopak se zde mimo jiné pí-e: šAfl na nepatrné výjimky nebylo stávkokaz . Tak v celém olomouckém kraji se vyskytly jen dv erné ovce.š, š^Test zam stnanc t chto závod , kte í poru-ili pracovní klid, bylo propu-t no.š⁴⁰²

Po prozkoumání dvou zkonfiskovaných vydání a o ividním zmírn ní protikomunistické kampan v posledním výtisku jsme usoudili, že se redakce Nového slova dostala pod kontrolu komunistické strany je-t p ed p evratem. Nová svoboda informovala o dozoru komunistického redaktora J. Neulse v Novém slov afl ve tvrtk 26. 2. 1948⁴⁰³, protestní bílá místa v-ak demonstrují cenzurní zásahy jifl d íve. Pro ale nejsou ve vydání z 25. 2.? To nám pomohl osv tlit lánk deníku ROH Práce z téhož dne, ve kterém jeho autor bezosty-n informuje tená e o zabavených vydáních brn nských periodik Slovo národa, Národní obroda a Svobodné noviny. Nutno upozornit, že tento text vy-el je-t p ed p evratem.⁴⁰⁴ Do etli jsme se zde o rozhodnutí brn nského KAV dosadit do redakcí t í list komunistický dozor. Komunist m se demonstrativní bílá místa p í ila. Proto okamflit provedli v-echna opat ení, která takovým zp sob m zabránila. M fleme tedy p edpokládat, že podobná situace nastala i v redakci Nového slova, které tak bylo

⁴⁰⁰ Jsou to prohlá-ení SSD, armádních generál Bo ka a Svobody, dopis SNS prezidentovi, avízo o jeho ve erním vystoupení v rozhlase a t í zprávy týkající se slovenského tisku, Melantrichu (tiskárny SNS) a -ředaktora Vývoje Pavla Tigrida.

⁴⁰¹ V perexu je autor lánku ozna en - t-, je mofné, že je text tedy p evzat z TK. Nem fleme si tím být v-ak jistí, protože pro ozna ení agenturních zpráv pouflvalo Nové slovo i zkratku, jaká se uflívá dnes: TK. Je v-ak mofné, že toto zna ení bylo v listu nejednotné. Pokud je zpráva z TK, je to dal-í d kaz mocenského ovládnutí agentury komunistickou stranou.

⁴⁰² Nové slovo, *Klidný pr b h manifesta ních stávek v celé republice*, 25. 2. 1948.

⁴⁰³ šRedaktor Jan Neuls, odpov dný zástupce Nové svobody, byl jmenován jako dohlífující redaktor v Novém slov . Tímto opat ením byla u in na definitivn te ka za -tvavým psaním nár. soc. tisku v Ostrav .š ó Nová svoboda, Melantrich pod národní správu, 26. 2. 1948. V lánku se pí-e i o dozoru v lidoveckém Hlasu, stal se jím J. Mosler. V listu jsme v-ak fládná bílá místa nezaznamenali. Komunisté se orientovali p edev-ím na tisk svých hlavních rival a t mi byli národní socialisté. / Obecnc zde m fleme vid t, že s kontrolou pravicového tisku komunisté po p evratu nezaháleli.

⁴⁰⁴ šV úterý ve er zasedal ak ní výbor brn nského kraje (í). Na sch zi bylo rozhodnuto ud lat po ádek v brn nském tisku, pon vadfl Slovo národa a Národní obroda p inesly dnes takové lánky, že musely být zabaveny. Troufalost obou redakcí -la tak daleko, že vydala opravené vydání s bílými skvrnami, aby provokovaly. Také to opravené vydání bylo zabaveno. Aby -tvaní obou list bylo zarafleno, rozhodl se v úterý v noci krajský ak ní výbor, že Slovo národa bude vycházet pod kontrolou presidenta zemského soudu Ferdinanda Richtera, který je lenem p edsednictva krajského ak ního výboru v Brn . Toto bude muset být v list uvedeno. Do Národní obrody byl vyslán tajemník brn nského KOR Niederle, který má v lidoveckém orgánu stejné poslání. Pon vadfl i Svobodné noviny otiskly v úterý lánk, nabádající studenty k demonstraci, bylo rozhodnuto, že i tyto noviny budou od st edy vycházet pod kontrolou. Bude do nich obsazen p edseda ÚNV Franti-ek Pí-ek, který si opat í k ruce svého redaktora. Toto rozhodnutí krajského ak ního výboru bylo je-t v úterý v noci oznámeno redakcím a vydavatelství v-ech t í list .š ó Práce, *Zavedení po ádku v brn nském tisku*, 25. 2. 1948.

v posledním čísle nejen zakázáno otisknout vydání s bílými místy, ale stejně tak ve stejném upozorovat na konfiskaci listu. O zastavení deníků *Nové slovo* a *Hlas* informuje *Práce* ve čtvrtek 26. 2. takto: šířící se po schůzi pléna krajského akčního výboru pokračovala schůze zvoleného ústředního představenstva, která se zabývala nápravou poměrů v tisku strany národně socialistické a lidové. Bylo usneseno dosadit národní správu v tiskárnách *Melantrich* a *Hlas*, a (1) zastavit vycházení obou listů.⁴⁰⁵ Zdroj: *Zprávy* v článku nenašli žádná.

Kopecný vládní program, programové prohlášení nové vlády z 5. dubna 1945, médii zaručoval svobodu slova. Tedy ani komunisté s cenzurou zpočátku nesouhlasili. ŠKŠ měla jinou strategii, což Kopecký svedl domů, že média ovládá jinými cestami, snahy o formalizování dohledu a ustavení funkčních cenzurních orgánů nepodporoval, a naopak se hlásil k tezi, že v Československu je svoboda tisku, a že MI (1) neustavuje, jak má psát.⁴⁰⁶ Na příkladu *Nového slova* jsme však dokázali, že se KSČ v konečném důsledku uchýlila i k cenzurním praktikám v pravicovém tisku a bezprostředně po převratem mocensky ovládla i redakce.

⁴⁰⁵ *Práce, listka v zemském národním výboru, exp. v Ostravě*, 26. 2. 1948.

⁴⁰⁶ KONELÍK, J., ORSÁG, P., VEJNÍK, A. P., *Dějiny českých médií 20. století*, 1. vyd. Praha, Portál 2010. s. 115-116.

4 Záv r

Hlavním cílem této práce byla reflexe únorového převratu 1948 v ostravském regionálním tisku. Reflektovali jsme obsahy zkoumaných periodik s ohledem na mocenský komunistický převrat a události, které mu bezprostředně předcházely. Vybranými listy byly Nová svoboda, Nové slovo, Hlas, československá demokracie a Práce. Konkrétní vydání ze dnů 18. 2. a 26. 2. 1948. Noviny jsme analyzovali z primárních historických pramenů Archivu města Ostravy. Téma, které bylo zvoleno pro diplomovou práci, není probíráno v fládných odborných publikacích.

V teoretické části jsme nastínili historický kontext doby, organizaci tisku a krátce popísali obraz ostravského regionu. Nalézt odbornou literaturu o d ní v Ostravě v únoru 1948 i o samotném ostravském tisku té doby bylo problematické, mnoho o tomto tématu publikováno nebylo.⁴⁰⁷

V rámci praktické části jsme nejprve vybrali články, které svými obsahy zapadaly do zvoleného předmetu diplomové práce. Jednotlivé texty prošly několikanásobnou pracovní selekcí za účelem zachování těch nejrelevantnějších. Při analýze se ukázalo, že všechny zvolené stranické listy psaly dle pokynů jejich zadavatelů, tedy politických stran. Tyto listy informovaly o d ní na politické scéně z pohledu strany, redaktoři psali o činnosti stran, ale i o situaci v regionu. Deník Revolučního odborového hnutí Práce byl do vzorku zvolen z důvodu jeho nestranického zaměření, rozbor však ukázal, že členové redakce regionální mutace silně sympatizovali s komunistickou stranou. Články, které byly ve zkoumaných dnech v listu, byly zaměřeny proti všem nekomunistickým stranám (později především proti hlavnímu politickému rivalovi KS – národním socialistům), na které texty byly dokonce převzaty z Nové svobody (listu KS). Komunistická protireakční kampaň v Nové svobodě vyvolávala mnoha lživých tvrzení, jejich nepravdivost jsme ověřili s pomocí historické odborné literatury. Nové slovo a Hlas nekompromisně zanikly ihned po převzetí moci KS a 26. 2. 1948 již nevyšly. Jejich redaktoři však s komunisty šbojovali o přednictvím svých článků do poslední chvíle.⁴⁰⁸ Československá demokracie během zkoumaných devíti dnů prodělala názorový posun od protikomunistického stanoviska na komunistické.

⁴⁰⁷ Kromě námi zvolených zdrojů je možno dohledat v archivu jen vzpomínky na kterých pamětníků, všechny jsou však z etelné pod vlivem dohledu komunistické cenzury.

⁴⁰⁸ Kdybychom měli procentuální vyjádřit protikomunistické texty deník Hlas a Nové slovo obsažené v našem vzorku, pak v Novém slovu tato hodnota činí 72 %, v Hlasu 71 %. V Nové svobodě bylo zaznamenáno 53 % textů zaměřených proti pravicovým stranám, z toho nadpoloviční většina kritizovala postupy SNS. Ve srovnání s pravicovými deníky je to sice menší množství, musíme však vzít v úvahu, že Nová svoboda tiskla navíc mnoho rezolucí a článků vyzvedávajících Klementa Gottwalda, ÚRO a celou komunistickou činnost obecně.

Následná komparace zobrazování dějích únorových událostí, ve které jsme se opírali o historickosrovnávací metodu M. Hrocha, ukázala na odlišné reality, které redaktoři novin poskytovali svým čtenářům. Celkem takto bylo srovnáváno devět dějích událostí, které předcházely převzetí moci komunisty. Byly zvoleny na základě nastudování odborné literatury o únoru 1948. V dalších pěti kapitolách jsme se zaměřili na shrnutí nejmarkantnějších jevů, proměn a rozdílů, které jsme během zkoumání vzorku zaznamenali. Vyzvednout bychom chtěli především kapitolu o cenzuře v Novém slově. Podalo se nám v ní dokázat nelegální konfiskaci novin komunisty v redakci, kterou prováděli ještě před převratem.

V průběhu zpracování dat a psaní diplomové práce jsme zjistili, že odborná literatura nevnucuje dostatečnou pozornost tisku různých období našeho dějinného vývoje. Obzvláště to se týká regionální žurnalistiky. Díla historiků se zaměřují především na protektorátní tisk a pak až na totalitní režim v novinářství, který komunisté nastolili po únoru 1948. Proto se domníváme, že by si pozornost zasloužila i další regionální periodika vycházející v našem zvoleném období. Pokračovat by bylo možno i ve zkoumání tisku ostravského kraje. Kromě našimi analyzovaných listů v daném oboru vycházely i závodní časopisy, které sice měly menší periodicitu, dělní na politické scéně však neopomíjely.⁴¹⁰ Mohlo by proto být zajímavé, zaměřit se také na jejich obsahy, například od počátku roku 1948.

⁴⁰⁹ Výjimkou je kniha KONĚLÍK, J., ORSÁG, P., VEJNÍK, P., *Dějiny českých médií 20. století*, 1. vyd. Praha: Portál, 2010. O tisku za let republiky pak dostatečně informuje článek BEDNÁŘÍK, P., *Český tisk v letech 1945-1948*. In: KONĚLÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144.

⁴¹⁰ Jedná se například o ostravské závodní časopisy Jiskra, Ostravský tramvaják, Ostravský úderník. Nebylo jich mnoho, boom ve vydávání zaměstnaneckých periodik nastal až po převratu. Pro reflexi samotného politického vývoje by však bylo potřeba nejméně deseti takových časopisů.

5 Anotace

Jméno a příjmení: Martina Gojová

Název diplomové práce: Reflexe únorového převratu 1948 v ostravském regionálním tisku

Univerzita: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra žurnalistiky

Vedoucí práce: PhDr. Petr Orság

Rok obhajoby: 2011

Podpisový znak : 307 800

Podpisový příloha: 11

Podpisový titul použitá literatura a pramen : 33

Klíčová slova: únor 1948, ostravská regionální periodika, komunistický mocenský převrat, mediální legislativa 3. republiky, tisk v únoru 1948

Charakteristika práce:

Diplomová práce poskytuje dobovou reflexi devíti únorových dní roku 1948. Cílem práce bylo vytvořit co nejucelenější pohled o tom, jak noviny o dny, které vyvrcholilo mocenským převratem, informovaly své čtenáře. Zároveň se pokouší zjistit, nakolik se sledování o probíhajících událostech obsahově diferencovala v závislosti na jednotlivých periodikách. V neposlední řadě poskytuje také informace o historickém kontextu doby, mediální legislativě tzv. 3. republiky a o situaci v tehdejší československém periodickém tisku. V teoretických částech práce vychází z monografií předních českých historiků. Praktická část obsahuje analýzu článků z ostravských periodik vycházejících v únoru 1948, jsou to Nová svoboda, Nové slovo, Hlas, československá demokracie a Práce.

6 Annotation

Name and surname: Martina Gojová

Title of a graduation theses: Reflection of february coup of the year 1948 in Ostrava regional press

University: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra flurnalistiky

Supervisor: PhDr. Petr Orság

Year of defence: 2011

Number of signs: 307 800

Number of supplements: 11

Number of used literature titles: 33

Keywords: february of the year 1948, Ostrava regional press, communism putsch, legislation of the media of the third republic of Czechoslovakia, press in february of the year 1948

Characteristic of a thesis:

The thesis provides contemporary reflexion of nine February days of 1948. The thesis was aimed to create a coherent survey of the way how the newspapers acquainted the readers with the events which lead in coup d'état. At the same time, I try to find out how much was the information of the passed evenst different in dependence on various periodicals. Last but no least, it provides some facts of historical context of those times, media legislation of so called the third republic and of the situation in the Czechoslovak press. In the theoretical parts there are used some facts from treatises of leading Czech historians. In the practical part you can find analysis of five periodicals issued in Ostrava in February 1948 ó Nová svoboda, Nové slov, Hlas, eskoslovenská demokrace, and Práce.

7 Použitá literatura a prameny

Archiv města Ostravy: *eskoslovenská demokracie*, 18.-22. 2. 1948, 24.-26. 2. 1948. Sign. N 5/5.

Archiv města Ostravy: *Hlas*, 18.-22. 2. 1948, 24.-25. 2. 1948. Sign. NH 2/5.

Archiv města Ostravy: *Nová svoboda*, 18.-26. 2. 1948. Sign. NN 12/6.

Archiv města Ostravy: *Nové slovo*, 18.-22. 2. 1948, 24.-25. 2. 1948. Sign. NN 14/7.

Archiv města Ostravy: *Práce*, 18.-22. 2. 1948, 24.-26. 2. 1948. Sign. NP 9/4.

BYSTROV, V., *Svobodná nesvoboda*. 1.sv. Praha: Studie, 2006. ISBN 80-903757-0-7.

BEDNAŘÍK, P., *eský tisk v letech 1945-1948*. In: KONELÍK, J., KÖPPOVÁ, B., PRÁZOVÁ, I., VYKOUKAL, J., *Rozvoj české společnosti v Evropské unii. III*, Média, Teritoriální studia. 1. vyd. Praha, Matfyzpress 2004, s. 132-144. ISBN 80-86732-35-5. Dostupné z: URL: <http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385_bednarik_1945-1948.pdf> [citováno 1. 4. 2011]

BEDNAŘÍK, P., CEBE, J., *Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950*. In: *Sborník Národního muzea v Praze, Česká literární historie*. 2008, ro. 53, č. 164, s. 53-56. ISSN 0036-5351. Dostupné z: URL: <http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/389_bednarik_cebe_1948-1950.pdf> [citováno 1. 4. 2011]

BERGER, P., L., LUCKMANN, T., *Sociální konstrukce reality*, 1. vyd. Brno: CDK, 1999. ISBN 80-85959-46-1.

DEJMEK, J., LOUŘEK, M., *Únor 1948. Tředesát let poté. Sborník textů*. 1. vyd. Praha: CEP, 2008. ISBN 978-80-86547-98-5.

DOHNALOVÁ, E., NICOLAUSOVÁ, E., *Soupis periodik Slezského kraje*. 1. vyd. Olomouc: Státní v.decká knihovna v Olomouci, 1987.

DRÁPALA, M., *Na ztracené vart západu*. 1. vyd. Praha: Prostor, 2000. ISBN 80-7260-046-X.

FORET, M., LAPÁRÍK, M., ORSÁG, P., *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2023-3.

HALADA, J., OSVALDOVÁ, B., *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

HROCH, M., *Úvod do studia dějepisů*. 1. vyd. Praha: SPN, 1985. ISBN 14-383-85.

HUDEC, V., *30 let socialistické žurnalistiky*. 1.vyd. Praha: Noviná , 1975. ISBN 59-013-75.

JIRÁK, J., ÍCHOVÁ, B., *Politická komunikace a média*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0182-6.

KALETA, I., HORSÁKOVÁ, M., CHROBÁK, J., HRUŠKA, PAVEL, HRUŠKA, PETR, MALURA, J., *Bílá kniha, 17 příběhů z ostravské kulturní historie*. 1. vyd. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2009. ISBN 978-80-254-6362-8.

KAPLAN, K. *Pět kapitol o únoru*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1997. ISBN 80-85765-73-X.

KAPLAN, K., PALEČEK, P., *Komunistický režim a politické procesy v Československu*. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001. ISBN 80-85947-75-7.

KNAPÍK, J., *Únor a kultura. Sovětištění české kultury 1948-1950*. 1.vyd. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-212-0.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Z historie naší novinářské organizace (1877-1987)*. 1.vyd. Praha: Noviná , 1987.

KONELÍK, J., ORSÁG, P., VEJNAR, P., *Dějiny českých médií 20. století*, 1.vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

KOSATÍK, P., *Ferdinand Peroutka*. 1.vyd. Praha a Litomyšl: Ladislav Horáček a Paseka v Praze a Litomyšli, 2000. ISBN 80-7185-294-5.

KUBÍ EK, J., *Padesát let komunistického tisku na Morav* . 1. vyd. Brno: Blok, 1974. ISBN 47-012-74.

PRZYBYLOVÁ, B. a redak ní rada, *Ostrava : p ísp vky k d jinám a sou asnosti Ostravy a Ostravska*. 23. 1. vyd. Těnov u Ostravy, Tilia, 2007. ISBN 978-80-86904-27-6.

RIPKA, H., *Únorová tragédie*. 1. vyd. Brno: Atlantis, 1995. ISBN 80-7108-098-5.

TOMÁŠEK, D., *Pozor cenzurováno! Aneb ze života soudrušky cenzury*. 1. vyd. Praha: MV R, 1994. ISBN 80-85821-16-8.

TRAMPOTA, T., *Zpravodajství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-941-6.

Archiv města Ostravy: *Sbírka pam tí a historicko vlastiv dních rukopis* , inv. . 264.

URL: <<http://www.libri.cz/database/kdo20/search.php>> [citováno 1. 4. 2011]

URL: <<http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/lang/cs/ostrava/o-meste/vyznamne-osobnosti/gallery-of-mayors>> [citováno 1. 4. 2011]

8 Bibliografie analyzovaných článků

a) Nová svoboda

1. *Sejde se NF?*, 18. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
2. *Lid se ufl nedá okrádat*, re, 18. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
3. *Nejde o ve ejné zam stnance*, V. Nový, 18. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
4. *Jak Drtinova justice pomáhala nár. soc. provokatérovi*, 18. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
5. *Nár. socialisté se pokou-ejí vyvolat vnitropolitickou krizi*, sv, 19. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
6. *D lnictvo fládá znárodn ní velkých podnik , výroby lé iv, velkoobchodu a zahrani ního obchodu*, 19. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
7. *Odrážíme kařdý pokus o reak ní pu* , 19. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
8. *Po prvé v d jinách*, 19. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
9. *Ufl se pokou-ejí zru-ít znárodn ní!*, 19. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
10. *Nebudeme flebráky s miliony v kapsách*, 19. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
11. *Zástupci 2 milión pracujících se chystají na sjezd do Prahy*, rp, 20. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
12. *Zástupci lidu proti znárodn ní*, 20. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
13. *Velvyslanec Zorin op t v Praze*, 20. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
14. *Také ÚNS musí dodrřet vládní program*, 20. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
15. *Pozadí útok na SNB*, 20. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
16. *Strana je dost silná, aby odrážila reak ní pu* , 20. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
17. *Pracující lid stojí za vládou Klementa Gottwalda*, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
18. *V kritických chvílích ve vlád* , A. Svoboda, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
19. *Vedoucí initelé komunistické strany m li být zavrařd ní*, TK, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
20. *Ned lní sjezd odpoví rozvratník m*, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
21. *Ostrav-ší komunisté jsou p ipravení zne-kodnit kařdý pokus o rozvrat*, var, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
22. *Komunisté nesouhlasí s návrhem ministra Majera*, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
23. *Napjatá politická situace vrcholí vládní krizí*, sv, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 5.
24. *Proti SNB, protofle stíhá -meliná e*, rp, 21. 2. 1948, Nová svoboda, str. 5.
25. *Z revolu ního nad-ení k nové, skute né Národní front ! / Voláme vás v-ehny k bd losti!*, sv, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
26. *Stávka dodá d raz poflavk m pracujících*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
27. *Události dne*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
28. *Pro KS je sm rodatná v le lidu, autory dopisu jsou Gottwald a Slánský*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1,3.
29. *Reakce vyvolala krizi a bude smetena*, V. Nový, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
30. *Historický sjezd pracujících dnes zahajuje*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
31. *Za obrozenou vládu bez v dc reakce*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
32. *Tisíce delegát : stojíme za s. Gottwaldem*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
33. *Spole ná odpov dnost na-ích stran*, autory dopisu jsou Gottwald a Slánský, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
34. *Nová vláda nebude bez komunist a nebude ani bez Gottwalda*, TK, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
35. *Prohlá-ení eské národní rady*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.

36. *SNB jednotn za svou vládu*, autorem dopisu Linhart, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
37. *Rozklad nár. soc. organizací v závodech*, 22. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
38. *Sov tské stanovisko k vládní krizi*, TASS, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
39. *Tigríd utekl do N mecka*, sv, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
40. *Práv dnes se p imkneme k Sov tskému svazu pevn ji neřkdy jindy*, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
41. *Lid tvo í ak ní výbory NF*, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
42. *řídáme dal-ř znárod ování*, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
43. *V úterý manifesta ní stávka*, TK, za ÚRO Zápotocký a Erban, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
44. *Jak Petr Zenkl p i-el o estné ob anství*, sv, 23. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
45. *Nár. soc. boj vky p ipravovaly p evrat a obsazení ve ejných budov a rozhlasu*, sv, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
46. *Stávka manifestem síly*, TK, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
47. *Pracující lid p ebírá moc*, sv, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
48. *Ak ní výbor NF v min. zahr. obchodu*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
49. *Papírny odmítají dodávat Melantrichu*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
50. *President vylořř své stanovisko*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
51. *Ak ní výbory hrází proti reakci*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 6.
52. *Úst ední p ípravný ak ní výbor ustaven*, at, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
53. *Pozor na -piony a jejich pomaha e*, sv, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
54. *Také ve . zam stnanci stávkují*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
55. *P i-li si prohlédnout jen památky?*, sv, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
56. *Sn m pracujících, jaký republika nevid la*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
57. *řídáme dal-ř znárod ování*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3, 4, 7.
58. *Co pí-e cizina*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
59. *D leřřité rozhodnutí výkonného výboru soc. dem. strany*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
60. *Pokus o sabotářř ve Vítkovicích*, var, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
61. *Pracující lid proklamuje své pořřadavky*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
62. *Agenti reakce nesmí do vlády*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4, 7.
63. *D v ra slovenských pracujících s. Gottwaldovi*, 24. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
64. *P íjmout demisi odstoupiv-řch ministr / Hodinová stávka provedena stoprocentn*, LB, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
65. *Reakce musí zmizet z odpov dných míst na-eho hospodá ství*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
66. *Soc. dem. levíce vít zí*, at, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
67. *Nová vláda jřřř v nejblřřřch hodinách?*, sv, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
68. *Ransdorf uprchl?*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
69. *Pro -est kolaborant vyvolali vládní krizi*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
70. *Dnes promluví president*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
71. *Soudr. Gottwald u presidenta*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
72. *Provolání nár. soc. odborá*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
73. *Konec Drtinovy sensace*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
74. *Ve chvířřích zrodu Národní fronty estných lidí*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
75. *Exministr Ripka zanechá politiky*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
76. *SNB musí chránit nár. soc. sekretariát*, sv, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
77. *Pu p ipravován jřřřn kolik m síc*, TK, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
78. *Pod tento prapor voláme v-echen lid na-ř vlasti*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.

79. *Sloven-čí saze i a tisk DS*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
80. *Pevn a jednozna n za vládou s. Gottwalda*, mh, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
81. *Rozkol v nár. socialistické stran nabyl obrovských rozm r*, var, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
82. *Pravice ohroflovala soc. dem. stranu*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 5.
83. *Za zp vu Internacionály pochoduje pracující lid Prahou*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
84. *Vp ed s rudým tiskem!*, 25. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
85. *Dopis prezidenta republiky ÚV KS*, autorem dopisu E. Bene-, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
86. *Odpov ÚV KS prezidentu republiky*, autory dopisu Gottwald a Slánský, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1, 2.
87. *Disciplinární ízení SOPV proti Zenklovi*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
88. *Vít zství pracujícího lidu a nové NF*, sv, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
89. *Dnes den radosti!*, V. Fuks, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
90. *Melantrich pod národní správu*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
91. *100.000 Praflan pozdravilo novou vládu*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 1.
92. *Obnovená Nár. fronta zahajuje innost*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
93. *Nár. soc. strana v rozkladu*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
94. *Jednota byla, je a bude na-í zbraní a na-í silou*, J. Neuls, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
95. *Parlamentní Národní fronta vyzývá pokrokové poslance k spolupráci*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
96. *Prohlídka úst edí DS*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
97. *Ministr Majer podal demisi*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
98. *Rozpad nár. soc a lidoveckých organizací*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 2.
99. *Noviná i o i-ují své ady*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
100. *O ista v národních výborech*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
101. *Nová vláda na -ír-í základn*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
102. *Zítva za neme plnit své úkoly*, A. Svoboda, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 3.
103. *Organizujte mohutný nábor v-ech pokrokových lidí do ad budovatel republiky*, var, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
104. *Nespolehlivé řívly z Vítkovických flelezáren odstran ny*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
105. *Provolání osazenstva výtopny SD*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.
106. *Ministerstvo -kolství bude kone n zase pokrokové*, 26. 2. 1948, Nová svoboda, str. 4.

b) Práce

107. *Ve vlád propukla vleklá krise NF*, tur, 18. 2. 1948, Práce, str. 1.
108. *Chceme-li odstranit k ivdy, musíme sm ovat rychleji k socialismu*, rh, 18. 2. 1948, Práce, str. 1.
109. *Otev ený stranický zásah do politiky odbor*, rp, 18. 2. 1948, Práce, str. 1.
110. *Proti komu jdou?*, M. K. Borgis, 18. 2. 1948, Práce, str. 2.
111. *Nechceme profit francouzské ne-ť stí*, bn, 18. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.
112. *Pro sjezd závodních rad*, prohlá-ení A. Zápotockého, 19. 2. 1948, Práce, str. 1.

113. *Krise vlády se p enesla i do ústavní komise*, , 19. 2. 1948, Práce, str. 1.
114. *Strach fabrikant ze sjezdu závodních rad*, rp, 19. 2. 1948, Práce, str. 1.
115. *72 p ed sjezdem*, 19. 2. 1948, Práce, str. 1.
116. *St eřme jednotu ROH a v-ech skute n pokrokových ob an*, fh, 19. 2. 1948, Práce, str. 1.
117. *Sjezd závodních rad zamítne rozbíje ské snahy pravice*, 19. 2. 1948, Práce, str. 2.
118. *Pokyny delegát m sjezdu*, 20. 2. 1948, Práce, str. 1.
119. *Ústavu lze uzákonit p ed volbami*, c, 20. 2. 1948, Práce, str. 1.
120. *Pokra ovat ve znárodn ní*, bv, 20. 2. 1948, Práce, str. 1.
121. *Dal-ím znárodn ním k socialismu*, bv, 20. 2. 1948, Práce, str. 2.
122. *Vládní program má z stat nespln n?*, rp, 20. 2. 1948, Práce, str. 2.
123. *48 hodin p ed sjezdem*, 20. 2. 1948, Práce, str. 2.
124. *V. A. Zorin op t v Praze*, TK, 20. 2. 1948, Práce, str. 1.
125. *Soc. dem. u presidenta*, TK, 20. 2. 1948, Práce, str. 1.
126. *Minist i t í stran ode-li do opozice*, tur, 21. 2. 1948, Práce, str. 1, 3.
127. *Tvrzení na ochranu velezrádc rázn odmítnuta*, 21. 2. 1948, Práce, str. 1.
128. *Velká událost*, G. Kliment, 21. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.
129. *Kdo v t fké dob opustil sv j ú ad, nikdy se nesmí vrátit do vlády*, jz, 21. 2. 1948, Práce, str. 1.
130. *Pracující lid jednotu Národní fronty udrří a zesílí*, rp, , TK, 21. 2. 1948, Práce, str. 1, 3.
131. *Klade áci za Gottwaldem*, kl, 21. 2. 1948, Práce, str. 1.
132. *Dnes velký projev pracujících*, rp, 21. 2. 1948, Práce, str. 1.
133. *P t tisíc resolucí schvaluje postup ÚRO*, fk, 21. 2. 1948, Práce, str. 2.
134. *Doplnit vládu lidmi v rnými Národní front*, 22. 2. 1948, Práce, str. 1, 3.
135. *Bijte reakci, rozdr te zradu!*, 22. 2. 1948, Práce, str. 1.
136. *Nedopustíme zmarshallisování republiky po boku n mecké Bizonie*, zl, 22. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.
137. *Reakce zu í nad úsp chy znárodn ní a dvouletky*, 22. 2. 1948, Práce, str. 1.
138. *Bez Gottwalda není vláda mofná*, , 22. 2. 1948, Práce, str. 2.
139. *Resoluce z kraj presidentu republiky vyslovují se pro p ijetí demise*, r, 22. 2. 1948, Práce, str. 2.
140. *Komunisté fládají presidenta, aby p ijal demisi odstoupiv-ích ministr*, , 22. 2. 1948, Práce, str. 2.
141. *P edsednictvo KS pí-e sociálním demokrat m*, TK, 22. 2. 1948, Práce, str. 2.
142. *Novou vládu pod p edsednictvím K. Gottwalda*, rp, 22. 2. 1948, Práce, str. 2.
143. *Bojovníci práce nestrpí ve vlád zrádce*, ro, 22. 2. 1948, Práce, str. 2.
144. *Pohrani í proti p vodc m krise*, li, 22. 2. 1948, Práce, str. 3.
145. *Dáme oporu budovatelské vlád Kl. Gottwalda*, rl, 22. 2. 1948, Práce, str. 3.
146. *SR st edem pozornosti sv tového tisku*, zr, 22. 2. 1948, Práce, str. 3.
147. *Jen opravdové demokraty do Národní fronty*, vo, 22. 2. 1948, Práce, str. 3.
148. *T-ínský lid za vládou Klementa Gottwalda*, mir, 22. 2. 1948, Práce, str. 3.
149. *V šbranných výborechõ nár. soc. p ipravovali pu*, , 24. 2. 1948, Práce, str. 1, 3.
150. *Dnes v poledne*, kfs, Zápotocký a Erban za ÚRO, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
151. *Sociální demokraté z stanou ve vlád*, TK, 24. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.
152. *Plán p edsedy vlády na e-ení vládní krise*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
153. *Svobodnému slovu a Lidové demokracii*, rm, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
154. *Tvo te ak ní výbory*, rh, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
155. *Krajský ak ní výbor NF v Ostrav ustaven*, kf, 24. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.

156. *Neznámí reakcionáři sabotují ve Vítkovických železárnách*, hor, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
157. *Gottwald a Nosek u pana presidenta*, TK, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
158. *fiádá rychlé o ist ní Národní fronty*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 1.
159. *Sov tský svaz pozoruje velmi bedliv vývoj v SR*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 2.
160. *Významní političtí initelé o Gottwaldov plánu*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 2.
161. *President promluví do rozhlasu*, , 24. 2. 1948, Práce, str. 2.
162. *Solidární sdlníky*, b-p, 24. 2. 1948, Práce, str. 2.
163. *Tvrd odstraníme řitele neklidu*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 2.
164. *Jak bude vypln na hodina stávky*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 3.
165. *V-ichni pracující za jednotou a pořadavky ROH*, rp, 24. 2. 1948, Práce, str. 4.
166. *Dva a p l milionu pracujících manifesta n zastavilo práci*, rp, 25. 2. 1948, Práce, str. 1.
167. *Projev poslance Erbana*, rp, 25. 2. 1948, Práce, str. 1.
168. *Desetitisíce pracujících zaplnily Václavské nám stí*, dj, 25. 2. 1948, Práce, str. 1.
169. *Po celé republice tvo í se ak ní výbory*, rm, 25. 2. 1948, Práce, str. 1.
170. *Význa ní funkcionáři nár. soc. strany v protistátním pu í*, 25. 2. 1948, Práce, str. 1, 3.
171. *Za spolupráci soc. demokrat s komunisty*, rp, 25. 2. 1948, Práce, str. 1.
172. *Úř tisku DS vykázán*, rp, 25. 2. 1948, Práce, str. 2.
173. *Nedejte se zmást a vstupujte do ak ních výbor*, rp, 25. 2. 1948, Práce, str. 2.
174. *Zavedení po ádku v brn nském tisku*, vo, 25. 2. 1948, Práce, str. 2.
175. *Když utichly stroje továren*, 25. 2. 1948, Práce, str. 3.
176. *President republiky jmenoval novou vládu*, TK, 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
177. *Republika opro-t ná od reakce – astným domovem pracujících*, rp, 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
178. *Úst ední ak ní výbor NF ustaven*, kfs, 26. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.
179. *Lid rozhoduje*, A. Zápotocký, 26. 2. 1948, Práce, str. 1, 2.
180. *Dnes den radosti celého národa*, rp, V. Fuks za KAV Ostrava, 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
181. *istka v zemském národním výboru*, exp. v Ostrav , rp, 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
182. *Mohutný mobiliza ní nástup*, Zápotocký, Erban, 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
183. *Provolání ministr s. strany lidové*, , 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
184. *Dohoda v s. soc. demokracii*, TK, Fierlinger, Lau-man, 26. 2. 1948, Práce, str. 1.
185. *Spolupráce soc. dem. s komunisty*, tr, 26. 2. 1948, Práce, str. 2.
186. *Sociální demokracií odboráři za Zd. Fierlingrem a E. Erbanem*, rp, 26. 2. 1948, Práce, str. 2.
187. *istka ve Vítkovických železárnách*, rp, 26. 2. 1948, Práce, str. 2.
188. *Poslanec Sosnar na svobod*, as, 26. 2. 1948, Práce, str. 2.
189. *Na Slovensku odhaleno nové spiknutí*, jb, 26. 2. 1948, Práce, str. 3.
190. *DS ufl nemá kde tisknout* as, ok, 26. 2. 1948, Práce, str. 3.

c) **Nové slovo**

191. *Ne ekan p eru-ená sch ze vlády*, re, 18. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
192. *V t-ina národa jde za svou vládou*, 18. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
193. *š Úrokratě volají: Pry s parlamentem!*, oz, 18. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
194. *Hrubá intrika proti ROH*, re, 18. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
195. *Jak se vyráb jí protivládní resoluce*, 18. 2. 1948, Nové slovo, str. 4.
196. *Pro parlamentní demokracii*, ns, 19. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.
197. *Pravda o sjezdu závodních rad*, re, 19. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.

198. *Ani Národní fronta se nedohodla*, 19. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
199. *Zastírací manévr s ú ednickou vládou*, re, 19. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
200. *Obvin ní komunist* , 19. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
201. *K situaci*, d, 19. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
202. *Nep ipustíme policejní reřim*, re, 20. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.
203. *Státní zam stnanci proti teroru a násilí*, re, 20. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
204. *Nedejte se terorisovat*, ob, 20. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
205. *Vzpoura komunist proti vlád* , re, 20. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
206. *Co je Národní fronta*, S. Kabát, 20. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
207. *Demise ministr t í stran*, n, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
208. *Odpov dnost nesou komunisté*, s, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
209. *Dávají mandáty k dispozici*, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
210. *Pro neústupnost komunist vznikla krise vlády*, re, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.
211. *Drzost na-eho rozhlasu*, vl, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
212. *Rozkazy tajemník m ÚRO*, rp, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
213. *Dvanáct len vlády podalo demisi*, re, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
214. *Zorin a Steinhardt p ilet li do Prahy*, z , 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
215. *Ovace dr. Zenklovi a Drtinovi v Praze*, p, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
216. *Varujeme p ed zneuffitím jednoty odbor !*, vd, 21. 2. 1948, Nové slovo, str. 4.
217. *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odrařen*, re, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.
218. *Tisk o vládní krizi*, t, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
219. *Kou-ová nemluvila za sociální demokracii*, re, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
220. *Parlamentní vláda byla a bude*, t, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.
221. *Dopis komunist prezidentovi*, z , 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
222. *ílé sbírání podpis* , vl, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
223. *D lníci terorem vyvedeni ze závod* , ds, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
224. *Pravda o -pionáři afé e*, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
225. *Proti rozvratnictví*, sn, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
226. *Nedejte se oklamat!*, zj, 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
227. *Komunistický tábor také v Ostrav* , 22. 2. 1948, Nové slovo, str. 5.
228. *Prezident republiky promluví k s. lidu*, TK, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
229. *Odmítáme obvin ní z protistátní innosti*, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
230. *Ob ané d v ují svému prezidentu*, ds, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
231. *Odborá ská my-lenka byla zneuffita*, oz, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
232. *Vládní krizi e-it parlamentní cestou*, t, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
233. *Na-e fleny d kují state ným ministr m*, ds, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
234. *Studentstvo za prezidentem*, j-, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
235. *Kou-ová a dr. N mec vylou ení*, w, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
236. *Odváři státnický in*, up, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
237. *P edseda vlády op t u pana presidenta*, t, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
238. *Dva tisíce v rných SNB*, re, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
239. *Národn socialisti tí minist i na Hrad* , t, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
240. *Nesmí do s. rozhlasu*, re, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
241. *K sjezdu š ak ního výboru rolnických komisíõ*, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
242. *Z vládní krise se m fleme dostat brzy!*, b, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
243. *I ministerstvo uml eno*, jes, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
244. *V-ichni bez výjimky za prezidentem*, j-, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
245. *Kdo bude rozhodovat*, re, 24. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.
246. *Dnes promluví pan prezident*, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.

247. *Vládní krizi budou e-ít ústavní initelé*, arm.generálové Svoboda a Bo ek, TK, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
248. *Jsmo ochotní jednat se v-emi stranami*, ns, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 1.
249. *s. sociální demokracie rozpolcena*, TK, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 1, 2.
250. *Stávkokazi propu-ť ni ze závod*, TK, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
251. *Bez demokracických novin*, TK, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
252. *Odmítají dodat papír*, re, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
253. *Tigrid neprchl do ciziny?*, vl, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 2.
254. *P íprava na novou Národní frontu*, 25. 2. 1948, Nové slovo, str. 3.

d) Hlas

255. *Boj s reakcí v eskoslovensku*, 18. 2. 1948, Hlas, str. 1, 2.
256. *Pravá tvá akce š pro záchranu státuō*, odb., 18. 2. 1948, Hlas, str. 2.
257. *Komunistické stra-áky s ú ednickou vládou*, 19. 2. 1948, Hlas, str. 1.
258. *Poslední masky padají*, ev, 19. 2. 1948, Hlas, str. 1.
259. *Pojednou jste také pracující lid!*, 19. 2. 1948, Hlas, str. 1.
260. *Dal-í nepravdy tisku KS*, Bt, 19. 2. 1948, Hlas, str. 2.
261. *Tak se vyrábí hlas lidu!*, Barto-, 19. 2. 1948, Hlas, str. 2.
262. *Seje-li vítr, sklidí-bou i*, V. H., 20. 2. 1948, Hlas, str. 1.
263. *š Usnesení sjezduō do 8. února p ípravena v sekretariát KS*, 20. 2. 1948, Hlas, str. 1.
264. *Kdo podkopává základy státu?*, re, 20. 2. 1948, Hlas, str. 2.
265. *Demise ministr strany lidové*, 21. 2. 1948, Hlas, str. 1.
266. *Váŕný otazník*, I. K., 21. 2. 1948, Hlas, str. 1, 2.
267. *Ne sjezdy, ale volbami rozhodne lid!*, 21. 2. 1948, Hlas, str. 1.
268. *President republiky k sou asným událostem*, 22. 2. 1948, Hlas, str. 1, 3.
269. *Pr b h vládní krise*, 22. 2. 1948, Hlas, str. 1.
270. *Takto se nemá mluvit!*, 22. 2. 1948, Hlas, str. 1.
271. *Jen podle ústavy*, F. Hála, 22. 2. 1948, Hlas, str. 1.
272. *Dopis Úst edního výkonného výboru SL prezidentu Dru Edvardu Bene-ovi*, 24. 2. 1948, Hlas, str. 1.
273. *P edsednictvo slovenské DS pro udržení NF*, 24. 2. 1948, Hlas, str. 1.
274. *Presidentova autorita zárukou pokoje a ádu*, J. Krlín, 24. 2. 1948, Hlas, str. 1, 2.
275. *Má to být válka nerv*?, 24. 2. 1948, Hlas, str. 1.
276. *Stávkou se má vymoci spln ní komunistických poŕadavk*, 24. 2. 1948, Hlas, str. 1.
277. *KS pro vládu se sociálními demokraty*, 24. 2. 1948, Hlas, str. 1.
278. *Nevstupujte do ak ních výbor Národní fronty*, 25. 2. 1948, Hlas, str. 1.
279. *Pan president promluví k národu*, 25. 2. 1948, Hlas, str. 1.
280. *P edsednictvo s. strany národn socialistické nabádá ke klidu*, 25. 2. 1948, Hlas, str. 1.
281. *Postoj sl. sociální demokracie k nyn j-í krizi a její e-ení*, 25. 2. 1948, Hlas, str. 1.
282. *Usnesení uŕ-ího výkonného výboru SL*, 25. 2. 1948, Hlas, str. 1.

e) eskoslovenská demokracie

283. *Demaskovaná KS*, kv, eskoslovenská demokracie, 18. 2. 1948, str. 1.
284. *Protesty státních a ve ejných zam stnanc*, eskoslovenská demokracie, 18. 2. 1948, str. 4.
285. *Tajné zasedání vlády*, eskoslovenská demokracie, 18. 2. 1948, str. 4.

286. *Prohlášení sociální demokracie k situaci*, rd, eskoslovenská demokracie, 19. 2. 1948, str. 1.
287. *Přeručení schůze Národní fronty*, sk, eskoslovenská demokracie, 19. 2. 1948, str. 1.
288. *Varujeme před násilným přeručením*, eskoslovenská demokracie, 19. 2. 1948, str. 1.
289. eskoslovenská demokracie, 19. 2. 1948, str.
290. *Neslýchaný politický teror v závodech*, re, eskoslovenská demokracie, 20. 2. 1948, str. 1.
291. *Do ulic*, K. B. Dejvický, eskoslovenská demokracie, 20. 2. 1948, str. 1.
292. *Bude se dále znárodňovat, a co se bude znárodňovat?*, eskoslovenská demokracie, 20. 2. 1948, str. 1.
293. *Tak jest!*, eskoslovenská demokracie, 20. 2. 1948, str. 2.
294. *Velvyslanci Steinhardt a Zorin v Praze*, eskoslovenská demokracie, 20. 2. 1948, str. 4.
295. *Sociální demokracie zasahuje do krise vlády*, eskoslovenská demokracie, 21. 2. 1948, str. 1.
296. *Gottwald chce doplnit vládu pokrokovými elementy*, eskoslovenská demokracie, 21. 2. 1948, str. 1.
297. *Projev představenstva strany před demisí ministrů*, eskoslovenská demokracie, 21. 2. 1948, str. 1.
298. *Projev presidenta republiky ke krizi*, eskoslovenská demokracie, 22. 2. 1948, str. 1.
299. *Rozhlášení není program*, R. Prorok, eskoslovenská demokracie, 22. 2. 1948, str. 1.
300. *Co dále po demisi ministrů z naší strany?*, eskoslovenská demokracie, 22. 2. 1948, str. 1.
301. *Sociální demokracie na jedné linii s presidentem republiky*, ks, eskoslovenská demokracie, 22. 2. 1948, str. 2.
302. *Je třeba zbavit se strachu z puče*, pl, eskoslovenská demokracie, 22. 2. 1948, str. 2.
303. *Ministru soudr. Majerovi bylo znemohlo no mluvit rozhlasem*, eskoslovenská demokracie, 22. 2. 1948, str. 4.
304. *Slovo vedení sociální demokracie k situaci*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1.
305. *President promluvil*, R. Prorok, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1, 2.
306. *Pan prezident promluví k národu*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1.
307. *Předseda vlády u představenstva presidenta*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1.
308. *Zástupci strany národní soc. a lidové u pana presidenta*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1.
309. *Projev presidenta republiky odvážlivcem*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1.
310. *K dnešní stávce*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 1.
311. *Demokratická strana o situaci*, TK, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 2.
312. *Dopis sociální demokracie panu presidentu a KSČ*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 4.
313. *Národní socialisté prý chystali puč*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 2.
314. *Ostravský odboráři umlčeni na sjezdu ROH*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 3.
315. *Sjezd závodních rad*, eskoslovenská demokracie, 24. 2. 1948, str. 3.
316. *Krev nepotů*, R. Prorok, eskoslovenská demokracie, 25. 2. 1948, str. 1.
317. *President republiky promluví dnes v rozhlase*, eskoslovenská demokracie, 25. 2. 1948, str. 1.
318. *Semkněte se pevně kolem presidenta republiky*, arm. generálové Svoboda a Boček, eskoslovenská demokracie, 25. 2. 1948, str. 1.
319. *Druhá schůze představenstva strany*, eskoslovenská demokracie, 25. 2. 1948, str. 1.

320. *President republiky odpovídá komunistické straně*, TK, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 1.
321. *S klidem a rozvahou*, K. B. Dejvický, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 1.
322. *Republika si oddechla*, TK, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 1.
323. *Jednání u pana presidenta*, TK, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 1.
324. *Vem p říslník m s. sociální demokracie*, Lau-man a Fierlinger, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 1.
325. *Vládní ú edníci USA o situaci v SR*, up, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 1.
326. *Odhalené spiklenectví proti eskoslovensku*, TK, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 2.
327. *Nedodají novinový papír*, *eskoslovenská demokracie*, 26. 2. 1948, str. 3.

9 Seznam použitých zkratk

AV ó Ak ní výbor
SL ó eskoslovenská strana lidová
SNS ó eskoslovenská strana národn socialistická
SSD ó eskoslovenská sociáln demokratická strana
DS ó Demokratická strana Slovenska
JS Z ó Jednotný svaz eskoslovenských zem d lc
KAV ó Krajský ak ní výbor
KOR ó Krajská odborová rada
KS ó Komunistická strana eskoslovenska
MNV ó M stský národní výbor
NF ó Národní fronta
ONV ó Okresní národní výbor
ROH ó Revolu ní odborové hnutí
S M ó Svaz eské mládeže
SNB ó Sloflky národní bezpe nosti
SOPV ó Svaz osvobozených politických v z
ÚAV ó Úst ední ak ní výbor
ÚRO ó Úst ední rada odbor
ÚS ó Úst ední sekretariát
ÚVV ó Úst ední výkonný výbor
ZNV ó Zemský národní výbor

10 Seznam příloh

- 1) *Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen*, Nové slovo, 22. 2.1948, str. 1. o ukázka tzv. bílého místa.
- 2) *Občané děkují svému prezidentu*, Nové slovo, 24. 2. 1948, str. 1. o ukázka tzv. bílého místa.
- 3) *Odvážný státnický čin a Naše ženy děkují statečným ministrům*, oba Nové slovo, 24. 2.1948, str. 2. o ukázka tzv. bílých míst.
- 4) Chybějící lánek druhé strany Nového slova ze dne 24. 2. 1948.
- 5) *Ministerstvo umlčeno*, Nové slovo, 24. 2. 1948, str. 3. o ukázka tzv. bílého místa.
- 6) část titulní strany Svobodného slova z 22. 2. 1948. Zdroj: VEBER, V., *Osudové únorové dny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2008.
- 7) Titulní strana Nové svobody z 24. 2. 1948.
- 8) Titulní strana Hlasu z 24. 2. 1948.
- 9) Titulní strana Práce z 24. 2. 1948.
- 10) Titulní strana Nového slova z 24. 2. 1948.
- 11) Titulní strana Československé demokracie z 24. 2. 1948.

5.

Skvělý projev předsedy čs. strany národní socialistické v H'anicích
Z vládní krize se můžeme dostat brzy!
 Československá demokracie musí být hájena do všech důsledků — Právo a spravedlnost zvíťezí

Ministerstvo umlčeno
 Ministerstvo informací oznámilo, že Československá informační služba byla rozpuštěna a její úkoly přebrala státní bezpečnost. Na tomto základě ministerstvo informací bylo zrušeno. Jaké metody se používají k umlčení? I když je ministerstvo spravováno v duchu demokracie, jeho činnost není nezávislá a je podřízena vládnímu aparátu. Ministerstvo informací musí být rozpuštěno a jeho úkoly přebrány státní bezpečností.

Na sjezdu závodních rad Všichni bez výjimky za prezidentem

Armádní rozkaz k jubileu sovětské armády
Nebezpečí útoku stále existuje
 Moskva, 23. února. — K 10. výročí vítězství nad fašismem vydal ministr obrany SSSR maršál N. A. Bulganin armádní rozkaz, v němž připomíná slavnou úlohu východních vojsk při osvobození naší vlasti. SSSR připomíná, že sovětská armáda byla ve stavu stálé bojové pohotovosti. Na základě rozkazu budou všechny vojenské jednotky připraveny k okamžitému zahájení bojových akcí.

Úřední zpráva ministerstva vnitra
Trestní oznámení na poslance Ursinyho
 Praha, 23. února. — Ministerstvo vnitra vydalo v pondělí úřední zprávu, ve které oznámilo, že došlo k trestnímu oznámení na poslance Ursinyho. Zpráva uvádí, že Ursinyho byl obviněn z toho, že se účastnil konání nezákonního shromáždění v Praze. Ministerstvo vnitra žádá, aby Ursinyho byl trestně stíhán.

6.

Nedělní Svobodný hlas
 V PRAZE V NEDELI 22. ÚNORA 1948
 ROČNÍK IV. — ČÍSLO 45
 MSVK Ostrava V. vydání
 2640169243 Cena Kčs 2.50

Zachovejte klid
 Praha 21. února (r). Představenstvo čs. strany národní socialistické vyzývá všechny své členy, aby zachovali klid a důvěřovali plně vedení strany. Neúčastnujte se žádných debat a jděte klidně za svou každodenní prací.

Občané, nedejte se oklamat!
 re (Praha)
 V těchto chvílích je třeba upozornit na to, že komunistická strana rozvíjí nejvíce své činnosti v naší politické historii odebrání odpovědnosti za dnešní politickou situaci. Našla se záchyť a pravdou a již již bezostyšně se nezamýšlí ani nad fakty v dnešním politickém sporu sama proti všem ostatním stranám politickým. To jí bude jen díkem, aby na svůj zamlžovací aparát a aby zneškodila aparát, kde to k tomuto účelu je možno, především v rozličných orgánech, které podléhají pravici ministerstva informací. Proč Československou veřejnost, aby i této chvíli nedala zmlst a aby stála v čele zásady, která doposud byla očištěna národem Husova a sarkyva, že pravda zvíťezí.

Pan prezident odpověděl!
Parlamentní vláda byla a bude
 Pan prezident přijal delegaci manifestantů ze Staroměstského náměstí Proti politice justamentu a vylučování kohokoliv

Naše odpověď Gottwaldovi
Pokus zvrátit parlamentní vládu bude odražen

Občané, nedejte se oklamat!
 V těchto chvílích je třeba upozornit na to, že komunistická strana rozvíjí nejvíce své činnosti v naší politické historii odebrání odpovědnosti za dnešní politickou situaci. Našla se záchyť a pravdou a již již bezostyšně se nezamýšlí ani nad fakty v dnešním politickém sporu sama proti všem ostatním stranám politickým. To jí bude jen díkem, aby na svůj zamlžovací aparát a aby zneškodila aparát, kde to k tomuto účelu je možno, především v rozličných orgánech, které podléhají pravici ministerstva informací. Proč Československou veřejnost, aby i této chvíli nedala zmlst a aby stála v čele zásady, která doposud byla očištěna národem Husova a sarkyva, že pravda zvíťezí.

Chtěli zanést plamen občanské války do Československa

Nár. socialisté připravovali ozbrojený puč

Osobní tajemník gen. sekretáře nár. soc. dr. Krajiny zatčen

Dvě auta usvědčujících spisů zabaveno na ústř. sekretariátě nár. soc.

Nár. soc. bojůvky připravovaly převrat a obsazení veřejných budov a rozhlasu

ČTĚRY 21. ÚNORA 1948

Nová svoboda

Deník Komunistické strany Československa • Ostrava • Ročník IV. • Čís. 47 • Cena 1.50 Kčs

Stávka manifestem síly

Výšni dnes manifestačním způsobem potvrdíme souhlas celé strany s třídním programem a usazením celostátní konference závodních rad a zajištěním jeho provedení

Praga 21. února. Sídlo ústředí stávkového výboru bylo v úterý 20. února v Praze v 10 hodin ráno obsazeno vojskem. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

Stávková rada telefonicky oznámila, že přechází k akčním opatřením. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

PRACUJÍCÍ LID PŘEBÍRÁ MOC

Praga 21. února. Ústřední výbor Národní fronty široce masově hlásí za ministerskou, správnou a demokratickou vládu.

Praga 21. února. Ústřední výbor Národní fronty široce masově hlásí za ministerskou, správnou a demokratickou vládu. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

President vyloží své stanovisko

Konec předseda republiky oznámil, že v úterý 20. února v Praze vyloží své stanovisko k situaci v zemi. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

Akční výbor NF v min. zahr. obchodu

V ministerstvu zahraničního obchodu se ustavil akční výbor Národní fronty. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

PAPÍRY ODMITAJÍ DODÁVAT MELANTRICHU

Právě se nám blíží, že Jihoslovenské papírny odmítají dodávat papír Melantrichu a až na další nepůjdou pro Melantricha žádnou zásilkou.

Krajší akční výbor NF v Ostravě ustanoven

Praga 21. února. Ústřední výbor Národní fronty ustanovuje v Ostravě akční výbor. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

Osobní tajemník gen. sekretáře nár. soc. dr. Krajiny zatčen

Praga 21. února. Osobní tajemník generálního sekretáře Národní fronty byl zatčen. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

Dvě auta usvědčujících spisů zabaveno na ústř. sekretariátě nár. soc.

Praga 21. února. Dvě auta obsahující usvědčující spisy byly zabaveny na ústředním sekretariátu Národní fronty. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

Nár. soc. bojůvky připravovaly převrat a obsazení veřejných budov a rozhlasu

Praga 21. února. Ústřední výbor Národní fronty hlásí, že národní socialisté připravovali převrat a obsazení veřejných budov a rozhlasu. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

Ústřední přípravný akční výbor ustaven

Praga 21. února. Ústřední přípravný akční výbor Národní fronty byl ustaven. Účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi. Ústředí stávkového výboru bylo zničeno a jeho členové zatčeni. Stávka byla násilně ukončena a účastníci stávky byli násilně rozptýleni a zadrženi.

CENA 150 Kčs

Presidentova autorita zárukou pokoje a řádu

Ne poslední slova dlouhých jednání... President Dr. E. Beneš... autorita zárukou pokoje a řádu

Dopis Ústředního výkonného výboru ČSL prezidentu Dr. Edvardu Benešovi

Dopis podepsali úřadující místopředseda ČSL, min. pošt Fr. Hála a gen. taj. posl. A. Klímš... V Praze dne 21. února 1948.

Předsednictvo slovenské DS pro udržení NF

Předsednictvo DS se zabývá... Předsednictvo DS se zabývá... udržení NF

Stávkou se má vymoci splnění komunistických požadavků

Stávkou se má vymoci splnění komunistických požadavků... Stávkou se má vymoci splnění komunistických požadavků

KŠČ pro vládu se sociálními demokraty

KŠČ pro vládu se sociálními demokraty... KŠČ pro vládu se sociálními demokraty

Má to být válka nervů?

Má to být válka nervů? V posledních několika měsících... Má to být válka nervů?

Ministr branných sil SSSR k armádě

Ministr branných sil SSSR k armádě... Ministr branných sil SSSR k armádě

Vzrůst nepokojů v Paletině

Vzrůst nepokojů v Paletině... Vzrůst nepokojů v Paletině

VE ZKRATCE

VE ZKRATCE... Prezident republiky Dr. Edvard Beneš... VE ZKRATCE

Práce
 Ročník IV. — Čís. 46.
 (úterý, 24. února 1948.)

Kola v továrnách a v ulicích se zastaví
NES v poledne
 Pracující z celé republiky nastupují do jednohodinové manifestační stávký

... Dnes nastupí do výstřední stávký představenstva...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...

Sociální demokraté zůstanou ve vládě
 Sociální demokracie souhlasí s usazením sjedná zrávnických rad

Jak doplnit Gottwaldovu vládu
PLÁN PŘEDSEDY VLÁDY
NA ŘEŠENÍ VLÁDNÍ KRIZE

ÚRO se ujala iniciativy k vytvoření ústředního akčního výboru NF
 Práce (3) - Na podání ústřední slavnosti zrávnických rad...
 ... Práce (3) - Na podání ústřední slavnosti zrávnických rad...

Revoluční odborové hnutí v čele jednoty ostravského pracujícího lidu
Krajský akční výbor NF v Ostravě ustaven

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

„branných“ výběrech“
nár. soc. připravovali puč
ZATKÁNÍ DŮSTOJNÍKŮ — ČLENI BRANNÝCH KOMISÍ NÁR. SOC. STRANY. — ILEGALNĚ PŘECHOVÁVANE ZBRANĚ. — PUCISTĚ CHYSTALI OBSAZENÍ ROZHLASU. — MINISTR VNITRA INFORMOVAL PREZIDENTA REPUBLIKY. — ČIL PUCĚ: PROTISTÁTNÍ OZBROJENÍ. — JENĚ AKCE A BRATROVRAZEDNÝ ROJ.

Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...

Schůze ÚNS odročena
 Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...

Ústřední rada odborů
 Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...

Obodry dávají iniciativu
Tvoří akční výbor
 Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...
 ... Práce (3) - V minulosti vnitřní se shledá...

Neznámí reakcionáři sabotují ve Vitkovických železárnách
 Ostrava (3) - Právě dnešního rána...
 ... Ostrava (3) - Právě dnešního rána...

Provolání předsednictva KOR
Žádá rychle očistění Národní fronty
 Ostrava (3) - Předsednictvo KOR v Ostravě...
 ... Ostrava (3) - Předsednictvo KOR v Ostravě...

URSINY vyzrazoval agentu Ďurčanského vojenská tajemství
 Práce (3) - Ministerstvo vnitřní...
 ... Práce (3) - Ministerstvo vnitřní...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

Průběh akčního výboru NF v Ostravě
 Práce (3) - Ústřední vládní situace...
 ... Práce (3) - Ústřední vládní situace...

DEJINY KRAJČIE

Ročník IV. Cena Kčs 1.50

Vážné rozhodnutí Slovo vedení čs. soc. demokracie k situaci

Soc. dem. ministři nepodají demisi - Strana bude dáte jednat o řešení krise cestou parlamentní

Prezident promluvil
Prezident republiky Karel Benes vyzval všechny občany k jednotě a vytrvalosti v době těžké krize. Vyzval je k tomu, aby se všichni shodli na společném programu a aby se drželi tohoto programu i v nelehkých chvílích.

Československá sociální demokracie, která byla v minulých letech v čele vlády, dnes stojí před těžkým úkolem. Vážně rozhodla o své budoucnosti a o tom, jak se postaví k řešení krise. Strana bude dáte jednat o řešení krise cestou parlamentní.

Československá sociální demokracie, která byla v minulých letech v čele vlády, dnes stojí před těžkým úkolem. Vážně rozhodla o své budoucnosti a o tom, jak se postaví k řešení krise. Strana bude dáte jednat o řešení krise cestou parlamentní.

Předseda vlády u p. prezidenta

Také ministr vnitra
Praha, 23. února. Předseda vlády a ministr vnitra Karel Gottwald, který se v úterý 24. února vydal do Prahy, aby se setrval na tom, aby vláda byla řešení cestou parlamentní.

Zastupci strany nár. soc. a lidové u pond. prezidenta

Praha, 23. února. V úterý 24. února přišli do Prahy zastupci strany národní sociální demokracie a lidové strany k jednání s prezidentem republiky K. Benesem. Zastupci strany národní sociální demokracie byli dr. J. Hájek, dr. J. Štursa, dr. J. Štursa, dr. J. Štursa. Zastupci lidové strany byli dr. J. Štursa, dr. J. Štursa.

Šchůze sněmovny odvolána

Praha, 23. února. Předšedesát členů Sněmovny lidu se v úterý 24. února sešli na schůzi. Schůze byla odvolána, protože nebylo dostatek členů.

Novinářů pro lidovou demokracii

Sdílení novinařů zvěřují a zadržují. Novinářská organizace se postavila na stranu lidové demokracie a odmítla spolupráci s ostatními stranami.

Vyloučení ze strany

Praha, 23. února. V pondělí 22. února se konala schůze předsednictva čs. sociální demokracie. Na schůzi bylo rozhodnuto o vyloučení některých členů ze strany.

K dnešní stávce

Pokyny příslušníkům strany z vedoucích a kanceláří
Nedělní sjezd závodních rad a závodních odborových skupin ROH se usnul na řadě požadavků, v jejichž plnění vidí pracovníci soustředění v ROH záruk dalšího klidného vývoje státu a cestu k socialismu.

Pan prezident promluví k národu

Zatím vyzývá všechny občany ke klidu
ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února.

Pověřenci DS zbavení svých funkcí

Správou jejich účad pověřeni ostatní pověřenci
Praha, 23. února. Z úřadu předsednictva vlády se oznamuje: Předseda vlády Karel Gottwald jmenuje pověřence ds. G. Hájka, J. Štursu, J. Štursu, J. Štursu, J. Štursu.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Prezident republiky Karel Benes vyzval všechny občany k jednotě a vytrvalosti v době těžké krize. Vyzval je k tomu, aby se všichni shodli na společném programu a aby se drželi tohoto programu i v nelehkých chvílích.

Pan prezident promluví k národu

Zatím vyzývá všechny občany ke klidu
ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února.

Pověřenci DS zbavení svých funkcí

Správou jejich účad pověřeni ostatní pověřenci
Praha, 23. února. Z úřadu předsednictva vlády se oznamuje: Předseda vlády Karel Gottwald jmenuje pověřence ds. G. Hájka, J. Štursu, J. Štursu, J. Štursu, J. Štursu.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Pan prezident promluví k národu

Zatím vyzývá všechny občany ke klidu
ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února. Kancelář prezidenta republiky oznamuje: ČTK, Praha, 23. února.

Pověřenci DS zbavení svých funkcí

Správou jejich účad pověřeni ostatní pověřenci
Praha, 23. února. Z úřadu předsednictva vlády se oznamuje: Předseda vlády Karel Gottwald jmenuje pověřence ds. G. Hájka, J. Štursu, J. Štursu, J. Štursu, J. Štursu.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

Ohlas čs. událostí v zahraničí

Projev prezidenta republiky odvážným činem

Americké ministerstvo zahraničí vyčkává - Ohlas londýnského tisku
Washington, 23. února. Úřední americké ministerstvo zahraničí v úterý vyzvalo republiky DS, aby se držely svých úřadů a neopouštěly své funkce.

K dnešní stávce

Pokyny příslušníkům strany z vedoucích a kanceláří
Nedělní sjezd závodních rad a závodních odborových skupin ROH se usnul na řadě požadavků, v jejichž plnění vidí pracovníci soustředění v ROH záruk dalšího klidného vývoje státu a cestu k socialismu.

Vyloučení ze strany

Praha, 23. února. V pondělí 22. února se konala schůze předsednictva čs. sociální demokracie. Na schůzi bylo rozhodnuto o vyloučení některých členů ze strany.

Šchůze sněmovny odvolána

Praha, 23. února. Předšedesát členů Sněmovny lidu se v úterý 24. února sešli na schůzi. Schůze byla odvolána, protože nebylo dostatek členů.

Předseda vlády u p. prezidenta

Také ministr vnitra
Praha, 23. února. Předseda vlády a ministr vnitra Karel Gottwald, který se v úterý 24. února vydal do Prahy, aby se setrval na tom, aby vláda byla řešení cestou parlamentní.

Zastupci strany nár. soc. a lidové u pond. prezidenta

Praha, 23. února. V úterý 24. února přišli do Prahy zastupci strany národní sociální demokracie a lidové strany k jednání s prezidentem republiky K. Benesem. Zastupci strany národní sociální demokracie byli dr. J. Hájek, dr. J. Štursa, dr. J. Štursa, dr. J. Štursa. Zastupci lidové strany byli dr. J. Štursa, dr. J. Štursa.

Šchůze sněmovny odvolána

Praha, 23. února. Předšedesát členů Sněmovny lidu se v úterý 24. února sešli na schůzi. Schůze byla odvolána, protože nebylo dostatek členů.

Předseda vlády u p. prezidenta

Také ministr vnitra
Praha, 23. února. Předseda vlády a ministr vnitra Karel Gottwald, který se v úterý 24. února vydal do Prahy, aby se setrval na tom, aby vláda byla řešení cestou parlamentní.

Zastupci strany nár. soc. a lidové u pond. prezidenta

Praha, 23. února. V úterý 24. února přišli do Prahy zastupci strany národní sociální demokracie a lidové strany k jednání s prezidentem republiky K. Benesem. Zastupci strany národní sociální demokracie byli dr. J. Hájek, dr. J. Štursa, dr. J. Štursa, dr. J. Štursa. Zastupci lidové strany byli dr. J. Štursa, dr. J. Štursa.